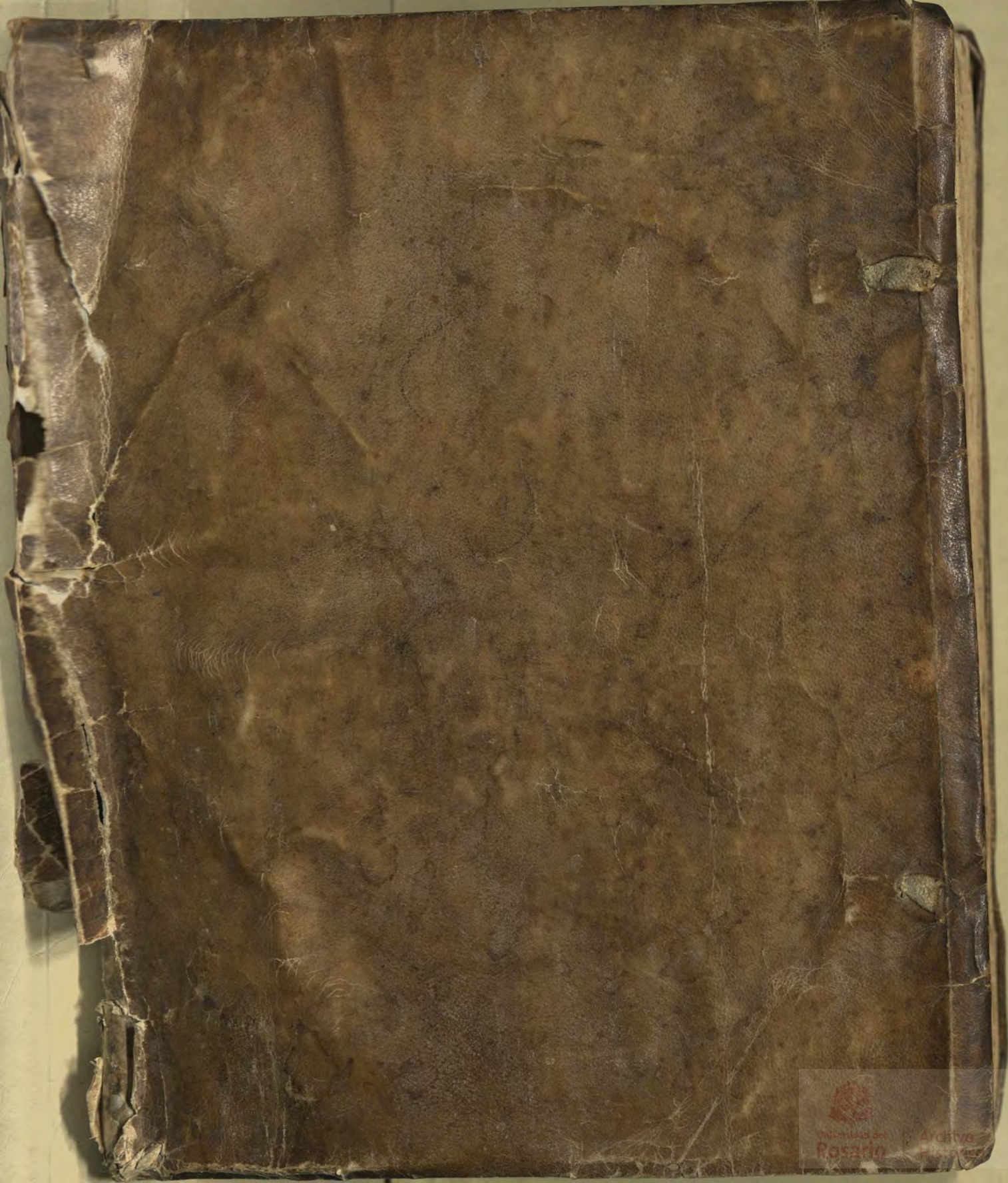

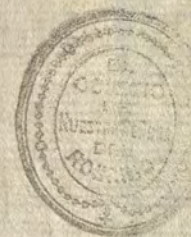

BIBLIOTECA
DEL
Colegio Mayor de Nuestra Señora
del Rosario

E05 N075 Ej.1

13492

Universidad del
Rosario

Archivo
Histórico

de 9/10 de enna que 3 año 60

Thomedegarbo filiū Dy
 ni de Florētia Lōmenta
 ria: non parū vtilia in li
 bros Saleni de febrīū differētīs
 cum ipsius Saleni textus: seu cō
 mētariōrū annotatiōe fm dupli
 cē Cantiquā scz et Nicolai leoni
 cenī traductionē Inōdū alibi in
 lucez traducta: z summo cū labo
 re impressioni data. z si quid erro
 ris in eis dē cōpertū fuerit q̄rant
 errata in fine. q̄ tibi erūt cordi.

Frisbino de 3/4

Lū priuile
 vt in pagina se

*Co. del Colleg. Ma. de
 174*

gio Regio
 quenti patet.

Colegio Maydr del Rosario.

Rosario

Archivo Historico

000000

Rancoys par la grace de dieu

Roy de France au Prestre de Paris Seneschal de Lyon & a tous noz aultres iusticiers & officiers ou a leurs lieutenans Salut. Receu auons lhüble supplication de Symon vincet libraire des mourant a Lyon contenant que par aulcuns grans clercs & gens d'experience il a fait veoir & corriger a grans frays & despens le liure intitule Thomas de garbo de differentiis febriū: en medecine: lequel il a fait imprimer ayant intention de le vendre & distribuer pour recouurer les frays & despens lesquels luy a cōuenü faire. Mais il a doubte que aultres libraires ne voulsissent semblablement faire ledit liure imprimer. Et que par ce il ne se peult recōpenser diceulx frays: mises & despēs quilz luy a cōuenü faire si aultres q̄ luy se vouloiēt soubdainemēt ingerer iceluy liure semblablement imprimer. Nous hūblement requerant sur ce luy pourueoir de nostre grace. Pourquoy no^s ces choses cōsiderées mesmemēt que ledit suppliāt a employe ses biens a faire veoir corriger & additionner ledit liure: voulans a ceste cause luy subuenir et pourueoir. a iceluy suppliant auons permis & ottroye ottroyons & permettons de grace speciale par ces presentes: que luy seul puisse imprimer ou faire imprimer de par luy ledit liure dessus declare. Et sans ce que aultres que luy ou de par luy se puissent ingerer ou entreprendre de iceluy imprimer ou faire imprimer iusques au temps & terme de deux ans prochainement venās. Si vous mandōs & cōmettons par ces presentes & a chacun de vous sur ce requis & si cōme a luy partiendra que de nostre presente grace permission & ottroy vous faictes souffres & laissez ledit suppliāt iouyr & user plainement & paisiblement ledit temps & terme de deux ans durans. Sans luy mettre ou dōner ne souffrir estre fait mis ou donne aucun destourbier ne empeschemēt. En faisant ou faisant faire inhibitiō & deffence de par no^s sur certaines & grādes peines a nous a appliquer a toutes psonnes q̄lz q̄lz soiēt q̄ durāt leōtēps ilz nayēt a entreprendre de imprimer ledit liure sans le vouloir & consentemēt dud. suppliāt. En cōtraignāt a ce faire & souffrir to^s ceulx q̄l partiēdrāt q̄ pour ce seront a cōtraindre reallemēt & de fait nonobstant oppositions ou appellatiōs quelconques faictes ou a faire: & sans preiudice dicelles: pour lesquelles ne vous lons estre differe. Car ainsi nous plaist il estre fait. Adobstant cōme dessus & quelconques lettres a ce contraires mandōs & cōmandons a tous noz iusticiers officiers & subiectz q̄ a lexecutiō de ces p̄sentes soit obey. Dōne a Paris le. xj. iour de Janvier lan de grace Mil cinq cens & quatorze. Et de nostre regne le premier.

Par le Roy a la relation du cōseil.

Signe. Des landes.

Tabula.

- Index dubiorum in presentibus cōmentarijs motorum.**
- Primū dubiū.** Que sunt proprie & substantiales differentie febrium. folio. ij.
- ij.** An omnis febris dicat habere primū suū esse penes aliquā materiā cordis. fo. iij.
- iiij.** An sint tria genera febriū s̄m tres materias cordis & corporis distincta. fo. iij.
- iiij.** An cōplicatio febriū sit possibilis. fo. vi.
- v.** Quomō quattuor elementa prima sunt elementa corporum. folio. ix.
- vi.** An febris sit solum vna distēperatiō simplex scilicet calida. fol. x.
- vij.** An sit dabilis vna cōplexio simplex excedens temperamentum. fo. x.
- viii.** An rarefactum cum non sit calidū generet calorem. fo. xij.
- ix.** An caliditas ire possit esse febris vltimoribus. fo. xij.
- x.** An oporteat semp morbiū esse dispositiōnem aliquam membri subiectiue existētem. fo. xij.
- xj.** Quare ignis cum cooperitur totus extinguatur. fo. xiiij.
- xij.** An putredo in morbis causari possit cuius immediata causa non sit prohibita transpiratio. fo. xvi.
- xiiij.** An corpora calida & humida sint paratissima ad putredinem. fo. xvi.
- xiiij.** An pars apostemosa faciens febrem non faciat nisi per cōmunicationem caloris ad cor. fo. xvij.
- xv.** An sint alie cause pestilētie preter numeratas a galeno in textu. fo. xix.
- xvi.** An aer potest putrefieri. fo. xx.
- xvij.** Quare pl^ui autūno accidat pestis. fo. xx.
- xvij.** An ad inductionem effectus requiratur dispositio patientis. fo. xxj.
- xix.** Que corpora minus vel plus leduntur ab aere pestilentiali dilatatorum pororum vel strictorum. fo. xxij.
- xx.** Quomodo hec medicina cōposita scz tyriaca cum sit excellentis caliditatis conferat in pestilentia. fo. xxiiij.
- xxi.** An febris pestilētiā sit putri. fo. xxiiij.
- xxij.** An ex bubone vel apostemate extrinsecus in quo sit putredo fiat febris effimera. folio. xxvj.
- An quodlibet genus febriū suo deferatur deferente. fo. xxvj.
- An per victoriā que fit cū humor qui putrefcit pducit ad hypostasim & ad sanietatem remittat putredo humorū. fo. xxxj.
- An medium sit multiplex & plura q̄ ex tremis. fo. xxxj.
- An humores collecti in bubone potius & vehementius sint apti incurere putredinem q̄ humores apostematis intrinseci. fo. xxx.
- An sit maior quantitas an in materia in qua pcedit corruptio an illa in qua pcedit dealbatio & digestio. fo. xxxij.
- An in putredine mala q̄ sit materia victa res tucant ad vnū modū substantie & ad vnum colorem. fo. xxxvj.
- An hypostasis que apparet in sanis et que apparet in febricitantibus sit eiusdem speciei. fo. xxxvj.
- An hypostasis semp reperiat in vrinis sanorum siue sint sana corpora vt nunc siue simpliciter. fo. xxxvj.
- An hypostasis laudabilis i sanis regris sit eadem s̄m speciem. fo. xli.
- An effimera sit facilis cognitio. fo. xliij.
- An effimera sēp fiat a cā p̄mitiua. fo. xliij.
- An mor in prima die appareat signum digestionis in vrinis in febribus effimeris. fo. xliij.
- An in febre effimera dyastoles sit maior fistole. fo. xliij.
- An in principio paroxysmi pulsus sit parvus simul velox & frequēs. fo. xliij.
- An ethica fiat incipiendo non antecedente aliqua febre. fol. liiij.
- An mala cōplexio diuersa calida in toto solum reperiat in duplici genere febriū effimere scz & putride. fo. lv.
- An ethica i principio sit facilis cure. fo. lvj.
- An sint ponēde quattuor spēs ethice. fo. lx. xl.
- An ille spēs ethice sint vere spēs. fo. lxj. xli.
- An in transitu effimere in ethicā sit febris quiescens in febricitatione nec febris vehementior. fo. lxij.
- An caliditas ethice sit maior caliditate aliarum febrium. fo. lxij.
- An sit necessariū in diuersis speciebus ethice caliditate p̄ter naturā esse intensam. fo. lxij.

Tabula

- florem vt in prin: 1 q in scda. fo. lxxiij.
 elv. An proprium signum etbicaū possit ex
 cibo supercalefcere. fo. lxxix.
 elvj. An etbica possit complicari cum putris
 da. fo. lxxi.
 xvij. An febris effimera habeat spēs. fo. lxxiij.
 Index dubiorum in secundo li
 bro motorum.
 Primū C An rigor qui fit in principijs paro
 dubiū. rismorum 7 in dispositiōe illi simili fiat
 a virtute debili vel forti. fo. lxxvi.
 ij. An humor calidus vel frigidus sit vebe
 mentioris rigoris causa. fo. lxxvi.
 iij. An corpus habens febrem interpollatā
 sit egrum 7 qua egritudine in die
 interpollationis. fo. lxxviiij.
 iiij. An febris tertiana possit recedere cum
 vomitu colerico vel egestione colerica
 cum fiat de materia expansa extra ves
 nas. fo. lxxx.
 v. An in principio paroxismi putride febris
 manifestius appareat hoc signum scilz
 diuersitas pulsus. fo. lxxxi.
 vi. An rigor tertiane sit maior rigore quar

- tane. fo. lxxxiij.
 An ex humore possit febris causari nisi vij.
 accadat putrefactio in ipso. fo. lxxxiij.
 An in empiala simul in eisdem partib⁹ viij.
 sentiatur calor 7 frigus. fo. xc.
 An membra sint egra vel sana posito pro ix.
 possibili q cor febrat 7 nou expandide
 rit adhuc febris mēbris. fo. cxj.
 An principii paroxismi in febribus acu x.
 tis sit cum rigore. fo. ci.
 An sanguis putridus existens generas xj.
 febrem generet febre sanguinea. fo. cxvij.
 An fortitudo alicuius virtutis possit esse xij.
 cā morbi in illa parte in qua est. fo. cxiiij.
 An caliditas accidentalis causa sit attra xiiij.
 ctionis humoris in loco. fo. cxv.
 An in principio paroxismi particule a xiiij.
 quibus fluit sanguis infrigidant. fo. cxvj.
 An sanguis possit facere febrem perio xv.
 dicam. fo. cxv:

C Finis dubiorū in presentibus
 cōmentarijs motorum.

De generali febrū diuisione. Fo. I

C Thome de garbo filij diui de florētia
 sui tēporis medicorū principis expositio
 optima et subtilissima in libros differen
 tiarum februm galeni feliciter incipit.

Intendimus

cōmen
 tare li
 brum vtilē galeni de materia febrū tā theo
 rica q̄ practica in quo galenus intendit distin
 ctionem febrū per suas species 7 causas gēa
 tionis febrū 7 signa specierū earū. Et mo
 dus quē tenebit in hoc appebit in psecutiōe
 libri cōpositoris 7 in hoc apparēt cause istius
 libri: 7 causa efficiēs 7 finalis ambe sunt note
 per se. Intendimus aut in cōmentatione hac
 pcedere cū clarificatiōe text⁹: 7 demū cū di
 gressionibus in dubijs pfundis in hac mate
 ria existentib⁹ vt quilibet tam grossus q̄ sub
 tilis possit placabilem sibi sumere vestem. Et
 quātoplus poterimus in paucis vrbis dicere
 cū in prologatiōe sermonis nō sit vtilitas vt
 ait princeps aboaly fen. liij. liij. incipiamus cū
 auxilio dei.

Antiqua traductio

C Capitulum primū in quo agit de ge
 nerali februm diuisione.

Dfferentie febrū q̄ quidē
 maxime pprie sunt 7 p
 cipalissime scōm substā
 tiam earū sunt. alie vero
 scōz aliq̄s accidētū sunt
 qz vero 7 ipsorū accidētū
 nō vna ē natura. s; hic quidē 7 ppinquo
 ra 7 magis ppria ei q̄ diuidit substantie
 aliavero 7 remotiora 7 magis aliena pro
 pterea 7 earū q̄ hinc sumūtur differētia
 rum non vnum genus est.

C Galeni de differētijs febrū liber
 primus Nicolao leoniceno interprete.
 C Febrū differētie que quidē maxime
 pprie sunt ac principales ab earū sumū
 tur substātia. Aliēdo ab accidēte aliquo
 At qm̄ neqz horū ipsorū est natura vna.
 sed nōnulla quidē primiora ac magis sūt
 diuise substātie propria. nōnulla aut ma
 gis remota atqz extranea idcirco neqz ea
 rum que ab ipsis accipiūtur differētiarū
 est genus vnum.

C Galen⁹ incipit p̄io ostēdere nobis a q̄ dif
 ferētie se. sunt sumpte 7 dicit q̄ quedam sunt
 sumpte fm̄ substātia earū 7 ille sunt pprie. 7
 p̄cipalissime. Quedā vero sunt sūpte fm̄ ac
 cidētia q̄ sequunt se. 7 in hoc suo dicto est cā

qz ois res ab alia differt aut p substantia
 aut per accidētalia 7 que a substātia sumū
 tur sunt maxime pprie: qz per hoc res vna ab
 alia maxime differt siue p̄cipalissime quia
 substantia est p̄ior accidente.

Deinde subdit qz qz accidētū nō
 est vna natura cum
 quedā sint p̄pinq̄uora 7 ppria et substātie de
 qua dicitur accidētia. qdā remotiora et cōia
 ideo non est vnu genus differētiarū se. que su
 muntur hic 7 hoc dictū est clarū 7 notū p se.

Antiqua traductio.

C Igitur maxime qdaz peccāt q maxie
 pprijs 7 principalissimis abscedūt. dein
 de quicunqz earū reminiscētes cōmiscues
 runt eis equaliter vniuersas q̄ sunt scōm
 aliq̄s accidens nō separātes abvtilibus
 inutiles. Nō solū aut in generibus diffes
 rentiarū q̄ plurimi peccauerunt medico
 rum: aut supaddētes vt 7 multū memine
 rint aut diminuētes vt vtiliū quasdam
 dereliquerint. Sed 7 scōm eā q̄ in ipsis
 generibus est diuisione in pprias differē
 tias decepti sunt cōfestim plecto primi 7
 principalissimi generis differētiarū qd a
 diuise rei substātia sumit. quosdā quidā
 medicorū est videre totū pretermittentes
 genus hoc. quosdā vero vel supaddētes
 vel diminuētes in diuisione.

Nicolai leoniceni

C Plurimū aut aberrant qui ab his q̄
 maxime pprie ac principales abscedunt
 Scōo aut loco q̄cunqz s; harū cōmemor
 rauere. eisdē tñ eodē modo cōmiscēt om
 nesqz ex aliquo sunt accidēte recepte. vti
 les ab inutilib⁹ minime secernētes. Necqz
 vero solum in differētiarū generib⁹ plu
 res medici delinquerunt: vel qz videlz su
 peraddētes fuerūt adeo vt eas etiā que
 nullius vsus essent cōmemorarent: aut
 vtilēs etiā pretermittendo defecerūt sed
 vna etiā in ipsa generū in pprias differen
 tias sectione aberrauerūt Statim em̄ cū
 primū atqz p̄cipuū differētiarū genus
 ab ipsius rei diuise substātia sumatur in
 tueri licet medicorū nonnullos genus hoc
 penitus preterire nōnullos autē vel sup
 fluos esse in diuisione vel deficere.

C Intulit peccatū 7 defectū antiquorū. Cum
 enī dixerit tam q̄ prime 7 principalissime dif
 ferētie se. sunt fm̄ substātia earū intulit ex

Ois res differt
 ab a q̄ substā
 at p̄ amalia.
 et q̄ p̄ substā
 hia

Archiv
 Historico

hoc eorum duos defectus et primus est de divisione febris in prima sua genera. secundus est de divisione cuiuslibet generis febris in suas alias differentias species. An primi peccabatur quia recedebat a principalissimis differentiis. et dicit abscedunt. I. recedunt a peccatis. alij qui sto quod memores fuerunt harum differentiarum tamen illis commiscuerunt illis que sumuntur secundum aliquod accidens. et secundum quodcumque accidens vult non separauerunt tales differentias et substantiales ab inutribus. I. accidentibus. Secundum petrii fuit quod non solum peccabant in generibus differentiarum. sed et in divisione generum in differentias proprias. perfectio. I. quia obliuiscetes principalissimum generis aliquid totum illud differunt. aliquid illud supradiderunt inutribus et accidentibus. et aliquid diminute posuerunt.

Antiqua traductio.

Et nimirum hyppo. optime faciente hac divisione in sexto epidemiarum. h3 autem series ita. Febres hec quidem sunt mordaces manu. quedam vero mites. alie vero non mordaces quidem: supradictes autem alie vero acute quidem victe vero a manu. Alie vero ardentes. Alie vero ibecilles sive sic febris. alie vero infirmitas sive febris. alie vero ad manum buide. alie vero rubicunde. alie vero croceae. alie vero palide. alie vero linide et alia talia. C. Nicol. leo. Licet hyppocrates in libro epidemiarum sexto optimam fecerit divisionem. Sunt autem hec eius verba. Febrium hec quidam manu sunt mordaces. hec vero mites. hec autem non quidem mordaces sed resurgentes. alie vero acute. S3 qui manu succubunt. alie sunt statim exardentes. quedam sive pusille sicce. quedam vero salugine quedam sive se ferentes. quedam flatibus plene humectae. nonnullae rubide alique croceae. Alie vehementer pallide ac linide. Declarat quod dixit ex sermone pro. dicit enim quod principalissime differentie febris sunt ille que sumuntur secundum substantiam earum. hoc apparet quod sic pro. fecit cum in vi. epid. posuit divisiones febris. Et intellige quod in libro epid. apud nos non sunt illa verba. in vi. imo in pro. ideo alter ordo illius libri erat apud Galenum et apud nos. dicit hec forte fuit defectus translatoris pro. dicit hec qui sunt mordaces manus sunt quedam mites. I. suavis caloris semper. alie vero non mordaces. I. in principio cum tanguntur supradictes autem. I. postea. alie vero acute. I. in principio cum tanguntur victe vero a manu. I. ultimate. Alie vero ardentes confessim. I. statim et est clara et hec divisiones nunc dicta sumpta est ex parte modi caloris et ex infirmitate. Alie vero imbecilles etiam hec divisione est sumpta ex parte materie

in qua fundatur calor preter naturam. Alie vero semper infirmitas sive febris sunt se. frigide de materia melancolica. unde sunt infirmitas quia fundatur in materia densa et dura. et sunt visus veritate quia per eas maxime corpus vertitur ad dispositionem innaturalem. Alie vero rubicunde per rubicundas intelligit se. factas ex materia sanguinea. pallidas et linidas intelligit alias frigidas et alia talia secundum accidentia sive febris. hoc ut comprehendar bene omnia declarata nobis materias omnes diversas compositiones earum. et potest dici quod hec omnia divisione est ex parte accidentis. propter quod febris.

Traductio antiqua.

Manifestissime enim in his et a substantia rei simul et a dignotione in proprias duas fecit divisionem. Nam substantia quidem febrium in genere est caloris qui est preter naturam differentie vero caloris sunt et hec quidam que ad magis et minus sunt. Et a materia in qua est hic preter naturam calidum et hec sunt a modo motus et quas universas complectens cum modo dignotionis scripsit in precedente sermone ostendimus.

Nicolai leoniceni.

Optissime enim in hoc loco ut ab ipsius rei substantia ac dignotione in proprias duas fecit sectionem. Siquidem febris substantia in eo quod preter naturam consistit. Caloris autem duas et ex eo quod magis et minus et ex materia in qua hic preter naturam calor acceditur ex modo motus caloris eiusdem accipitur. Quas omnes vna cum dignotionis modo quemadmodum in superiori sermone ostendimus annotavit.

Hic declarat dicta pro. quod sumpsit differentias febris secundum substantiam earum. nam substantia febris est in genere caloris preter naturam. Sed differentie substantiales caloris preter naturam sunt tres. I. ille qui sumuntur secundum magis et minus ut quidam calor preter naturam est magnus quidam parvus. alie sunt duae sumpte a materia in qua est febris. ut quia quedam est humoralis quedam in ipsi ritu quedam in membro. Et dicit expositores quod ille sunt differentie caloris ex parte quia calor est preter naturam. I. qualiter hic dicitur materia febris. et qualiter differentie sumpte sunt substantiales apparebit post pulchre. Alie sunt differentie substantiales caloris preter naturam et per quod febris a modo motus caloris cum sumatur ex ipsa essentia hoc est per se notum. Et omnes has differentias substantiales cum modo dignotionis compositis. I. distinctis tetigit pro. in sermone predicto si perpendisti ut clare postea ostenditur sed qualiter feb. sit in genere caloris preter naturam ostenditur postea.

Antiqua traductio.

Que quidem utique secundum magis et minus sunt. manifeste sunt.

Nicolai leoniceni.

Sunt autem omnino evidentes que in eo quod maius aut minus consistunt.

Cum declaravit quod sunt pume et principalissime differentie febris. quod ille que sumebant secundum substantiam modo intendit exequi in declaratione differentiarum illarum. Et primo excludit differentias de quibus non intendit exequi dicens quod differentie secundum magis et minus sunt manifeste. et hoc opus te intelligere de eis qui sumuntur ex modo motus et ideo quoniam manifeste erant de eis non exequi. et dictum suum est notum per se quod ad tactum cognoscimus quod calor sit magnus quod parvus quod mordax vel talis modo ipsum et quod alto modo. Exequi ideo galen? de differentiis febris. superius ex materia quod non erat notum quod febris esset humoralis quod estimata vel ethica nisi per varia et multa signa infra ponenda.

Antiqua traductio.

Et consuetum est iam a medicis notare in tali genere differentie in magna et parva febrem non proprie quidem in qualitate nominis quantitatatis inserunt sed tamen assueti sunt ita facere non in febre solum sed etiam in alijs multis in qualitate quidem habetibus exstentia notatis vero et magnis et parvis.

Nicolai leoniceni.

Quo in genere differentie consueverunt medici magnam ac parvam febrem notare non proprie quidem rei quali nomine quanti accedentes hoc tamen facere assueti non in febribus tamen sed in mille alijs rebus quod in qualitate consistant magne tamen ac parve dicunt.

Subdit quasi remotionem erroris quod differentia febris est secundum magis et minus a medicis notatur nomine quantitatatis quod dicunt se. magnam vel parvam cum deberet notare nomine qualitatis disco intensam vel remissam sed hoc consuetum est eis non solum in hoc sed in alijs.

Antiqua traductio.

Que vero sunt a materia in qua est hoc preter naturam calidum maxime proprie eius quod preter naturam est caloris sunt differentie.

Nicolai leoniceni.

Que vero a materia differentie sumuntur in qua hic calor preter naturam accedit sunt.

Exequi de differentiis febris ex materia sumptis de quibus determinare proponit cum eas non excludit ostendit primo quales hec differentie sunt ex quo ostendit manifestum quod de eis exequitur et dixit quod differentie febris. qui sunt sumpte a ma-

teria in qua est hoc calidum preter naturam. unde princeps aboaly quod cano. fen. pia cap. I. dicit. hecigit divisio febris est per modum propinquum divisioni eventum per differentias. I. essentiales. Sed licet nos transgressionem facere que sunt proprie et substantiales differentie febris. quoniam ostenditur quod non sunt tales differentie secundum magis et minus nam magis et minus non diversificant specie per differentias. v. phisicorum. ergo secundum illud non erunt differentie substantiales specificae febris. cum omnis calor omni

Et confirmatur

calori sit eiusdem speciei. Deinde ostenditur quod differentie substantiales non sunt ille qui sumuntur ex modo motus quoniam penes accedens febris non sumuntur eius substantiales differentie. modus autem cuiusque rei est accedens illi inherens. S3 quod differentie sumpte a materia non sunt proprie et substantiales ostendit quod ab eo non sumit differentia substantialis alicui? quod totaliter est extra et essentia et genere ab eo different.

Oppositum

h3 sit galen? qui ponit hos tres modos differentiarum esse secundum substantiam sumptos cum substantia febris. esset in genere caloris preter naturam differentie autem caloris preter naturam substantiales essent ille.

Opinio

omni in hoc quesito unde dicitur quod differentie sumpte secundum magis et minus dicuntur sumptae a substantia quia sunt sumpte penes diversitatem quod immediate cadit in eo quod de substantia vel essentia febris. qui sunt sumpte secundum diversitatem caloris. I. ille differentie qui sumuntur secundum diversitatem accidentium ex hoc dicuntur accidentales. Et subdit dynus quod differentie sumpte a materia sunt maxime proprie et magis proprie quod ille qui sumuntur secundum magis et minus hoc ipse probat. pro quod ille differentie sunt magis proprie febris qui sumuntur a calore febri vel est preter naturam quod ille qui sumuntur ab eorum calore est. S3 tales sunt ille secundum magis et minus per propria oppositio igitur febris. nihil aliud est quod calor preter naturam vult ibi aliquid materiale vel calor et aliquid quod formale vel preter naturam vel preter naturalitas.

Secunda

oppositio per nam differentie secundum magis et minus competunt omni calori tam sano quam infirmo: sed quod calor sit ab humore putrido hoc non est nisi ut calor est preter naturam. secunda ratio sua est quod illa est propria differentia substantialis in accidentibus qui sumit ab eo vult accedens diversitatem h3 accedens a suo subiecto diversitatem recipit cum accedens est sit in eo vult subiectum pertinet ad rationem accidentis et distinctionem accidentis. v. metha. De diversitate autem a modo motus nihil dico.

Primum

dictum suum de differentiis sumptis secundum magis et minus est verum sed magis declarandum: sed ostendo rationes probantes secundum dictum non valere et per 2 non nec dictum. pro tu dicit quod differentie caloris secundum magis et minus quod pertinet omni calori tam sano quam egro: sed quod calor sit ab humore putrido hoc non est nisi preter naturam dico sicut nos immaginamur totam latitudinem sanitatis et extra illam infirmitas si addat magis et in illa sanitas

Dubium: utrum
de possit agi
in fine analogi

In oppositi.

Dynus.

est latitudo fm magis z minus. ita debem⁹
p^{ri}maginari totā latitudinē naturalit^{er} hūo^{rum}
in qua latitudine humor pōt esse magis bo-
nus z magis malignus z extra illā latitudi-
nē ēē infirmitatē calidus. unde cu^m putredo sit
z plenus magis z minus for^{is} an aliqua p^{ar}te
valde z modicu^m intensā putredo pōt stare in
latitudine sanitatis: ergo cū tu dicis q^{uo}d nō po-
test esse calor ab humorē putridū nisi vt p^{re}ter
naturā hoc est verum cū est extra totā illā
latitudinē sanitatis nisi vt p^{re}ter naturā. S.
Igitur vocabulū vos nō decipit et pz^{et} maxie
eūdo ad mētē Salen^{ti} q^{uo}d dīca calorē fm ma-
gis z minus est differentia calorū vt p^{re}ter na-
turā est calor sicut differentia sumpta a mate-
ria cū Salenus dicat q^{uo}d est dare dīcas fe. sum-
pras fm magis z min^{us} nīhil aliud vult nisi q^{uo}d
cū hoc febit z h^{ab}et calorē extra totā latitudi-
nē sanitat^{is} i illo calore addito extra totā lati-
tudinē et q^{uo}d est p^{re}ter naturā est diuersitas fm
magis z minus q^{uo}d pōt esse maior altero q^{uo}d
dem minor z in diuersis corporibus z in eo-
dem tpe. z diuerso. Contra scđam rōnē. nam
cōceditur maior p^{ro}positio z cū dī accidentia
ex subiecto recipiunt diuersitatē hoc est fal-
sum de accidentib^{us} cōsibus q^{uo}d non recipiūt di-
uersitatem specifīcā a subiecto q^{uo}d in diuersis
subiectis spē pōt ēē idē accidēs specie. cū igit^{ur}
calor sit accidēs cōe hūo^{rum} z spūi z mēbro ex
illis subiectis diuersitatem specifīcā non re-
cipiūt. Dicamus igitur nos aliter q^{uo}d nulla dif-
ferētia substantialis z p^{ro}p^{ri}a est sumpta ab ac-
cidētibus q^{uo}d fuit primū dictū. Igitur qm dīca
est illa per quāvna res ab alia differt fe. autē
nō differt q^{uo}d accidentia sunt diuersa imo ac-
cidentia sunt diuersa q^{uo}d fe. diuerse sunt et hīc
est q^{uo}d accidentia nō sunt cā diuersitatē se. nīl
inq^{ui}stū p^{ro} illa circūferiberem⁹ essentia fe. fe.
p^{ro} p^{ri}us ab accidentib^{us} nō sumunt dīse fe. fe.
potius ex fe. numerētur differentie accidētū
possum⁹ igitur loqui de differentiis fe. philo-
sophice z tūc naturalis habet ponere vel
dicinaliter it^{em} naturalit^{er} et philosophice tu
nulla est differentia substantialis specifīca in
quonā philosophus considerat fe. vt est q^{uo}d
dam forma de naturalibus entibus mun-
dū existēs p^{ro} talī opatione. z sic autē fe. nō
nisi calor positus in mēbro z quēlibet fe. cu-
bet alteri eiusdē speciei est. z hoc dico nisi
mouellet ponere q^{uo}d diuersi calores specie
ferant q^{uo}d forte credo esse verū z infra ma-
aliquid tangere: ramen tangatur hīc solu-
q^{uo}d magis apud omnes cōe videtur. ¶ Con-
derata igitur fe. vt est quedā forma qualita-
tis operatione z sic non est inter eas diuer-
tas specifīca sed solum differūt scđm ma-
et minus vel fm modum imprimendi: z lo-
bene dicebat supra dīnus q^{uo}d differentia scđm
magis z minus est substantialis quia sumit^{ur}
ex eo q^{uo}d est de substantia fe. non tñ illa est fe.

flantialis q̄ diuerſitate ſubſtantiales ſpecifica-
 cam faciat. Differētia etiam ex modo motus
 eſt ſubſtātilis illo modo quia ſumpta eſt ex
 ſubſtātia caloris non tñ ſpecifica differentia
 eſt: hoc q̄ illi numero non ſunt res ſuperad-
 dite illi calori. ¶ Si autē nos loquamur de
 hīs differētīs tanq̄ medicus habet loqui ſi
 ſic bene medicus inter ſe habet ponere differē-
 rentias ſpecificas: tunc propria et principa-
 liſſima differētia ſpecifica ſe eſt ſumpta a ma-
 teria vt ponit galenus: declarat: qm̄ medi-
 cus cōſiderat ſe. vt eſt quedam forma ledens
 operatiōes ab eo remouebilis erunt ergo il-
 le ſe. ſpecie differētes que iudicabunt febrem
 remoueri per diuerſum actum curatiū ſpe-
 cie diſtinctū non autē hoc indicant ex parte
 caloris: q̄ ex parte caloris quilibet curaret
 eodem actu curatiū ſm̄ ſpecie cum quilibet
 calor tam putride q̄ effimere q̄ ethice non
 indigat niſi inſtigidatiōe. Si igitur iudicat
 diuerſum actum curatiū hoc non eſt niſi ex
 diuerſis cauſis a quibus dependent hī caloz-
 res que ſimul cum calore indicāt ſe moueri.
 Et ille cauſe remouetur per diuerſum actum
 curatiū ſpecie: ideo putrida ſe. z effimera
 ſpecie ſunt differentes. Cum igitur medicus
 fecit diſtinctionē ſpecificam ſe. q̄ ponit putri-
 dam effimerā z ethicam appellas ſe. putridā
 totum hoc ſolum ſc̄z caloz febrilis in mem-
 bro z caloz in humore putrido. exiſtente ſi
 mul cum humore. Et vocauit ſe. effimerā to-
 tum hoc caloz in membro ſimul cum ſpiritu
 calefacto ethicā autē ſolum caloz in mem-
 bro a nulla cauſa dependentē qm̄ hī calozes
 in mēbro ex ſulis cauſis ſecum cōplicitis di-
 uerſificātur in cura. Et ideo cum has differē-
 tias ſe. medicus fecit q̄ humor erat ſublectū
 vni⁹ partis caloris quā vocauit putridā. ſpiri-
 tus erat ſublectū alterius caloris quā voca-
 uit effimeram membrū autē erat ſublectum
 vere caloris ethice hīc eſt q̄ medicus vocat
 hec tria ſcilz humore ſpiritum z membra eſſe
 materias febrili ſto q̄ humor z ſpiritus q̄tū
 ad partem caloris febrilis que eſt ſublectiue
 in mēbro nō ſic m̄brydet. Sed efficiētia igitur
 merito letia poſſunt dici coeffectiue ſe. et
 materia ſe. Clare etiā apparet quō humor z
 ſpiritus poſſint dici materia febrili ſi quis te-
 neret vt infra forte tenebit q̄ calor preter na-
 turam ſublectiue exiſtens in humore putri-
 do vel ſaltim cauſam preter naturā ſublecti-
 ue exiſtēs in ſpiritu ſit egritudo ſto q̄ valde
 extraneū videatur. ¶ Cōcludit igitur ex dictis
 q̄ cum diuerſis modis cure in ſe. nō ſit niſi
 ex parte diuerſarū materiarum vel diuerſorū
 agentīū q̄ principaliffima differētia ſpecifica
 z ſubſtātilis eſt illa q̄ ſumitur ex materia
 Cum igitur medicus fecit diſtinctionē ſpeci-
 ficam ſe. p̄ poſitio iſta q̄ dicitur ſe. eſt calor in
 mēbro ledens opatiōē ei⁹ vel ſe. eſt paſſio viuē-
 tis corporis nō eſt p̄poſitio pure medicinalis

Ἰνδιάντια.

Sed tu statim dices q̄ verba posita sta-
tim lequere q̄ ethica cū fiet a
putrida dñi effimera nō erit dissolutū gen^{is}. ab
eis qz ethica ex parte caloris nō ponit dñer
sum genus ab illis vt clarū est nec pōt dicere
q̄ ponat dñer sum genus ex parte agētū qz
tunc fit ab illismet vel ab humore vel spīritu.

Thomas

Solutio dicendū q̄ diuersitas. se. est ex diuersitate agentū inq̄tū ex diuersitate illorū resultat diuersum genus cure vt patuit z q̄ calor solū illis nō existētibus altū modū cure indicat q̄ q̄ est cum cōplicitate illorū ideo posuit medicus ethica alium modū se. z q̄ sine illis agentib⁹ nō pōt esse calor in mēbro nisi sit fact⁹ iam se. q̄ dicitur ethica dī se. facta cū igit se. q̄tū ad quantitatē q̄ ledit opationē fundet in mēbrū et hoc fm cōiores opīones q̄ est passio viuētis corporis et diuersitas in ipsis sit ex eis q̄ indicat modū cure diuersum z modus cure in ethica sumat ex ipso calore in mēbris nullo alio p̄sente a quo depēdeat ideo dixerunt medici ethica fundari mēbris. z q̄ in putrida diuersus mod⁹ ab illo sumit q̄ ab ecntis humoris putridi nō ex calore cū etiā calor remoueat remoto illo hūore q̄ solū igit diuersificat ex hūore ideo dixerit medici putridi in hūore fundari. Ex quo tibi pōt apparere q̄ se. putrida z effimera pōt dici habere duplex subiectū z hūore z spm̄ z mēbrū z hoc ppter illud qd̄ fuit supra dictū q̄ hūores z spiritus dicebātur materia se. z q̄tū ad qualitatem que est in mēbro dī q̄ oēs se. habet solū vnū subiectū. s. cor cum oīs sit p̄p̄ta passio cordis miscuit aut hic medicus posuit oia dicta quandam speculationē q̄ em̄ vidit se. attribui cor dī tanq̄ p̄p̄ta passio attribuitur subiecto distinguit se. penes materias in corde quo mō autē fuerit apparebit immediate post. Et ideo propter hoc dato q̄ aliqui esset vna se. de aliquo hūore putrido s̄tate inuenta z sola calefactio puenit ad cor sine aliquo vapore putrido vocat illā effimera se. nō putridā cū nihil putriditatis sit in corde tñ q̄tū ad modū cure respectu cuius inuētē fuerūt dīse ille illā debent reponere inter putridas cum eodez mō curētūr p̄ digestionē z euacuationē sicut putrida sed q̄ post totum illud medic⁹ subtilitauit in distinguēdo se. penes materias cordis ideo reponit ea inter effimera z iō talis se. posset poni quasi media inter effimera z putridam p̄ illos diuersos respect⁹ vñ quodaz modo sicut dicim⁹ de se. effimera facta ex buone cum etiā appellem⁹ eam effimera nō veniam. Illis habitis statim patet obiecta i principio qm̄ iam dictū est q̄ dīsa fm̄ magis z minus sit q̄ sumat ex substantia non tñ est dīsa

subnaturalis specifica et sic etiam ex vna ex mo-
toribus. Ad aliud obiectum apparet quia cum dicitur
sit quod medius institutio has vias vocaverit
se. putrida totum calore quod est in membro et quod
est in humore non erit tunc humor extra illud
totum cum per vias illas materiam diversificet
modum cure et per hoc sumuntur vias ideo etc.

Antiqua traductio
Que sunt tripliciter aut corpus ipm
 cordis apprehēdēte ipso ⁊ ab ipso trāseū
 te ad totū corpus aut eos q cōtinētur in
 vētriculis eius hūiores: reliquavero ⁊ ter
 tia cū hac dīa est aerea substātia sola ca
 lefacta sufficiēter hūidis autē ⁊ solidis
 corporib⁹ calefētibus qdē adhuc calefas
 ctis aut nondū differūt autē non paruo
 calefieri ⁊ calefactū esse.

Nicolaï leoniceni.
Quod vel ides calor ipſi⁹ cordis corpus
occupauit: aut ei⁹ q in eius vetriculis cō-
tinētur hūiores. Tertia autē eſt dīa cū ſo-
la aerea ſubſtātia ſufficiēter incaluit hūo-
res autē ⁊ ſolida corpora caleſcūt qdēz ad
huc nōdū aut ſunt calefacta. Neq; ei⁹ par-
refert ſi caleſcere dicam⁹ aut calefacta eē.

Cum declarauit quales erūt dñse fe. q̄ su-
muntur a materia de q̄bus intrēdit erequi q̄
erāt principalissime hīc oīno exēditur de eis
osēdēdo quot z q̄ sunt. nā sunt trīa gñā: vñ
est cū calefactū eē ē in substantia cordis z in
mores z spūs sunt in calefieri z ista est ethica
scdm est q̄ cum calefactū esse est in substantia
humorū z mēba et spūs sunt in calefieri z
la est putrida: tertiu est cum calefactū esse est
in substantia spūs z mēba z hūores in calefie-
ri z illa est effimera. vñ dñx ē q̄ sunt trīpl a
ipso calido extrane apphēdēte scilicet in fa-
cto esse ipm corpus cordis trāseire. f. illo ca-
loze ab ipso. f. corde in totū corpus aut. f. ipso
calore extrane a prādēte. f. in facto eē ipso
hūores q̄ cōtīnētur in uētriculis cordis z in-
telligit s̄ alijs. f. mēbus z spirītib⁹ existēti-
bus in calefieri. reliq̄ p̄o z tertia cū hec dñsa
scz. fe. substantia aerea sola calefacta humiditate
f. humorib⁹ solidis corporib⁹. f. mēbus z et c.
subintulit ad remotionē dubij differt aut z. et
Et ex hac lra intellige q̄ cū galen⁹ distinguat.
oia gñā fe. penes materias cordis voluit cor
eē p̄mū subiectū fe. z de hoc iser⁹ annexū

Ex quo statim sumperūt quidāz q̄ oīs
se. dī. aī habere primū suū esse
penes aliquā materiā cordis q̄ in se. putrida
omī necessariū est hūiores cordis eē putridos
vel in calefactio esse q̄ primō cōfirmat ex vī
ctis galeni dicit em̄ q̄ vīū gēnis se. est putri
da et hoc est apphēdēte ipso calore extraneo
humores q̄ cōtīnēt in vētrīculis cordis et

1. Ethura
2. Exh' or q' cor
3. pr' g' m' h' m' f'
4. p' l' t' d' a.
5. E f' i' s'.

Multu differ
 ale fieri a
 fidente qz ale
 factu ee e qm
 Ale e qz fali
 e m ale fali
 e qz e cu
 m b r a g l t b
 tal se e m
 factu ee e m
 ita erit m
 fali e fali

Correla
rū tertū

h. Cor e p r m s b

Dubium. et qd. si

hoc dico apprehendere eos in facto esse et positum fuit. Et confirmatur quod si ponitur esse propria passio cordis distinctio fe. est penes materiam in corde contentas. Sed tunc ultra hunc oportet aliquam materiam cordis in omni fe. esse in calefacto esse aut igitur in o. feb. putrida in calefacto esse est spiritus hoc non quod talis esset effimera aut esset humor et tunc positum aut esset substantia materialis cordis et hoc non quod tunc talis esset ethica. Nec aut opinio est valde falsa nec ad mentem galeni nec ad mentem eius infra in capitulo quia pestilenciosarum in quo Galenus ostendit differentiam fe. putride et feb. effimere quoniam ambo sequuntur apostema ubi ostendit quod feb. effimera sequitur quoniam comitatur solam caliditatem per comitatur: sed putrida quoniam ab apostemate comitatur caliditatem medietate per putridam. Unde ibi quoniam si necessarium esset in omni fe. pu. humores cordis esse putridos vel in calefacto esse. tunc omnis fe. putrida vel esset pestilens vel mortalis.

Item possibile est quod homo habeat humores cordis frigidiores non aptos inflammari et substantiam cordis cito inflammabilem hec possibilitas non est neganda per multas particulares causas eventuales. tunc ventibus multis fumis putridis ad cor eleuatis ab aliquo humore putrido extra cor. ponet cor in calefactum. Ex quo leditur operatio feb. feb. cor ante humores possunt esse in calefacto esse sicut quod humores etiam sunt in calefactum tunc aut illa erit fe. effimera et hoc non quod spiritus non habet calefactum esse nec ethica quod substantia cordis non est in calefacto esse.

Et confirmatur quod si necessarium est humores cordis esse in calefacto esse vel pu. in omni fe. pu. aut hoc requiritur tanquam aliquid sine quo non aut hoc requiritur tanquam necessarium sit humores illos esse causam effectum pu. fe. et nihil aliud potest esse non primo modo quia hoc expresse esset contra mentem galeni. Galenus enim voluit in feb. effimera spiritum cordis esse in calefacto esse tanquam effectus causans fe. i. cor. et nihil aliud quantum ipse ponit effimera immediate causam et sic per consequens debet esse fe. pu. nec potest dici scilicet quod si aliquid potest ponere tamen cor in calefactum quod ledatur operationes que res est pu. et dato quod humores cor non calefacient igitur non requiritur calefactum esse in humoribus cordis tanquam necessarium effectus causans fe. pu. in corde nihil aliud causare possit sed sic est quia cum actio appropinquata passio fiat actio necessario ventibus multis fumis putridis ad cor in ipsis valentibus cor et habentibus caliditatem valde intensam calefacient cor calefactione ledente operationes: et per consequens feb. sicut quod hu. cordis non calefacient sicut igitur quod humores ibi calefiant ex istis vaporibus et hoc ex necessitate appropinquationis: tamen dato quod nullomodo

calefacient cor potest tamen cor calefieri a vaporibus illis quod febricit sed non poterit poni nisi fe. pu. igitur et c.

Et confirmatur quia dato quod vapores non possunt poni ita cito cor in calefactum febricit quin ponant humores in calefacto esse: tamen calefieri in corde a vaporibus. sicut quod simul sunt cum calefieri humoribus dico illud calefieri vaporum potest esse tamen si ipsum solum in substantia cordis esset cor febricit tunc augmentatur calefieri in substantia cordis a vaporibus non est calefieri in substantia cordis ab humoribus nec ab humoribus dependet sed tale calefieri potest esse tamen quod ledet operationes et per consequens erit fe. igitur fe. potest esse a vaporibus in corde existere quod immediate in corde ponunt oimodo circumscripito. sicut talis fe. discurrendo non potest poni nisi pu. igitur aliqua fe. pu. potest esse in substantia cordis quod non dependet a calefacto esse humorum cordis vel putridine eorum quod est expresse contra prefatam opinionem. Etiam absurdum videretur dicere quod venientibus multis vaporibus ad cor non ita cito possit ponere cor in calefactum febricit et putridum ponant humores in calefacto esse cum calefactum esse illud non sit cito causetur.

Ad galenum igitur quem videtur pro se accipere dico primo quod galenus voluit quod ad hoc ut esset fe. putrida requiritur necessario quod aliquid putridum sit et hoc aut quod sit incipiens ex ipsis humoribus cordis aut quod aliquid de sic ad ipsum proveniens ut quando ad ipsum pervenit aliquid de pu. fuligo quia si aliquid ad ipsum perveniat caliditas preter naturam et non pueniat cum putrido fumo tunc non causat putrida fe. ut infra apparebit. igitur voluit Galenus quod semper putridum sit in corde ad hoc ut sit fe. putrida. Sed hec putridum potest esse in humoribus cordis. ut i. pestilentialibus febribus aliquando sufficit quod in fe. putridis sit. Si igitur Galenus dixit tunc est hu. putrida cum humoribus cordis sunt putridi vel calefacti hoc dicit Galenus: quia optime sequitur humores cordis sunt in calefacto esse vel putridi. igitur est fe. putrida non tamen negavit quod humoribus putridis alibi quod in corde a vaporibus putridis venientibus ad cor non possit esse fe. putrida quoniam alibi quod in corde putridis humoribus emittentibus vapores putridos ad cor sit fe. putrida non existentibus humoribus cordis nec putridis: nec calefactis: ut iam est declaratum. Galenus autem volens declarare genus putride fe. assumpsit exemplum sibi magis notum et quod evidenter erat apud universos. Et potes etiam aliter dicere reuertamur ad idem quod i. fe. putrida esse necessarium humoribus cordis esse putridos ponit intelligi duobus modis. v. n. modo eentia ut quod substantia humorum cordis putrida nec incurrat sic non intelligit. Galenus quod si quod est fe. putrida humoribus cordis sunt putridi. Secundo

modo potest intelligi humoribus cordis esse putridos per admixtionem. et illo modo evenit: quod in tali fe. necessaria est humoribus cordis esse putridos. i. vel substantialiter vel per admixtionem vaporum putridorum.

Et ex hoc non valet quod affirmabatur quia dicitur fe. est passio cordis verum est et distinguitur penes materiam cordis verum est hoc modo quia ad hoc ut sit effimera oportet quod sit calefactum esse in spiritu: ad hoc ut ethica oportet quod sit in substantia cordis et sic ad hoc ut sit putrida requiritur quod putredo et calefactum esse putridum sit in corde. hoc autem aliquid est per humoribus aliquid per putridos vapores. erat autem hoc i. putrida fe. quoniam ille res tanquam humoribus sumi potest esse putrida. relinquitur ergo illa opinio tanquam falsa.

Dynus.

Cum dicit Galenus reliqua vero cum hac et tertia differentia aerea dicit dynus quod per substantiam aeream inter se spiritum qui est idem oimodo cum calido naturalis et tunc subdit sequens opinionem suam valde ab eo alibi divulgata quod hic spiritus est duplex: unus qui est informis substantia cordis quod est sicut calidus radicans et est spiritus copulatus vel comminatus de tali spiritu iudicandum sicut iudicamus de substantia cordis quod si habet calefactum esse et illi habet etiam calefactum esse et si calefieri similiter talis spiritus et hoc ideo quod talis spiritus pertinet ad essentiam cordis: nam ipse alibi ponit quod omne mixtum componitur ex humido radicali et calido naturali quorum quodlibet est unum corpus ex quatuor elementis copositu et unum fiat alteri sicut forma. Nam est talis spiritus copulatus formaliter aereus. Alius est spiritus qui est insimul generatus et infusus a corde ad singula membra. de tali spiritu intelligit hic galenus cum dicit quod in effimera spiritus est in calefacto esse sed membra et humores sunt in calefactum fieri. Quid autem de hoc sic esset reuertit ad illud dubium calidum naturale et humidum radicale sunt duo corpora quorum quodlibet ex quatuor componatur elementis quod ambo constituent unum mixtum quod presentis speculationis non est differt autem non parum calefieri et calefactum esse hoc inferius explicabitur.

Antiqua traductio.

Discernam melius discas aut utique manifestissime quod de i. exemplis humoribus intelligi esse calidam aquam immixtam in lebetem frigidum deinde calefactam ab ipsa vicinitate lebetis cor per calidum vero certissime totum nodum effectum.

Nicolai leoniceni.

Quid autem dicam? hec tibi exempla manifestissime ostendunt cogita aquam calidam lebeti frigido iunctam: deinde ex eis vicia lebetis corpus calefieri nodum exquire esse calefactum. Declarat nunc galenus per dictas differentias febrium supras ex materia per exempla. Et primo ponit exemplum putredis si tu habes lebetem frigidum

duo et immisceas inter aquam calefactam ita quod aqua sit in calefacto esse et corpus lebetis sit in calefactum hoc est sicut in putrida in qua humores sunt calefacti et substantia cordis in calefactum.

Antiqua traductio.

Rursum igitur intellige in calidum et per ignitum lebetem aquam frigidam effusam demum calefactam adhuc calidam vero nondum ipsam effectam. in his imaginibus secundum secundam quidem prima differentia febrium quam dicimus ipsum cordis corpus apprehendisse secundum priorem vero ea est differentia febrium quod est in humoribus quod secundum illud sunt.

Nicolai leoniceni.

Excogita iterum in calidum atque ignitum lebetem aquam frigidam infusam deinde ab eodem lebetem adhuc quidem calefieri nondum autem esse calefactam horum quidem explorum secundum primam febrium differentiam ostendit quas diximus ipsum cordis corpus occupasse primum vero eas quod in ipsis consistunt humoribus. Ostendens exemplum fe. ethice et est totum primum primum ita quod aqua sit calefacta et non dicit calefacta lebetem habere calefactum esse. vbi subdit galenus in his imaginibus. i. exemplis secundum secundam quidem imaginem manifestat prima dicit fe. i. posita super illa sunt ethica. secundum posteriorem vero imaginem posita ea est dicit. i. declarat differentia que est humoribus que sunt illud scilicet in corde quod declaratur putrida feb.

Antiqua traductio.

Reliqua vero et tertia differentia oimodo quidem sicut non habet exemplum: explanatio vero gratia folle intellige mihi fabrum attrahentem in seipsum aerem valde calidum deinde calefactum adhuc ab ipso calefactum autem non dum: magis autem adhuc itaque hoc exemplum ostendere rei monstrabit naturam si contentum aliquod humidum in folle intelliges et magis adhuc si foramina folles per quod trahit et emittit aerem stricta ita intelligas ut humido quidem inania existant aeri vero peruvia.

Nicolai leoniceni.

Reliqua vero ac tertia dicit sicut quidem oimodo non habet exemplum. Et manifestioris quidem doctrine gratia concipe airo fabrillem follem trahentem quidem ad seipsum aerem calidum deinde ab eodem calefieri non dum tamen esse calefactum: sicut et rei quam monstrare volumus naturam exemplum ipsum magis ostendit si humor in folle contentum cogitaue

In feb. putrida humoribus sunt in calefacto esse et substantia cordis in calefactum.

In ethica vero lebetem esse et aquam calidam et spiritum in calefactum.

In effimera autem cordis est in calefacto esse et corpus lebetis in calefactum.

Accidit autem in feb. ad hunc et per se ipsum humorem et spiritum in calefactum.

Correlatum.

Immo plus se. de illo putrido a se. putrida hu-
moralis q̄ vna se. humida ab alia. **C** Sed da-
to q̄ se. humoralis non diuersificent genus
tū propter diuersitatem specificam auctorum
dicta de eis determinauerūt igitur de istis
dato q̄ genus non diuersificent propter di-
uersitatem specificā debuerūt distinctiones
determinare. **C** Possimus de hoc breuiter
pertransire q̄ q̄ ille se. ab alijs materijs ra-
ro eueniūt ideo de eis non determinauerūt
etiā q̄ non sunt se. que paroxysmaliter reuer-
tantur z durēt sicut faciunt humorales. Al-
ter z subtilius q̄ auctores medicīne h̄bi ḡra
princeps aboaly in quadam parte de morbo
cōmuni toto corpori qui est se. nō appropriā-
ta alicui mēbro maxime sit ex re putrescente
in cōtibus locis corporis q̄ sunt loca venarū z
arteriarū. in talibus autē locis res que putre-
scit est humor z ideo auctores in tractatu se.
putridaz nō determinauerūt nisi de feb. hūo-
ralibus z dato q̄ materia se. interpolatū cō-
tuncta sit extravenas nihil ad factū modo de
terminauerūt z auctores in quadā alia par-
te de egritudine appropriata sic vnt mēbro
q̄ non alio: z q̄ alie materie ab hūoribus de-
bentibus facere putridā se. facient hanc cum
passionib⁹ determinatorū mēbrozū vt putri-
factio chylī in stomacho z fecis i testinīs zc.
ideo earū determinatio non cadit in tracta-
tu se. sed in tractatu egritudinū particulariū
non tū q̄ actores in locis illis exprimerent
has se. vt feb. factam ex chylo. Sed ibi deter-
minantes de oibus corruptionibus illius ma-
teriei dederunt illam intelligi possent ista di-
cta multipliciter corroborari defendi si per-
pendis ad presens dimittatur.

C Antiqua traductio.

C igitur incipit quidē hic preter natu-
ram calor quē z febrē noīam⁹ aliquādo
ab aliquo predictorū: non permanet vero
in p̄io genere lesi s̄ sup possidet z coale-
rat cum patiente z reliqua duo genera.

C Nicolai leoniceni.

C Incipit hic igitur preter naturā calor
quē febrē noīamus alias ex alijs eorum
que nup diximus: spargit autē atq̄ vna
cum patiente afficit duo reliqua genera.
C Cū declarauit predicta genera se. sumpta
rum ex materijs p̄ exēpla s̄fert ex dictis corre-
larīa z primū est q̄ hic calor preter naturam
quē noīamus se. aliquo modo primo incipit
ab aliquo predictorū intelligit q̄ aliqui ha-
bet primo factum esse in vna predictarū ma-
terierū z in alijs in fieri. **C** Deinde dicit non
permanet zc. z intelligit p̄ lesionē calefactū
esse non permanet sc̄ly tū aliqui in primo ge-
nere z intēdit primā materiā quā assumpsit
sed possidet z coalestat. i. in facto esse reliqua

duo genera. i. in alias duas materias cū pa-
tente. i. primo z cū prima materia quā i facto
esse assumpsit z hoc maxime fit cū alteratio
ab vna materia in aliam perducatur. q̄ autē in
telligat coalternationē ab vna ad aliam in fa-
cto esse patet qm̄ supra dixit cū posuit distin-
ctionē febrū q̄ semp cū vna materia erat ca-
lefactū esse. alie autē erant in calefactū z in su-
nuatio. igitur per totū illud transitū vni⁹ ge-
neris se. ad aliud gen⁹ fm̄ q̄ vna materia ha-
bens calefactū z calefactēs aliam pōt illam
ponere in calefacto esse. z cā correlarij qm̄ q̄
libet alteratio existēs in aliquo subiecto in fie-
ri cum pducatur perducit illud ad terminū al-
terationis quod est esse factum.

Sequitur

autē correlariū illud ex di-
ctis supra qm̄ supra dices-
rat galenus q̄ genera se. sumebatur qm̄ cal-
ditas q̄ est se. i. vna materiez habebat eē cale-
factū. i. alijs autē i fieri z hoc illo calefacto. i. q̄
sunt tibi z non specificant galen⁹ in hoc cor-
relario vtrum hec febres essent cōplicabiles
nec ne non em̄ specificant an cum calefactū
esse transit de vna materia in aliaz remaneat
in vna aut cesset. **C** Et intelligas hunc tranz-
situm calefactū esse de vna materia ad aliam
effectiue: z posset dici q̄ hec littera videt vel
le q̄ hec se. non sunt cōplicabiles hoc causam
dicit non permanet vero in primo genere se.
si. Et hoc non supplendo ibi ly tantum.

C Antiqua traductio.

C igitur facile quidē est his q̄ ab humi-
dis in spiritum trāsitus caloris.

C Nicolai leoniceni.

C Facillima igit ab humoribus ad spi-
ritum caliditatis transumptio.

C Infert galenus aliud correlariū sequens
ex p̄ior ostendēs q̄ ex quo potest fieri transi-
tus calefactum esse de vna materia ad aliam
quis est facillior trāsitus dicens q̄ facillius est
trāsitus caloris in hīs que ab humidis id est
humorib⁹ in spiritū. z vult q̄ facilliter humo-
res existētes in calefacto esse.

Et ex hoc

videtur statim velle q̄ effi-
mera feb. possit cōponi cum
putrida: nam non pōt intelligere hanc facill-
tatem transitus caloris ab hūoribus ad spm̄
q̄tum ad calefieri: nam eadez facillitate q̄tū
ad fieri trāsit calor i se. effimera de spū ad hu-
mores sicut in putrida de hūorib⁹ ad spm̄. q̄
quāto cito aliqua se. est in corpe oēs materie
sunt in caliditate p̄ter naturā s̄o q̄ vna in fa-
cto alia in fieri. z s̄o q̄ in eodē tēpore calefie-
ri in vna fiat sub maiori gradu q̄ alia et ideo
caliditas citius pducitur ad calefactū esse in
vna materia q̄ in alia. z hoc vult galenus. si
igit facilliter trāsit calefactū eē ab hūoribus
ad calefactū eē spūs tunc calefactū eē hūorū
nō cesset tunc erit cōpositio se. effimere cum

putrida: imo videtur velle q̄ vt plurimū cōpo-
natur per facillitatem transitus

C Antiqua traductio.

C Minus autē prompte spiritu iniun-
tur humida.

C Nicolai leoniceni.

C Non eque autem prompte vna cū spi-
ritu accenduntur humores.

C Declarat aliū transitū caloriū non ita fact-
lem z dicit q̄ minus p̄p̄te humida. i. humo-
res ignitūtur spū. i. a spū. z d̄z exponi fm̄ expo-
sitionē tā datā q̄ minus prompte ponitur in
calefacto esse. Deinde ostēdit trāsitū adhuc
magis difficilē z dicit.

C Antiqua traductio.

C Et nimirū z solidū corpus humidis
et aeris promptius tradit calorem q̄ ip-
sum ab illis accipit.

C Nicolai leoniceni.

C Corpus etiā solidū humoribus atq̄
aeree substantie facilius calorem impar-
titur q̄ ipsum ab eisdē suscipiat.

C Corpus. i. mēbrum ipsum p̄p̄tius tardat
calorem. i. in se suscipere z hoc in facto esse z
dico q̄ tardat p̄p̄tius q̄ si magis tardat et
humidū. i. humoribus et aeris. i. spiritibus
quē caloriē ab istis duobus suscipit z hoc fm̄
expositioez prefatā insinuat Galen⁹ q̄ ethica
poteat cum illis componi.

C Antiqua traductio.

C Am oīs quidē leptomeris substantia
facilius alteratur panchimera est autem
leptomerissima quidez partibus q̄ aeris
panchimerissima q̄ solidorū corporum
substantia in medio vero amborum est hu-
midorum substantia.

C Nicolai leoniceni.

C Omnis si quidē substantia tenuis p̄o-
ptius alteratur q̄ crassa. est aut tenuissi-
ma quidē aeris crassissima vero corporū
solidorū media humorū est substantia.

C Et reddit causam dictorū quare sit facill-
transitus ad spm̄ zc. Et dicit nā oīs substantia
liptora. i. subtilis facillius alteratur p̄ anchi-
merina. i. grossa z ita p̄ oīs facillius peruenit
ad alteratū esse. sed subtilissima est substantia
in partibus q̄ aeris. i. spūs et grossissima est
illa que solidorū. i. mēbroz. Sed substantia hu-
morū est in medio illorū duorū q̄ nō ita gros-
sa vt mēbrū nec ita subtilis vt substantia spūs.
Et hoc videt velle Galenus q̄ ethica nō possit
fieri incipiēdo cū semp facillius alteretur et
ponatur in alterato esse spūs z tunc est effime-
ra q̄ mēbrū. Et d̄t expositores q̄ dictū s̄a

leni q̄ oīs substantia subtilis zc. habet necessi-
tatem quāru ex natura generalī harū substantia-
rarū ceteris alijs partib⁹. sed ex aliqua acci-
dentali cā pōt alter esse nā per aliquā disposi-
tionē accidentālē possibile est q̄ corp⁹ solidū
sit magis aptū inflāmatiōi vñ plus inflāma-
bitur q̄ corp⁹ aerēū. sicut apparet i exteriori-
bus. z fm̄ hunc modū pōt fieri q̄ ethica fiat
incipiēdo s̄o q̄ rarū sit. vñ auice. cap. de ethi-
ca dicit q̄ longinū est vt ethica fiat incipiēdo
quasi sint mēbra radicalia inflāmata et non
inflāmatur humor nec spūs ante illud: immo
opz vt calefiant illa nisi accidat causa fortis
valde. z hec melius capitulo de ethica inseri-
us apparebunt.

C Antiqua traductio.

C Nichil autē differt in presenti demū
doctrina spiritū dicere vel aerē determinis-
natur est de his diligentius alibi.

C Nicolai leoniceni.

C Nichil aut in p̄nti opere differt siue spi-
ritum siue aerē dicamus: nā de hisce oib⁹
diligentissime diffinimus.

C Et est notū per se. posset autē quis forte ex-
ponere totam hanc litterā q̄ Galenus velit
q̄ ad matius calefieri cert⁹ venit spūs ab hu-
moribus q̄ exōerior perpendis propter qd
dicitur hoc.

C Antiqua traductio.

C Aūc autē sufficit hic tantū cognosce-
re qd vt extimo z hy. ostendēs dixit q̄ cō-
tinent z que continentur z que impetu in-
fluunt educuntur z immittuntur q̄ cōtinent
quidā ipas corporis solidas particulas
q̄ vero continentur būida: que vero impe-
tu influunt spiritus appellans.

C Nicolai leoniceni.

C Aūc autē hoc tantū sufficiat intel-
ligere qd z hyppocrates. vt arbitror ostē-
dit his verbis cōtinentia z tenta z ipetētia
cōtinentia quidē solida appellans: cōtenu-
ta vero humores: impetētia aut spūs.

C Declarat qdā quod supposuerat auctori-
tate p̄o. qm̄ dicit tres esse materias in corpe
nostro in quibus attēdit se. z post dictū p̄o.
Dicit autē z que impetu fluunt reducuntur lo-
quens de spū quia differentia est inter spiritū
et humorem q̄ si res que facit humorē mittit-
tur in corpe illi humores facti nō educunt
extra sed in mēbrū conuertuntur: si spūs tū
suam operationē perfecterint non conuertuntur
in mēbrū sed extra educuntur z sunt res
fluētes z peruenas z arterias volitantes.

C Antiqua traductio.

Ethica q̄t hanc
pōt insinuat

Componi
pot pu-
tari in
ethica

Ethica
q̄t hanc
pōt insinuat

Archivo
Historico

Cum incipit quidē ab aliquo p̄dictorū
aliqui triū febrilis dispositio: nō p̄manet
autē in p̄rio genere ei⁹ qd̄ lesum est sed in
nadiū reliqua duo ⁊ nisi anticipauerit solū
ni disponit sicut ⁊ illa duo tēpore p̄ces
dente capla gda hui⁹ sermonis sunt hec.

Nicolai leoniceni.

Cum dispositio febrilis alias ex aliis seo
rū q̄ an dixim⁹ sumit initium. Et ignē p̄rio
iam lesio nō sinit sed duo reliqua genera
inuadit nisi antea soluat progressu tem
poris illa quoci⁹ similiter afficit hec quidē
dem sunt totius sermonis capita.

Hic recapitulat correlariū p̄mū de duo
bus dictis ⁊ p̄ter hoc ex illo sō illō legas vlti
mo cōcludit capla hui⁹ sermonis hec sunt.

Dubium.

Dignū aut est hic q̄rere ex p̄batis igit
possibilitatē applicatiōis hui⁹ fe.
⁊ ad p̄sens q̄rere de effimera ⁊ pu. In penult
mo aut caplo istius libri penultimū q̄ratur de
ethica cū ibi specificatū facit⁹ p̄monē galen⁹
⁊ apparet hic ex vltio p̄bo igit cōplicationē
eē possibilē cū dicit⁹ ⁊ nisi anticipauerit disposit
sist ⁊ illo tpe ⁊ hec dispositio intelligit q̄tū ad
calefactū eē vt bñ declaratū fuit i correlario
igit⁹ ⁊ ideo p̄ illud ibi hoc apparet affirmatū.

Et oppositū videt galen⁹ infra illo
caplo se. autē q̄ ex pu
tredine hūorū cū dicit calefiūt em̄ ampli⁹ in
effimeris se. sup̄lutas deinde principū
putrefactiōis hic assumētes accedēt alterā
speciez se. similē p̄iore iam quiescere.

In hoc q̄sito expositores tam diuersi di
uersimode funt locuti tā em̄ im
positū est dno fm̄ q̄ inuenio eum dixisse q̄
pu. cōponi cū effimera est multipliciter. p̄rio
q̄ effimera incipiente putrida supuenit remanē
te effimera cū ea. ⁊ hūc modū cōplicationis
negat: q̄ ad euentū putridē necessario ces
sat effimera q̄ ipse declarat nā effimera funt
datur in spū q̄ est substantie subtilis ⁊ tō cali
ditas illa est facilliter remouibilis ⁊ resolu
bilis hūmor est dēse substantie vñ durat anq̄
putrefiat p̄vna diēvel plus in caliditate eū
debēt putrescere. igit tps inflāmatiōis hū
morū a spiritib⁹ maius erat vel equali tpe re
solutiōis spūz facili⁹ effimera i cū effimera
durat p̄vna diē igit cum putrida gignita erit
⁊ effimera tā cessauerit. Tñ hic aduertit q̄ cū
dicit q̄ putrida nō pōt cōiungi cū effimera
antecedente effimera hoc d̄z intelligi sic q̄ effi
mera sit cā illi⁹ putrida ⁊ forte intelligit dno⁹
q̄ effimera sit cā illi⁹ cōpletua ⁊ dispositua
et ito q̄ videat et tāvalde velle q̄ nō possit esse
cā cōpletua dato q̄ ab illo hūores essent di
spoliti vt p̄pter op̄lationē vel p̄pter aliud ⁊
hoc q̄ illo q̄ hūores eēnt dispositi tñ ad hoc

vt faciāt se. putridā opz q̄ ponātur in calefas
cto esse ad qd̄ nō possunt attingere spūs cale
facti in principio effi. nisi circa finē augmēt
vel circa statū effimere: ⁊ tūc anteq̄ ponat il
los hūores in calefacto eē tam spūs in suo ca
lore sunt indefinere vnde adueniēte putrida
lāz cessat effimera. dicit tñ dno⁹ nō eē incōue
niens hūores ab alia cā suscipere inflāmatiō
nem sio q̄ p̄ncipit effimera vt si effimera eēt
in corde p̄ iram vel per causaz aliā ⁊ esset apo
stema in mēbris intrinsecis possibile. esset ab
apostemate sumi caliginosi eleuari ⁊ putrida
generare nondū desinēte effimera tñ hūi⁹ in
flāmatiōis humorū nō erit causa caliditas
p̄ter naturā q̄ erat in spū nec adueniēte illa
putrida desinet effimera quia si p̄o possibil
ponerem⁹ q̄ putrida cessaret ante tēpus reso
lutiōis spiritū in quibus erat effimera in
uentremus effimera remanere.

Alterius dicit q̄ et alio mō intelligit
q̄ effimera coniungat cum
putrida sic q̄ putrida p̄mo incipiat ⁊ ipsa re
manente genere effimera. et hoc pōt dupl
intelligi. p̄mo qd̄ putrida q̄ anteq̄ contum
gatur effimera ⁊ sic q̄ putrida sit cā illi⁹ effi
mere ⁊ hoc negat ⁊ causam dat q̄ hūores ca
lefacti nō possunt ponere spūs in calefacto
esse ⁊ hoc ideo q̄ calefactū esse qd̄ est in hūo
re a toto genere valde maius est q̄ calefa
ctum esse qd̄ est i spiritū. vñ spiritū repugnat
a toto genere. suscipe calefactū esse simile et
qd̄ est in humore. ⁊ sic dicit ipse nō pōt susci
pere minorē qualitātē in facto eē ea q̄ est in
hūore q̄ agētia nature agunt fm̄ vltimū sue
potētē ⁊ ideo humor calefact⁹ agens in spi
ritu sempaget ad introductionē sue vltime
caliditatis quā habet. Et ideo spūs ab eo nul
lā adeo parua caliditate potest recipere q̄
in illa sistat in actu ⁊ in calefacto esse sed sem
per erit impurari ad vltiorē gradū sue ca
liditatis q̄ est in humore putrido et q̄ illam
nō est natus suscipere in facto esse cū ei re
pugnet ex parte sue substantie accidit spiritū
p̄ius ab hac caliditate p̄sumi q̄ possit illam
habere in actu vel aliquaz gradū infra illam
eo q̄ in nulla potest manere in actu presente
humore putrido. ⁊ subdit q̄ eadē ratione pos
set probare ethica nō posse sibi associare pu
tridam: ita q̄ ethica esset cā eius. Et alio
modo potest intelligi q̄ effimera coniungat
putrida et hoc dicto antecedente putrida sic
q̄ effimera nō fiat a putrida sed fiat a quadā
alia causa hanc applicatiōē concedit et dat
causam quia stante putrida spūs possunt po
ni in calefacto esse a quadā alia causa: nāz si
de quo minus videtur inesse ⁊ inesse ⁊ id quo
magis sed min⁹ videt in esse q̄ corpori exis
te sano spūs possint p̄murari ad calefactū eē
et tñ possunt ergo multo fortius hoc poterit
corpore tam existente egro feb. putrida cum
in corpore sano sit plus remota a calefacto esse

cto esse p̄ter naturam hec sunt que inueni
mus dno imposita corrigere fm̄ omnes.

Contra dno

Et certe molestanda sunt hec dicta ⁊ hoc
presupposito vno ad remotionēz
equiuocatiōis q̄ tunc sit se. effimera cū spi
ritus sicut in calefacto esse a causa nō depen
dēt in p̄seruari hoc p̄supposito dictū p̄mū
certe qd̄ dicit est dictū ad placitū sto q̄ p̄ra
rū demonstrari nō possit tñ ē magis p̄uasibi
le cu⁹ em̄ dicit q̄ spūs calefacti nō pōt pone
re humores in calefacto esse nisi per spaciū
vnius diē vel plus in quo resoluuntur certe
hoc autē statim negabit. P̄mo em̄ oportet
q̄ humores existētes sint dispositi ad putre
dinem ex modicissimo calore aliquo mō im
mo minori q̄ sit calor effimere poterūt poni
sub aliqua putredine. Iterum etiam cum ca
lor effimere duret. xxx. hōis in minorē tēpo
re poterūt disponere humores ⁊ ipsos putre
facere ⁊ ponere in calefacto esse: et hoc dicto
sto q̄ humores nō essent ad id dispositi ab
aliqua accidentali cā vt ab hoie colerissimo
per naturā i quo humores sunt apti ex qualibet
parua cā inflāmarī ⁊ poni in caliditate. se
bili hec vident. p̄babilia. ⁊ si dicit q̄ nō pos
sit eē opz nos tūc stare experietē fm̄ quā de
hoc certificari eēt impossibile. dictū igit p̄mū
est dictū ad placitū. in sc̄o dicto dicit verū.

Cum autem dicit q̄ pu. incipiente ipsa
nō potest esse causa effime
re non bene dicit ⁊ probatio sua digna rep̄e
bensione est. p̄mo em̄ hoc dictū oportet q̄
contradicat ⁊ nō stet simul cum dicto sequē
ti dicit ergo q̄ ex hoc q̄ calefactum esse hū
morū est a toto genere maius illo spiritū
ideo spirit⁹ semper sunt in alterari ab humo
rib⁹ ⁊ ideo nullaz parua caliditate possunt
suscipere in qua sistat modo manifestū est q̄
existēte pu. si ponatur effimera a quadā alia
causa vt dicit sequēs dictū q̄ ⁊ hūores post
calefactū esse spirit⁹ q̄ fecit illa alia causa
calefactū spirit⁹ cum sint eis appropinquari
et stent per tēpus in corpore ⁊ sint plus calidi
q̄ spūs. cum igit spirit⁹ cōtinue sint tunc in
calefactū ab humorib⁹ ⁊ impermutari ad vlti
riorem gradum tunc nō erit ibi effimera. Et
tunc valeret dicere q̄ illud fieret a duobus
agētibus sed si sit pu. debebat esse causa effi
mere illud fuisse ab vno agente cōtra q̄tūcū
q̄ agētia sunt diuersa tñ caliditates q̄ ponū
tur in spiritū faciūt vñ numero quia due ca
liditates solo nūero differentes nō possunt
esse i eodē subiecto septio metaphysice. Sed
tu instabis ⁊ in hoc fortificat argumentū sto
q̄ humores calefaciūt spirit⁹ q̄ habuerunt
calefactum esse a quadā alia causa tñ ibi est
effimera q̄ illud calefactū eē nō depēdet ab
hūorib⁹ ita q̄ si p̄o possibilis hūores nihil fa
ceret i spū adhuc remaneret calefactū esse.
Contra istam rationē ibi nā hūores sto
q̄ cōtinue agant in spiri

tum tñ possunt ducere eum ad calefactū esse
aliquā amplius ab hūorib⁹ non depēderet ita
q̄ si humores p̄o possibilis a suo calore remo
uerent adhuc remaneret spūs calefacti ⁊ effi
mera. nam nō ostēditur effimera facta in spi
ritu q̄ amplius in calore spūs incēdi nō pos
set immo dicit effimera p̄ hoc facta in spiritu
qm̄ ipsum ab agēte in p̄seruari nō depēdet q̄
p̄ter de ethica ethicus cōtinue possit ad vlti
riores gradus intendi ⁊ tamen esset ethicus
igitur possunt humores ponere calefactum
esse in spiritu ⁊ cōtinue post illud intēdes
re eos in spiritu ⁊ tamen ibi est effimera vñ
calefactū esse potest intētus reliquo ⁊ tamē
nullum a causa dependebit.

Cum igitur dicit q̄ oportet q̄ naturale
agēs agat fm̄ vltimū sue po
tentie si intelligat q̄ semp agat in q̄tū illud
h̄z certe illud est falsū: immo illud pōt esse val
de diuersum fm̄ diuersitatē patiētū scdm̄ q̄
vñ pōt plus recipere ⁊ aliud min⁹. Dicitur
similiter illud similiter fuit absurdū vltimū
autē dictū suū est verū ⁊ ex probatiōe quā
fecit probat q̄ pu. possit esse cā effimere sc̄z si
aliqua causa exterior valde minoris calidi
tatis q̄ sit caliditas pu. pōt ponere in homi
ne sano i quo spūs sunt dispositi in calefacto
eē multo forti⁹ putrida existēs in hoie in quo
tam spūs sunt in caliditate p̄ter naturāz pōt
illos ponere in calefacto esse ⁊ dato q̄ conti
nue plus illd calefactū eē spūs aliterent ad vl
teriore gradū q̄ ducet aliquā aliud mal⁹ calefa
ctū eē si spūs maneret idē. Si vñ sol fecit in
me effimera spū tam exisite in calefacto esse ⁊
cōtinue postea stare ad solez ponere cōtinue
spūs post illud calefactū esse in alterari a so
le ad vltiore gradū tñ ex hoc nō remouere
tur q̄ non haberet effimeram.

Alius modus dicens in hoc q̄sito est ⁊
tadeus in iohannicio in
sermone de febrib⁹ ⁊ dicit q̄ nunq̄ se. effime
ra pōt supuenire alijs ⁊ aliqui recitant eum
velle q̄ ⁊ alijs ei supuenit⁹ ipsa cessat quā
persuadet caliditas nō pōt induci in suble
cto dēiore nisi p̄transeat p̄ sublecutū rar⁹ q̄
ois liptomeris substantia facili⁹ alterat p̄ an
chimerā vt galen⁹ supra igit q̄n erit se. putri
davel ethica tam trāsiit⁹ h̄z cū illis ingert nō
potest. Sed cōtra tam rudia verba dicta qua
re est hec probatio nō intendimus.

Aliud dictum q̄ in hoc q̄sito inuenim⁹
est dictū qd̄ inuenim⁹. sc̄z
ptum de p̄p̄ia manu dno q̄ effimera nullo
modo patit cōposi: tōne cū aliqua nec cū pu.
nec cū ethica q̄ tpe sic dūcut p̄rio si ergo cū
auctor cōpositiōez se. nosantes nō fecerūt
mentione ⁊ tñ dixerūt de cōpositione pu.
inter se ⁊ pu. cū ethica. Dōne etiaz sic p̄ia q̄
id genus nō pōt cōponi cum alijs se. cuius
modus caliditatis in p̄mo subiecto nō sal
natur ad plēntiā caloris: in subiecto alioi⁹

Tadeus.

Aliud dictū
dno.

Liber primus.

generis fe. et patet hec ppositio qz nō dicim⁹ genera fe. adinutē posse componi nisi qz pma substantia in generibus fe. possunt esse in calefacto eē sub calore febili z extraneo tal modo qz in vno non dependeat caliditas ex missione caloz que fiat ab altero. nō autē sic est de fe. effimera cū pu. qd declarat qz in effimera primū subiectū caloris extranei ē spūs sed spūs est corpus vaporosum z aerēū qz facilliter trāsmutatur z permutat de vna dispositione in alia. si igitur existente caliditate in hac substantia accēdat caliditas in facto esse. Si humore aut mēbris qz spūs facillimē alterant statim in spū infit caliditas fm modum simile qz pūit ab humore vel mēbro quapropter nō permanet in ipso amplius modus caliditatis qui effimere conuenit. vñ nō permanet fe. effimera sed trāscēdit aut in eticā aut pu. Et confirmat qz cum spūs comparet mēbro sicut propriū calidū ē alterato membro in caliditate alteratur fm simile modū spūs ppter qd si in mēbro sit aliqz calor putridus aut eticus iam vtrūqz simile modū caloris habebit et spūs ppter qz in ipso non amplius erit modus caliditatis qz puenit effimere. Et confirmat hoc ex posteriori qz in habēte effimera statim supponente putrida vel etica cesset omne accidēz omne signū effimere. vñ nullū aliorum apparet quare zc.

Si hec dicta valent qz cū calefactū esse humorū nō possit cōpari calefactum esse spūz ea nō approbamus z tō pbatio sua in hoc nulla est nā cōcessa maioris cuz dicit in ppositioe minoris qz spūs ē corpus vaporosum facilliter alterabile. et tō statim in spū fit caliditas fm modū silem qz pro fluit ab humore. vñ nō permanet in eo amplius modus caliditatis qz puenit effimere ē dictū nūllū cōcludens. Nam bene verū est qz in toto corpore ad tactū nō sentitur tūc caliditas mēbris qz est caliditas effimere qz nō est cōplicata cū alia. Sed ex cōplicatioe cū pu. nō plus habet nisi qz spūs plus calefit qz si illa pu. nō esset. Sed hoc non obstante duz modo spūs sit in calefacto esse facit effimera.

Et secundū motuū nō valet dato qz spiritus cōparetur membro si cut propriū eius calidum tñ omne calefactū esse spiritus facit effimera z hoc qz vt supra dicebatur nō erat diuersitas harū feb. nisi pnes materias in quib⁹ erat i facto esse calidū ppter naturā sio etiā qz mēbrū ponatur in alterariā putrido humore z spūs ab illo calefiat: tamē qz cito spūs tñ caloz ab humore receperit qz amplius ab humore non dependeat ita qz si humor remouet adhuc illud remaneret statim est effimera.

Et tertiu motuū non valet quia sio qz adueniente pu. non apparet signa effimere tñ nō sequit igit ibi nō est effimera nam signa effimere cōfundunt a pu. tñ

hoc non obstante ibi est calefactū mēbris a spū calefacto vñ medicus post aduentū pu. non amplius curat de effimera qz nisi cōseruaret a pu. remoueretur vt plurimū primo qz putrida. Et ppter hāc causam auctores de hac cōplicatioe mētionē non fecerunt. Dictū autē valent in illo capl. infra de effimera cum dicit accēdit alteram specie fe. priore iam quiescente debet intelligi nō qz in rei necessitate vel veritate effimera cesset: sed cessat qstū ad apparētiā qz si non apparēt ibi signa que pūmo apparebāt hoc qz a signis pu. effundant z abscondāt sicut mīn⁹ a maiorib⁹. Dicam⁹ igitur sicut vt multi alij dicūt qz effimera pōt oibus modis supradictis cōplicari cum pu. et hoc supposito qz quicūqz est calefactū mēbris a spū existente in calefacto esse tā spūs qz humores a causa vna qz possunt ex supiorib⁹ pte fieri. Et qz spūs calefact⁹ pōt ponere hūorem in calefacto eē ipso remanēte in suo esse ab hūore calefacto remanēte vtrūqz in calefacto esse. z hoc pōt patere qz nō minus pōt ponit spūs iuuentis in calefacto esse ab humore ibi calefacto vtrūqz remanente qz possit ponit ab humore existente putrido in aliqua parte corporis. Sed illo mō pōt ponit vtrūqz calefacto esse simul remanente vt cuz sit effimera ab hu. pu. collecto i bubone quare zc. Sic igit oib⁹ modis calefactū esse spūs pōt simul cōplicari cū calefacto esse humorum. Statū dym⁹ veller qz bñ cū calefacto esse humorū pōt cōplicari calefactū esse spiritus tñ statim sicut ibi est pu. qz amplius spūs ppter cōplicatū secū nō pōt ostendere caliditatem mēbris z suauē: ideo calor qui a spū calefacto ponit in mēbro non est effimera. sed pu. illud esset dictū ad placitū z nō esset discoridia ad it⁹ imediate nisi inuocib⁹ de quib⁹ nō curamus. Sed hic excito intellectū dādo causam aliquē apparentē possibīlē in quo necessario cōcluditur effimera cōplicari cuz alijs posito qz aliqz hēat eticā z calefactū esse cordis z habeat humores oēs cordis in calefacto esse sic z putrida cōplicata cū illa ethica. tunc dato tali casu pbo qz sio qz tūc nō sit effimera necessario erit si illa duret cū illis z per plures dies. Arguo sic spūs qui pūmū generant in corde debet dispergi ad corpus aut sunt in calefacto esse ppter naturā aut non si sit propositū. si nō ptra aut hoc esset ex parte agentis z hoc nō qz agens. s. substantia cordis est in calefacto esse aut illud esset ex parte patientis: et hoc nō qz spūs generatur ex humoribus cordis. sed iā est positū illos esse in calefacto esse z cōcesso casu necessario concludit ideo maxime apud illos qui concedūt qualitatem simbolaz remanere in gñator corrupto. ex his erit itellec⁹ ad **Et ulterius** aliud dubiū posito corz de existēte i etica z posito qz pars sanguis sit in calefacto esse sio qz oēs hūores non sunt in

Galenus.

Primu dubium.

Secundum dubium.

Tertiu dubium.

Quartu dubium.

De notificatione feb. effimere. §o. VII

calefacto eē tūc nō videt ipossibile. qz ex illo sanguie generet in corde spūs malus qz ex da tis esset in calefacto esse. Tūc quero sio qz ex humorib⁹ cordis qz non sunt in calefacto esse generet spūs in calefacto et spūs qz gñatur ex sanguie calefacto gñatur i calefacto eē. An si l e habeat effimera z nec ne: cum habeat partē spū in calefacto esse z parte in calefacto posito qz pars que est in calefacto esse nō sit nī mis parue quantitatē sicut ē sanguis qz ē in calefacto potest etia in maxima quantitate.

Ex quo insurgit aliud dubiū vtrū cum aliusqz hz fe. pu. de sanguie putrescente in vētriculo cordis spūs qui cōtinue generatur: gñatur ex sanguie pu. ibi existēte sicut z epar pōt facere humores de chilo pu. sio qz sunt humores mali an spūs qui cōtinue generatur gñatur solū ex sanguie non pu.

Ex quo insurgit aliud dubiū vtrū in effimera sit necessariū oēs spiritus corporis qstū ad eorum quantitatē esse in calefacto esse vel sufficiat solū esse in calefacto esse spūs cordis. Et vtrū possit esse alius fe. ex spū cuius minera sit in aliqua parte corporis extra cor in qua sit aliqua quantitas spūs in calefacto esse ponens alios spūs in calefacto mēbris quibus trāsmutetur caliditas ad cor sicut dicimus de minera pu.

Et aliud dubiū insurgit ex dictis posito qz hūores facientes pu. antecēdāt quomō pōt subsequi effimera cum sit caliditas minor qz non videt qz homo debeat plus ex illa inflāmari immo videtur remitti pu. qz minus calidū remittit magis calidū vt pty de vīna calida tacta ab homine existente in stupha.

Aliud autē dubiū excitaret difficultatem maximā qz est quo modo minus calidū remittit magis calidum vbi ē magna discordia auctoz cū Galeno in qua difficultate tam bononie me pcellant. tñ hic dicit qz si homo habeat pu. ex subuentu pu. plus inflāmat primo qz ex spiritib⁹ calefactis auget caliditas in quanto qz in corpore ostēdit flammā auctam. Etia dato qz hu. pu. sint calidiores qz spūs calefacti autē ibi pōt fuerunt mēbris in caliditate minor qz sit calefactū esse spiritū z tunc mēbris pōt ab illis spiritib⁹ z calefacti aut hūores posuerūt mēbrum in maiori caliditate in fieri qz sit calefactum esse spiritū et tunc mēbris est valde dispositū ad calefactū mōnō est incoueniens qz in subiecto bñ disposito inducat effectus maior qz sit in agēte formali. sio igitur qz mēbra essent magis calida vt in ethica qstū sit caliditas spiritū tñ ex dispositioe ipoz possunt a spiritib⁹ mīn⁹ caliditē calefacti z hoc ē manifestū in multis alijs. ppositio igit qz dicit qz minus calidū remittit magis calidū nō ē semp nec vtr vera s. qz sic difficile ē videre de alijs autē motuū forte inferius videbitur.

Capitulu scdm de notificatione feb. effimere in generali.

Antiqua traductio.

Portet autē demonstrare simul ea qz dicta sunt et dignotiones vniuscuiusqz febrium pertrāsire confestim autem necessarium est quidem dicere z de generatione earū ita.

Nicola i leoniceni.

Et oportet que iam dicta sunt demonstrare atqz vniuscuiusqz generis febrium dignotiones exponere. Primum autē necessarium est de earum gñatione differere.

Am declarauit quot z que sunt gña pua fe. vñ sumunt psequit nūc in speciali de eis tam de modis generatiois earum z causis efficiētibus ipsarū qz z de signis quibus ipse cognoscitur: vñ hoc primo pponens galenus tanqz in rubrica dicit. opz demonstrare simul ea qz dicta sunt. i. ea magis specificare z subdit quō qz opz trāsire dignotione vniuscuiusqz gñis fe. Sed tñ psequit. si post opz dicere de generatione earū z in hoc innuit causas effectiuas earum.

Antiqua traductio.

Quonia quidē ex labore iraz tristitia et estibus z in frigidationibus z vigilis et indigestionib⁹ z plenitudinibus videtur febire quidē oibus hoib⁹: nā hoc demū manifestū ab ipsius rei actione edoctis.

Nicola i leoniceni.

Quō igitur ex laborib⁹ ira z tristitia et solis ardoribus atqz frigoribus vigilis et cruditatibus ebrietatibus et crapulis quidā febricitare cōspiciunt nemo est qz ipsa doctus experientia non agnoscat.

Crederetur de causis effimere fe. z ostēdit illa de qb⁹ ē manifestū ipsa esse cās fe. z imofu⁹ ē p se not⁹ in expositioe z pfficatione: vñ dicit qz hoc est notū hoib⁹ edoctis ab actioe ipsi⁹ rel.

Antiqua traductio.

Et quidē tūc est. Et qm pestilentiosius aeris constitutio attulit febrem neqz hoc ignorant qz participāt intellectu sicut de mūm z qui conuersat cum his qz pestilentiam patiuntur: salax est. vicinari em̄ periculum est sicut a scabie aliqua vel obfalmia: salax vō est z cuz bis qz a ptiā possidentur z mordentur z vniuersaliter qui

im ex hoc
et incipit
versione lan
rancij lam
ciam

cumq; putridū expirātyt et domus in qui-
bus iacēt fetide existant. Notū autē est a
longa experientia hoc quod qui dissue-
runt suetudinē exercitiōū ab alijs qui
busdā inuadūt egritudinibus et nō mi-
nus a febribus. Et quidez vtiq; demū et q
ea que vocatur plectoria fert febres et ci-
baria quedā mala. et farinacea et estus qui
sunt circa canis ortus. et alia quedā talia:
cognoscitur quidam ab vniuersis homi-
nibus vt ita dicam.

Nicolas leoniceni.

Et quidez q aeris pestilens statim fe-
brem afferre cōsuevit nemo sane mentis
dubitauit sicuti et q pestilenti morbo la-
boratiū cōuersatio periculosa ne inde cō-
tagiū contrabatur quēadmodū ex scabie
et lippitudine. Est etiā eorū qui tabe cor-
repti sunt suetudo nequaquā secuta atq;
oīno eorū qui putriduz expirant adeo vt
domus quas habitāt fetidū exhalat odo-
rem. Illud quoq; longa expientia con-
pertū q qui cōsuea exercitia omiserint
ex alijs morborum generibus et febribus
maxime corripitū. Et quidez oēs vt ita
dixerim hoīes norūt q et que plectoria vo-
catur et cibi vitiati et medicamina estusq;
circa canis ortū pluraz huiusmodi alia
afferunt febres.

Deinde ponēs aliā causam se. dicit q qui
dissuerūt. i. dimiserūt et. Et isti inuaduntur
a se. cū accidit supfluitates retentas soltas
per exercitiū purgari putrefieri et subdit q
hoc quidem supra est manifestum q vocata
plectoria. i. suphabundantia humorū in quāto
et ita intelligas et de cacoximia que est corru-
ptio humorū et. et p. intentio sua.

Antiqua traductio.

Que vero ab eis in corporib; nris sit
dispositio ex qua febricitamur nō adhuc
demum hoc sciunt. neq; multi hoīm neq;
quidē medicorū. Duplex autē est hoc gen;
ignoratiū hec talia alterū quidē qd ab
experimēto solo pmonetur vt natura nul-
lius eorū que sunt valente inueniri ratioe
Alterū vero cetus hoīm est opinantium
se sapientes ignoratiū quidē similiter vt
primi suspicionē vero doctrine habētuz
ignaros quidē eos vtrosq; eē cōtingit ex
hoc q nō exercitati sunt pri; i. logicis me-

thodis ex qbus cognoscitur et diiudican-
tur a demonstratiuis artis argumētis. p;
babilia quidē nō autē veritates inuenire
vel demonstrare quecūq; ignorantie vero
huic adueniente elatione quidē eorū intā-
tum insensibilitatis aut audacie deueni-
runt vt neq; eas quas oēs hoīes cognos-
cunt experimēto edocti cōfiteātur causas
esse febriū de quibus in libro de pcartati-
cis notatis causis cū sufficienter dispus-
tassem nō nūc indigeo meminisse inaniuz
ambagum eorū. Neq; enī reprobatū neq;
sophismatū solutiū institui facere hunc
sermonem sed disciplinatiū et doctrina-
lem suppositiones quidem habētem eas
que per alia demonstrate sunt docentem
autem differentias febrium.

Nicolas leoniceni.

Qui vero ab eisdē causis nris corpori-
bus adueniat affect; in quo febricitamus
hoc sane multos latet et plerisq; etiam q
se medicos pfitetur ignorat. Duplex autē
hec ignoratiū medicorū genus. Alterū co-
rum qui soli expiētie nitūtur aiuntq; nul-
lius rei naturā posse a rōne inueniri. Al-
terū est genus hoīm qui sibi nomē sapiē-
tis vendicarūt et licet parē habeāt cū prio-
ribus ignoratiā opinionē tñ scientie sūt
aucupati. Sed eorū inscitia inde bz initiū
q in rationalibus sciētis nequaquā sunt
exercitati q nos distinguere ac secernere
docent eas ppositiōes q demonstrādiuim
habent ab his q probabilitatē quidē cō-
tinent nihil tñ veri possunt aut inuenire
aut demonstrare. Cū vero ad hāc ignorā-
tiam accesserit arrogātia ex ipsis quidaz
nōnulli ad tantā insaniā ac temeritatē p-
uenerūt vt neq; ea que homines expiētia
magistra febriū causas esse didicerūt ve-
lint ipsi pcedere. De qbus cū a nobis sit
in libro de pincipien tib; causis sufficiē-
ter disputatū superflūū esset eorūde hoī-
minum nugas hoc in loco repetere cum
nō sit presentis operis institutū: aut alijs
ptradicare: aut sophismata soluere s; sci-
entie potius doctrineq; intendere cuz hic
suppositionum loco habeātur que alibi
a nobis sunt demonstrata ac febriū diffe-
rentie doceātur.

Cōstedit quis est modus fm quē predi-
cte cause se. causant. et p. in hoc defectū et igno-
rantia ostendit aliorū et vult q dispositio q sit
in nro corpore ab hīs causis vñ febricitam;
non est nota apud multos medicos. Et ta-
lūm ignorantia medicorū est duplex mane-
re: q; aliqui solo experimēto adderēt non va-
lētēs naturā alicui; rei per rationē de qbus
loqitur Galen; de interiorib; qnto dices. que
solis ex pmetis absq; rōne vtūt nō possunt
eque q raro cōtingūt cognoscere nihil ei sue
mentī accommodāt nisi q multoties pbauerūt.

Alter ortus ignorantū est q opmātur se
sapientes vñ isti sunt ignorātes. vt
primi q; habēt solum quandā sumptionē do-
ctrinē et nō certā opinionē: et isti sunt q solum
in vñbus stant et non applicāt particularibus
et subdit galenus q cōtingit vtrosq; esse igna-
ros ex ignorātia logice ex qua discernunt in
arte ea q sunt pbabilia a demonstrat. Et sub-
dit q huic ignorātie intantū aduenit elatio
nis. i. supbie vt aliqui ventrēt in tantā insens-
ibilitatem et. de qua superbia mixta ignoran-
tie loquitur Galenus. xlii. theorice cum di-
cit ita infragibiles quedā res est ignorantia
vehemēs et magis cū superbia immixta fue-
rit. **D**einde galenus ab impugnatione istorū
excusat se remittēs nos ad librum de cau-
sis pcartaticis id est primitiuis vbi de hīs
dixit ostēdens qualē ostēdit nunc facere ser-
monem huius libri. et sermo est notus.

Et aduerte q illi qui solum in vñuer-
salibus reb; stabant cre-
debant se certaz scientiā habere cum totam
logicam ignorassent per quā habetur vbi est
certa cognitio et vbi non est certa. oportet igitur
medicū habere rationē et experientia vt
vñum sine alio peritūm medicū nō facit. Vñ
scientes q non est possibile artis nullius do-
ctrinā accipere nisi accipiam; methodū qui
quandaz per eas q videt dicunt cōtēplatio-
nes. exercitationē verop particularia exēpla
neq; enim possibile est nisi exercitemur multū
formiter in particularibus agere que oportet
in laboratibus nec ipsam exercitationē con-
tingit fieri cōperēter sine cognitione vñuer-
salium. nam in illis methodus. exercitatio ve-
ro in particularibus. Sicut igitur quicūq;
aliqua via ire cupiunt curib; vtrosq; in par-
te vñtur altero vero solo siquid claudicans
vtatur et tēpore q; multa et cuz fallax multos
perficiet iter ita quicūq; ad finem cuiuscūq;
deuēire artis vult vtendum ex hīs duobus
vel vt curibus vel organis methodo q in vñ-
uersalib; exercitatio vero in particularib;.

Dubium.

Et forte excitabitur aliquis propter il-
lud q dicit galen; i. p. hui;
pncipio opz cum dicit q vero ab eis in cor-
poribus nostris sit dispositio ex qua febricitā-
mur vñ videtur innuere q inter se. et causam
p. naturā facientem eam sit aliqua dispo-

sitio media semp ibi cadēs. Et princeps ab oia
ly ponit contrariū de causis vbi vult q causa
primitiua possit esse causa immediata mor-
bi nisi forte q dispositio media que interue-
nit inter causam primitiuā et feb. non ponit
aliud genus cause a causa primitiua q; illa di-
spositio media: nihil est aliud q; ipsamet essen-
tia caloris febrilis in fieri et in esse incompleto
et talis dispositio media forte cadit inter cau-
sam cōiunctā et morbū vt feb. quare e uacua-
tur instantia. materia autē illa de causis est
alibi pertractanda et.

Capit. tertium de causis feb. exteriorib;.

Antiqua traductio.

Sicut suppositiōes qui-
dem eorū sunt calidū fri-
gidum siccum et humidū
esse elemēta corporū et fie-
ri primas egritudines in
discrasia. i. distēperantia
horum: quarū vnam dici-
mus esse febrem cum in corde factus fuerit
calor quis pter naturā. Differētie vero se-
cundū genus caloris a qbus p. iacens
cōpletur sermo a materiē differētia su-
scipiebatur accipientium febrilem calo-
rem trium existentū scdm genus. Aut
igitur in ipso corpore cordis accendi pri-
mum ipsum dicebamus: aut in humori-
bus aut in spiritu.

Nicolas leoniceni.

Sunt igitur suppositiōes he: calidū
frigidū humidū et siccum esse corporū ele-
menta primasq; ex eorū intēperaturis cō-
stitui egritudines ex quarū nūero febris
est vna qm in corde quedā pter naturā
caliditas generat. caliditatis autē differē-
tie de qbus presens trāsgit sermo a ma-
teriē differētia sumebat q febrilem cali-
ditates suscipiunt. Cū autē earūdem tri-
plex sit gen; vel em in ipso cordis corpo-
re accēdi dicebāt vel in hūorib; vel in spū.

Accedit ad declarandū fm quem
modū cause primitiue sunt cause
se. et q est dispositio p. oueniens ab
eis in corpore ppter quā sit feb. et
primo galenus supponit qdaz sibi
necessaria. p. suppositio est calidū frigidū
siccum et humidū esse elemēta corporū. et hoc
sunt declaratū in libro elemētōrū. scdā suppo-
sitiō q opz primas egritudines fieri in distē-
perantia horū. et hoc pbatū est p. de accidē-
ti et vñ earū. i. distēperantiaz. i. cū calor p.

**Correla-
rius septi-
mum.**

ter naturā fuerit in corde vocat fe. et subdit re-
petens dictū de declarari superius qd dicit fm
genus caloris. l. dicit febrilis calor suscipie-
batur a differētia materierū. et totum est cla-
rum per se ex superius digestis.

Dubium.

Ex prima suppositio ē hesitatio qua-
liter illa sunt elemēta cor-
porū. s. quattuor elemēta prima. Est em̄ ele-
mentū fm aristo. v. metaphisice ex quo com-
ponitur p̄rio in existēte in diuisibilibus specie in
aliā specie: vñ videt elemētū in corpore qd ex
ipso cōponit pmanere et apparet hoc ex alio
qd illa videtur esse i aliq in quo illd resoluū in
elemēta aut videt m̄xtū resoluū. et dicit cō-
mētator. l. ij. cell. cōmēto. l. vij. Auctē dicit
elemēta manere actuali s. formas substantia-
les i m̄xto quidē sūt ibi refracta solū i q̄lita-
tibz eoz. nā si ibi elemēta nō remanerēt tunc
elemēta nō p̄haberēt rōnē elemētū respectu
m̄xtū q̄vñ elemētū respectu alteri cū in cō-
uersiōe vñ ad aliū i genitō n̄h̄l forme corru-
pti remaneat: si igit ibi remanēt cum forme
substantiales nō recipiūt magis et m̄n̄ opz qd
ibi sint sub esse actuali cōpleto. cū aut fm qua-
litates sint p̄traria. habēt igitur esse refractū
et certe hoc dicit auctēna. vj. sue metaphisice
et ad modicū posset extrahi ex p̄ia p̄imi do-
ctrina de cōplexione l. v. Et reprehēdit hic
modus ab auctō. ibidem: qd si ibi remane-
rent elemēta in esse cōpleto q̄tum ad substantia-
liales formas tam m̄xtū nō esset vñ substantia-
lialiter nisi per quandā cōgregatiōem istarū
partū paruarū elemētōrū. Et vlt̄r̄ ostēdit
qd non possint ibi esse refracte q̄tuz ad scōm
qd imaginat auctēna: qd eadē ratio est de vna
parte caliditatis et de alia. si igit ab igne re-
manēt in forma substantialis ignis pōt aufer-
ri vñus gradus caliditatis tunc oīs gradus
caliditatis pōt auferri ab ipso remanēte cum
oīs sint eiusdē rōnis et hoc apparet absurdū.

Et in veritate hec ratio auctōrōs vide-
tur frivola multū. Certū est enī
qd cū ignis corrūpitur ante illius corruptio-
nis forme essetū dicere qd cū pars et pars ca-
liditatis est corrupta et tñ adhuc manet for-
ma ipsi ignis p̄tēpus nō tñ sequit̄ qd tota ca-
liditate remota ipsa forma ignis remaneat. et
hoc dico apud quosdā nisi forte qd auctōrōs
vult qd si forma substantialis ignis posset ibi
cōseruari i actu p̄fecto sub caliditate remissa
Eadē ratio posset sine oī esse: augmentū em̄
prout de igne cuz est in alterari. vult ergo qd
forma substantialis elemētū sio qd cum alterat
possit p̄dere de sua qualitate tñ cōseruata in
constitutōe allicui rei in actu p̄fecto non
potest stare sub qualitate remissa.

Auer.

Auctōrōs autē in hoc loco p̄reallēga-
to dicit elementa manere
in m̄xto nō totali corrupta fm formas sub-
stantiales: nec sub actu cōpleto: s. sunt refra-
cte ad quoddā ēē mediū inter actū p̄fectū

et potentia purā ad qd ēē mediū inducitur
etiā qualitates elemētōrū cōstituētēs cōple-
xiōē m̄xtū. et qd ex hoc videt sequi qd forme
substantiales elemētōrū suscipiāt magis et m̄-
nus cū nō sint ibi i actu cōpleto sicut p̄rio erāt
nec sint totaliter corrupte. Ideo dicit qd for-
me substantiales sunt duplices. quedā sunt for-
me p̄fecte sicut sunt forme m̄xtōrū p̄fectoz.
Alię sunt forme substantiales imp̄fecte nō ha-
bentes figuras p̄p̄ias et terminatas s. ad fi-
gurationē et terminatiōē alteri figurant si-
cut sunt forme elemētōrū p̄ime forme substantia-
liales nō recipiūt magis. et nec m̄n̄: s. scōe
que sunt imp̄fecte suscipiūt magis et minus:
vnde possunt remitti et refrāgi ad esse mediū
qd est forma m̄xtū. Et ex hoc tales forme sub-
stantiales tenēt locū mediū inter formas sub-
stantiales m̄xtōrū p̄fectoz. et formas accidē-
tales. vñ a q̄busdā ponit exemplū fm mentē
auctōrōs qd sūt modo sunt forme elemētōrū
in m̄xto sicut duo trianguli in vno quadrato
qm̄ ibi nō sunt totaliter corrupti nec sunt sub
actu cōpleto: s. sunt ibi sub quoddā actu disti-
cto et refracto. S. nō credas qd auctōrōs vo-
luerit qd hec forme elemētōrū suscipiāt magis
et minus qd acq̄ri possit p̄ alterationē et mortū
q̄tūc essent an acq̄sūt ēē. et ad substantiā non
est mortū. immo hec refractio: vñ ille suscipiāt
magis et m̄n̄ fit incōtinētī: qd illo cōtinētī
quo fit forma m̄xtū nec sequit̄ etiā vt credūt
aliqui adducere cōtra auct. qd inter cōtradī-
ctōria erit mediū si ille tenet mediū inter for-
mas accidētales. et formas substantiales p̄se-
ctōrū m̄xtōrū. nam accidētis esse est in suble-
cto. et istud esse in subleto tales forme nō ha-
bent: immo q̄tū ad hoc ille forme elemētōrū
collocātur cum formis p̄fectis eo: qd in suble-
cto esse nō habēt. et qd ex alia per refractiōē
illam suscipiūt magis et minus. vñ cū formis
accidētalibz cōueniūt. Ideo dicit qd tenēt me-
diū: qd habēt cōueniētā cum ambabus.

Hec opinio si aliter nō resoluat no-
bis non placet. nā sumo
formā m̄xtū et qd an i m̄xto extra hāc formā
sint forme elemētōrū aut nō: si sic aut essent
earū formaz. est esse alteri et tūc extra formā
m̄xtū nō ēē dare ibi aliā formā aut ēē vñus
earū nō est ēē alteri: et licet extra formā m̄xtū
tūc erūt ibi forme elemētōrū actualiter disti-
cte qd est reuertī ad opiniōez auctē. Sed tu
dices qd extra formā m̄xtū nō sunt ibi forme
elemētōrū: imo forme elemētōrū ibi non sunt
res alia ab ipsa forma materie qd vere est for-
ma vna. Cōtra impossibile est qd aliqua
sunt totaliter diuerse res qd vñ pōt ēē cor-
ruptū alio existēte vñ pōt moueri localiter
alio quiescente sicut sunt diuerse elemēta sic
facta p̄cipue vna res nūero per trāsmutatio-
nem qm̄ ille plures q̄tū ad eaz essentias sint
totaliter corrupte. Et cōfirmatur: qd sumo
essentias elemētōrū i m̄xto q̄ p̄fecte sunt ibi

Improbabilis
cōtra auct.

sub esse refracto. qd an he essentia erāt dicen-
do hoc est hoc ante factiōē m̄xtū aut non si
sic nūq̄ aliqua plura entia actualiter diuer-
sa suis essentis manentibus actualiter sunt
vnares indiuisibiles.

Si dicas qd he essentia nūc sunt aliter
qd primo erant certe non pos-
sunt esse aliter nisi qd vel sunt in accidentibus
trāsmutate: et hoc nō quātū ad p̄positū: vel qd
sunt trāsmutate substantiāliter et tunc aut hec
trāsmutatio est qd pars hāz substantiaz rema-
net et pars sit corrupta intēsiue loquor et tunc
argumēta currūt qd vere he partes sicut p̄rio
erāt essentialiter distincte: qd he partes qd re-
manēt trāsmutate nō sūt s. solū que sūt cor-
rupte: aut opz dicere qd hec substantia sūt trā-
smutate substantiāliter qd quātū ad se totas sūt
trāsmutate in formā m̄xtū et tñ nō sunt cor-
rupte. Et certe hoc dicitū est valde absurdū et
hoīs nō intelligētis seipsos qm̄ hoc erit silis
trāsmutatio et quā ponit p̄p̄iant d trāsmu-
tatiōe panis in corpus xp̄i qd est trāsabile. s.
in hoc dicere sicut ibi.

Dicamus igit nos qd forma m̄xtū est
vera forma simplicissima
et qd nullo modo i ea sūt substantie elemētōrū qd
in ordine vniuersi exis p̄fectior forme ele-
mētōrū est media inter eas qm̄ ei attribuūtur
opatiōes elemētōrū remisse: sūt forma cōple-
xionalis est forma simplicissima sicut q̄libet
extremaz qualitātū tenēs mediū extremaz
qualitātū qm̄ opatiōes illaz hz remissas ex
quo compositi appellat. Nam si nō esset vere
forma simplicissima in essentia tā p̄traria qz
vñum vere nō est aliud dicēdo hoc nō est hoc
essent in eodē subleto qd videtur absurdum.

Sed huic dicto videt dissonare dictū
Auer. i. phis. cōmēto. xvj. vbi
loquēde materia prima qd est subleto cōtra-
rioz dicit subleto ēē vtrūq̄ extremū potētia
pura mediū vero est vñ in actu sed nō in vna
p̄fectione: est igit impotentia vtrūq̄ quoddā
modo et in actu alio modo substantiāvero pura
ponit esse vtrūq̄ extremū nisi foret qd Auer.
forte in loco isto etiā voluit snam suā p̄traria
et est in hoc aliud vñ hoc dictū nō p̄trariat dī-
ctis n̄is qm̄ vult qd materia prima est potētia
vtrūq̄ cōtrarioz qd ad vtrūq̄ recipiēdū est
indifferēs nullū eoz essentialiter includēs s.
mediū nō ē sic in potētiā vtrūq̄ extremū s. est
vtrūq̄ qd opatiōes illoz hz remissas et qd me-
diū est hoc aliqd actu ideo dī actū vtrūq̄ ex-
tremū. nō igit vult qd in medio sint duo extre-
ma i actu qd ibi sunt vere due res: s. qd mediū
p̄parado ad vñū extremū inq̄tū ab illo distat
pōt dici aliū et mediū est aliqd actu iō pōt dici
qd extremū i actuz hoc differt a p̄ia mat̄ia.

Aduertendum tñ qd sio qd forma
mixta sit ita simpli-
cissima sicut forma cūctū elemētū tñ m̄xtū
h̄z in suis partibus diffōmutatē fm grossum

et sublemyt ex calore resolvente sicut videt
subtilis a grosso separari quoz q̄libz m̄xtū
est vt nō sit verū tūc ipsum in elementa resol-
ui nisi fm similitudinē. elementa autē ipsa in
sua substantia q̄tū ad oēs partes sunt totali-
ter vñiformia: vtrū autē aliqd m̄xtū de no-
uo fiat ex elementis necne nec p̄ quē modū
si sit esset alia speculatio longa. hec autem
materie sunt extra partē medicīne ideo non
plus ostendamus in hoc sermone.

Deinde dicit Galen⁹ i scda supposito
ne egritudines primas fieri in
disseperantia harū quattuor qualitātū et est
in hoc causa qm̄ p̄rio de accidētī in nobis
est triplex cōpositio. scilz similitū mēbroz
ex elemētis organicoz ex consimilibus to-
tius corporis ex organicoz in primis cōstitit
natura cōplexionalis. et in scdis natura orga-
nica: qd igit cōplexionalis natura causa est
organice iō egritudines eis attribute vocā
p̄ime et similiter inq̄tū mēbra cōsimilia pos-
sunt dici p̄iora organicoz natura cōplexiona-
lis pōt dici p̄iora organica organica possūt illa
dici p̄iora inq̄tū organica sūt ex illis. et appa-
ret qd dictū illud qd mēbra simplicia cōponā-
tur ex elementis sit falsum quia auct. secūdo
colliget capt. i. dicit qd omnis res que gene-
ratur plus ex vna re nō fit nisi quando illa
plura m̄scuntur adinuicem et faciunt vñum
Ideo oportet illa plura esse per se i actu sicut
patet i quingebici qd fit ex m̄xtione mellis
et aceti et aque et quodlibet fiat per se in actu
si igitur membra simplicia componerent in
mediate ex elemētis oportet in matrice ele-
menta esse difficta in actu et ibi adinuicē m̄-
sceri et facere vñum nisi forte qd p̄positio a-
uer. allegata scilicet qd res que ex pluribus
fit et componitur. veritatem habet quan-
illas res res de nouo fieri debet ex illis plu-
ribus. modo autē quando dicit qd mēbra cō-
similia cōponuntur ex elemētis nō intelligit
qd propterea quā sunt generatur ex elemē-
tis sicut quia nō sunt tunc de nouo per cō-
mixtiōē sed per ḡnatiōē. vnde quodlibet
m̄xtū dicitur esse cōpositū ex elemētis p̄ mo-
dū p̄tractū tñ quādo fit nō fit ex eis elemen-
tis sed ex m̄xto eo modo quo dicit qd vñū
elemētū fit ex alio vnde mēbra cōsimilia in
matrice sunt ex humoribus vel ex solo san-
guine tāq̄ ex materia eis appropiata. p̄po-
sitiō etiā auct. veritatē habet qd quādo aliqd
cōponitur ex pluribus illa plura debent per
se ante cōpositiōē reperiri in actu quando
si aliqd componitur et debet fieri ex pluribus
entibus cōpositis ex materia et forma et hoc
dicitur propter illud qd componitur et fit ex

Dubium.

scilicet calida. et contrarij videbuntur dicere in commento illius affo. illi humidus dicitur. ubi dicitur quod est morbus calidus et siccus. et hoc videtur affirmare auerroy in practica cantico. nam dicitur quod forma cuiuslibet se. est caliditas et siccitas. et in veritate oibus omnis ambiguitatibus expositio. ubi illo passu essentia illius se. est simpliciter mala complexio calida in hoc est causa quoniam est ponere in corpore nostro malam complexio nem simplicem. ut dicit galenus primo de complexio. ponatur igitur in corde mala complexio calida ledens omnes operationes totius. et quero quis morbus erit hic et nunc. hunc inueniet notatum nisi nosse se. ubi galenus in commento affo. rismi pallegato feb. nihil aliud est nisi calor naturalis in ignem mutatur in ignem. Etiam galenus in commento illius affo. rismi qui crescunt dicebat si autem feb. nihil aliud est quam calor naturalis in ignem mutatur costat et. unde omnes auctores se. diffinitores de alia complexione merione non faciunt quod de calida. ubi auerroy colligit si. dicamus quod se. est calor qui continet totum corpus et. Et autem. prius fen. si. feb. est calor preter naturam accensus et. Galenus. vii. de rapetice circa principium inuestigas se. cum de oibus malis complexio. est locutus de una vero egritudine quedam quod est in discrasia est et se. in tanta in motu actionis erectio caloris etiam ut contraheret hominem et actiones noceat. ubi p. ach. p. feb. caplo de essentia et diffinitio ne feb. feb. est calor inaturalis cor in initio petens et. Et subdit pal. igitur est quod se. nihil aliud est nisi calor extra naturam prius actionis nocens naturalis. Et vniuersaliter esset uideri oem auctorem huic sententiae concordantes quibus tamen essentia se. vnus morbus sit. s. mala complexio calida. ut plurimum tamen morbo sicco reperitur coniuncta quoniam ille morbus feb. statim resoluendo generat morbum siccum.

Nota bonam imaginationem

Via autem ponendi se. esse solam sine mala complexione sicca esset ut ubi dicit gentilis imaginando hominem vehementer humidum immo in humido dissipatum in toto corpore quod homo sit dissipatus in calido apto ex paucis calido feb. si igitur februet non potest dici statim egrotari morbo sicco quoniam ille calor non statim potest mouere tandem de termino humiditatis ad terminum siccitatis egrum: immo in principio quasi inuabit in humiditate sua supflua illo calore. Etiam clarum est quod ex quo ille in humiditate multum excedebat a temperamento et in caliditate quod ceterum valde per tempus cadet in morbum calidum quod cadat in morbum siccum.

Et aduerte ut dicit gentilis quod siccitas mala complicabilis cum se. potest esse siccitas qualitativa. et hoc non semper contingitur ut maxime patet in exemplo dato. et potest esse siccitas per resolutionem tam per resolutionem humiditatis quam spirituum et illa durare feb. associatur quali necessario

cum semper febres has duas resolutiones faciunt sic quod quedam plus quedam minus quedam tardius quedam citius cum in hoc sit magna causa diuersitatis homini.

Et aduerte ut dicit vltimus quod per duas causas siccitas potest febri coniungi vel quod caliditas resoluendo exsiccat sic cum o. se. siue flumatica siue sanguinea et. potest siccitas coniungi simile et quod dicit auer. foar. v. tractatu primi libri primo capitulo. quod aqua calida in ethica stomacho nocet quod exsiccat. vel potest coniungi siccitas cum se. propter siccitatem quod est in causa ut quia causa sua sit sicca ut colera vel melacolia tunc erit ibi siccitas ex causis duabus. et quod calor exsiccat et quia siccum exsiccat.

Et insurgit ex dictis statim excitatio pulchra. nam laus est dictum se. essentialiter nihil aliud esse nisi malam conditionem calidam. Et quo creditur esse dare complexione simplicem excedere temperamentum in una sola qualitate ut etiam allegatum est ex galeno.

Contra quam finiam inuenit auerroy cum rationibus suis colligit. i. primo caplo. quod si inueniret in corpore hominis complexio dissipata simplex cum temperantia aliam hoc non esset nisi esset possibile inuenire corpus equale ad pondus quod est omnis non est. et aliter consequentia suam non deducit. Secundo sic omne mixtum est appropriatum dominationi partis agentis calide et partis humide cum quibus sit mixtum et coctio: et hoc habetur ex quarto methexoz. si igitur dissipantia esset dare solum in calido: iam mixtum non appropriaretur dominationi qualitatis passive quod est contra sermonem aliorum. Tercio confirmatur sic mensura qualitatum activarum sequuntur a mensuris duarum qualitatum passivarum quod for me proprie habent proprias materias sub eis qualitates autem active tenent locum forme passive locum materie. si igitur posset esse dissipantia in actiuis stante temperantia in passiuis iam mensura activarum non sequeretur a mensura passivarum. hec sunt motus auerroy colligit. secundo. contra Galenum caplo primo.

Et posset hijs dictis addere dictum autem. primo casu. fen. prius ubi dicit caliditas namque maior quam debet associari sibi siccitate. Galenus huic secte fuit dissolutus ut est allegatum de complexio. ubi voluit antiquos reprobare quod in specie hominis est dare complexione temperata. et quatuor dissimulatas compositas. et quatuor dissimulatas simplices quod ostendit ratione efficacissima et sic supponendo quod sit dare complexiones dissipatas compositas calidam statim cum sicco excedit ut in complexione calida et sicca calidum statim cum humido excedit ut in complexione calida et humida. igitur potest stare cum temperantia humidam et siccitatem. et hec prius statim patet quoniam medium plus appropinquat calido excedit quam

Dubium

humidum dissipatum cum quod ponit calidum stare sic potest formari ratio de frigido humido et sicco.

Et confirmatur extremo ad extremum non sit nisi per medium. cum igitur possit esse transitus de calida et sicca complexione ad frigidam et siccam et sic de multis alijs erit transitus per medium quod in actiuis erit temperatum et in passiuis dissipatum. Et non est imaginari auer. tam apparet dicta sicut sunt hec velle extorquere. Sedates igitur inter eos discordiam dicemus quod cum queritur utrum sit ponere complexione simplicem excedere temperamentum quod aut hoc querit de complexione dissipata que tamen est in latitudine sanitatis ut sit sensus utrum in latitudine sanitatis totius spectet humane sit ponere complexione temperatam et possint reperiri quatuor complexiones simplices sane dissipate recedentes a medio sicut voluit Galenus. aut hoc queritur de complexione dissipata simplici egritudine ut sit sensus utrum possit reperiri mala complexio egritudinalis simplex in una sola qualitate cum sanitas temperantia reliqua non sit hec distinctio quod ad ambas non possit esse una responsio: sed ut dicta distincte clare appareat.

Sed tu queris utrum sit dare complexione dissipata sanam simplicem ut utrum possit corpus sanum recedere a temperamento quod solum sit calidum in humido et sicco temperatum tunc aut hec temperantia inter se p. ualens sic esset temperantia equalis ad pondus aut intelligitur esse temperantia ad iustitiam per operationibus tunc si intelligatur utrum sit dare corpus sanum solum excedens in calido et temperatum in humido et sicco hoc dico temperantia p. ualens dico quod impossibile est reperire tale dissimulatum quoniam sicut est impossibile inuenire equalitatem poderis quantum ad qualitates quatuor ut alibi deducit: ita impossibile est inuenire equalitatem poderis in quibuscumque duabus contrariis qualitibus siue in calido siue in frigido siue in humido et sicco: quoniam utroque eadem est ratio. et hec fuit intentio auer. vna cum negauerit dissipantia simplicem et alta intentio dabit postea de dissipantia simplici sana quod expresse patet ex suo primo motu: nam dicit quod si inueniret in corpore hominis nouam complexiones ut una temperata et dissipata quatuor simplices et quatuor compositas quomodo docuimus sit aliqua temperantia si inueniret in fine similitudini finis extremum in mensura qualitatum illud non posset esse si non est possibile inuenire corpus compositum partium in quo mensura elementorum essent equales penitus in quantitate negat igitur auer. ibi oem equalitatem in fine similitudini in mensura qualitatum. hoc etiam apparet in seculo suo motu quod oem mixtum est appropriatum dominationi partis agentis calide et passivis humide. quoniam Aristoteles videtur voluisse in istis methexoz quod omne mixtum quantumcumque frigidum

saltem perfectum habet plus de calido quam de frigido: et plus de humido quam de sicco in comparatione ad equale ad pondus. Si igitur daret aliquod corpus quod plus haberet de calido solum quam de frigido et in sicco et humido punctualiter esset temperatum ideo non appropriaretur dominationi illorum duorum. Quod dictum in Aristotele. stat quod sit dare hominem in quo abundet caliditas et siccitas ut dicatur calidus et siccus. et hoc est illa opinio non in comparatione ad equale ad pondus: sed in comparatione ad hominem temperatum. quod et auer. voluit illud et aperuit in suo tertio motu quod est quasi idem. si.

Alio modo dicebam posse intelligi esse dare corpus sanum dissipatum in una simplici qualitate ut in calidissimo et sic temperatum in humido et sicco non temperato punctualiter qualis est illud equalis ad pondus: sed temperato ad iustitiam et tale corpus concedimus dari posse. et hoc intelligit Galenus et sue rationes probant. Et istud autem non contradicit intentioni auer. prefate dicit igitur auer. illa ut melius patefieret Galenus dicit. et intelligitur quod totum hoc dicitur de dissipantia sana simplici et est verum de dissipantia simplici egritudine quod tamen non est dare cum temperamento aliorum tali quale dictum est: sed bene cum temperamento quod vocatur sanitas poterat aliter querere dubium utrum possit dari mala complexio simplex egritudinalis. propter quod aduerte quod corpus nostrum est compositum ex calido naturali et humido radicali que duo sunt aliquos sunt in quolibet mixto et quodlibet illorum est corpus compositum ex quatuor elementis et unum ut calidum stat alteri ut humido sicut gubernator et forma quibus ambo bus attribuitur in viuentibus anima et operationes et non vni sine altero. et sic quod vni vocetur calidum et aliud humidum tamen quodlibet est complexio natum complexione mixti sicut quodlibet ex quatuor elementis componi dicitur. ponamus igitur gratia exempli quod in corpore nostro hec duo sunt spiritus et substantia mebralis spiritus sit calidum naturale et mebrum humidum radicale.

Et dico gratia exempli quod est dubium de spiritibus coplantato intrinseco substantie mebralis et de spiritu influente hoc habito in nobis statim est considerare duo temperata: et duo intertemperata illis opposita. unum temperatum est in complexione mixti que est in illis duobus et hoc est quod illa complexio resultat ex qualitatibus talibus vel in tali et tali gradu ut cum ambo illa duo corpora habent complexione calidam in tali gradu sit sanitas et c. aliud temperamentum est temperamentum illorum duorum principiorum constituentium. corpus nostrum scilicet caloris naturalis et humidum radicalis est quod adinuicem coparantur in comparatione ad illud in quo ordinantur ut in comparatione ad proprium opus mixti. unde considerando compositum

positione istoz duoz principioz dicimus q corpus est cōpositū ex calido z humido radicali. Modo si consideretur primū temperamētum dico vt bene deducitur per rōnes q est dare morbum complexionalem simplicem. verbi gratia: quia cōplexio mixta potest i solo calido distemperari. Sed si consideremus scdm temperamētū dico q impossibile est q fiat distemperamētum in vno illoz cōstituētum illud temperamētum quā fiat in alto secūdo temperamēto illo nō erit dare distemperamētū simplicem. nam nō pōt fieri distemperamētum in calido naturali quā fiat distemperamētum simile in humido radicali z econtrario cum habeat se sicut conseruans z conseruatum. sicut materia z forma cum eis amobus operatio mixta attribuitur. z ideo cū calidum naturale dicatur in nobis primum actiuū z humidū radicale primum passiuū dico q non potest fieri distemperamētum in principio nostro actiuo quā fiat distemperantia in principio nostro passiuo z econtrario. z illo modo est verum q si in nobis est distemperantia in actiuis qualitatibus q est in passiuis z econtrario.

Et ideo aduerte q illa stāt optime simul q i nobis potest dari distemperantia simplex tā calida q frīgida. Vnde tam calidū verbi grā p exēplo supra posito spūs tam z mēbū poterunt pati solā distemperantiam z morbū calidū et tū cum hoc stat q qñ distemperabit sō igitur q ibi sit mala cōplexio simplex tū cōsiderata ppositiōe corporis ex actiuo principio z passiuo non pōt esse distemperantia in actiuo quā sit in passiuo z econtrario. z hāc cōpositionē etiā tēperamētū ex calido z humido naturali cōsiderauit Auer. cū dicit q nō pōt esse distemperantia simplex vt in actiuis quā sit in passiuis z econtrario qd aut apparet cū dicit q mixtū ē appropriatū dñi tioni partis agētis calide z patētis humide q mensurē duarum qualitātū actiuarū sequitur a mēsuris duarū qualitātū passiuarū z econtrario. Ratio autē cū dicit q in nobis pōt dari mala cōplexio simplex dicit illud loquendo de complexionē totius mixti considerando temperamētum qd est in ipsa quod resultat ex compositione eius ex qualitatibus in tali vel tali gradu. Et illud non discordat dicto Auerrois nisi qd dictum medicorum est notius: z ideo Auerro. dicit q non refert multum siue dicamus vt ipse siue vt medicī. Et quia dictum medicorum est notius z ideo Auer. dicit q si exiret a multitudine medicorū esset difficile illud intelligere. Vnde subdit q ideo vult loqui sicut z medicī loquuntur. Et intellige q totum hoc quod dictum est de distemperantia egra inest verum de simplici inest verum de distemperantia sana qd cōsiderato vno de illis duobus temperamētis est dare simplicē distemperantia sanā

et hoc voluit galenus: sed cōsiderato alio tēperamēto qd sit ex illis duobus principiis nūq vnum illorū principiorū habet distemperantia simplicē sanā. z quā z aliud simile sibi habeat propter illud qd dictū fuit ibi q fuit in tētio auer. distinxit autē supra de simplici distemperantia duplici et sana. et egra sō q idem dictum sit particularius clarescit. vnde dupliciter est saluata discordia inter auer. z galenum. scda autē cōcordia mihi plus placet.

Antiqua traductio.

Anticipant autē consistentiā vniuersam febriū cause euidentēs oibus cognite quas parū ante diximus in qbus empiricus quidē medicus ab obseruationē qui dem. z ad curā lucratur. logicus vero ad naturā ipsam rei perueniēs demonstratiue ab illa. z in futurorū prescientiā. et in cure inuentionē adiunxit vtens quidē vniuersis. z his q per experimentū inueniuntur adiiciēs vero ex his logica disciplina multa. igitur quidē que fm alterutram partem experimentū dico z rationē inueniuntur alibi ostendimus.

Nicolai leoniceni.

Principere autē in oī febriū constitutione causas q ab oibus manifeste noscuntur quas etiā antea cōmemorauim⁹ in qbus medicī q se ab experientia empiricos vocāt ex obseruatione ad curationē aliquid pficiunt. Rōnales autē ad ipsius rei naturā venientes cum indicatiōibus vtantur ad pñoscēdi futura atq ad curationis inuentionē neq earum vsum ptermittūt q ex experientia fuerint inuenta: sed multa ex rationali doctrina illis adiungunt. Que nam vero sint que vtracq inueniantur via experientia scilz hac ratione alibi est a nobis demonstratū.

Vult exequi z ostendere fm quem modū a causis predictis sit feb. et que dispositio ab eis in corpore sit. vñ feb. causatur qd dixerat et ostendit primo que est vtilitas cognitiōis harum causarū apud empiricos z logicos et apud artē sumptā ex spēmēto et vilitate eius z dicit q pñsentia predictarū se. antici pant cause euidentēs oibus dicte z cognite. z inspectiōe ipsarū est peritus lucratus ad me moriam. z ad curā logicus z rationalis perueniens ad naturā rei demonstratiue adiunxit ab illa scilz causa antecedenti. z in prescientiā futurorū in inuentione cure. et tunc ostendit qualis debet esse hīs vniuersis ra-

tionalis medic⁹ qm debet esse vtens hīs vniuersis q experimēto inuenitur hīs debet addere multa z logica disciplina. I. ex parte vniuersali scētie. z in hoc ostendit medicū vtracq partes habere debere. attribuit autē vtilitatem mēorie experimētatorū qm experimētatores non multū ex paucitate scientie pñsent forēs sunt: rationalis autē medic⁹ sic. Dein dere mīttit nos ad alium locū dicens. q illa que inueniuntur fm rationē z experimentū alibi ostēdēt. z hoc erit in li. de sectis. z intellige per dictas differentias euidentēs differentias in principio hui⁹. Galenus nō intelligit causas pñsentis solū: s; illas causas de qd non est occultū q ad eas cōsequatur se. inter quas supra nūerauit eas copeasvt plectorā.

Antiqua traductio

Que vero a procatactica causarū dispositio in corpore febrium consistit nunc preiacet dicere.

Nicolai leoniceni.

At q singule pñcipientes cause in corpore faciant dispositionē qui febrem accendant nunc ostendere intendimus.

Exequitur nunc galenus ostēdendo modū fm quez a predictis causis se. efficiatur primo premittens qd intendit. et per procatacticas causas intelligit apud aliquos oēs causas pñcipientes ad quas cōsequitur se. siue sint cause pñmitte siue corporee. z forte q intelligit vt sonat vocabulū. z hoc qd ad magnā partem sui immediatū sermonis.

Antiqua traductio.

Quia igitur videmus non vnum modum neq generationis neq augmentatiōis caloris quoniam neq ipsius ignis: sed aut propter motum.

Nicolai leoniceni.

Qm non vñ videmus modū generationis aut augmentatiōis caliditatis siq dem neq ignis ipsi⁹: s; vel ppter motū.

Ostendit fm qd modos pōt caliditas in nobis augeri fm quos oportet causas feb. q est mala cōplexio calida illam causare z dicit q sicut ipsius ignis non est vnus modus generationis z augmentatiōis. et tunc dedit hos modos diuersos: nam aut augetur calor propter motū. z per quez modū motus causet in rebus vel augmentet caliditatem non est parue eius vtilitatis scire. z hoc dico de motu locali sicut hic intelligit. nam motus localis siue alia res successiua a pmanētib⁹ distincta nihil aliud videt esse nisi vel forma fluens vel fluxus forme. fluxus forme in motu est de genere passionis. z ex hoc caliditatis non videtur factiū forma fluēs q ibi est vel q est quidē

scda sō q nō de genere relatiōis. scda autē caliditatis nō est causatiua. z hoc semper dico si mot⁹ est res a pmanētib⁹ distincta. z hec pba extrahunt ab auer. li. phisicorū cōmentario quarto adhuc agēs non videt agere vltra suam speciem. Et dicam⁹ vltim per quā motus inducit in istis inferiorib⁹ calorem hoc aut est. nam ex fricatione facta in motu corpore rarefcente ex rarefactiōe ibi generatur calor cum rarefactio sit dispositio ad calorem.

Et si quera⁹ quomodo rarefactū cum nō **Dubium**

sit calidū generat calorem. certe in hoc opz scire ordo em in formis naturalib⁹ talis est vt cum est aliqua media dispositio vltima ad aliquā formā illa forma extrahitur de potentia illius materie nunc autē corpus existens rarum per motū est summe dispositum ad calorem talem vel talem. Et si vltius queres quare raritas in corpore est dispositio ad calorem. in hoc non est responsio nisi q calor est talis forma naturalis sicut si queretur quare caliditas in summo est dispositio ad formā substantiale ignis plus q ad formam substantiale aque. nō est ibi alia responsio nisi q illa sunt talia entia. Et in hoc alia causa verior: nam quodlibet mixtum habet actualiter multā diffinitatem in suis partibus fm aerē z igneum terreū z aqueum: z dato q hec diffinitas sensui manifesta non sit qd patet in eius combustionē ab igne resoluuntur partes subtiles aerē et igne: et aquee in fumū z vaporē a partib⁹ grossis terrestribus remanētibus que tñ resolutio non est ad elementa: sed ad mixtū supra dictum est habet igitur multū partes igneas aereas subtiles z calidas: z habet frīgidas terrestres et aqueas adinuicē vehemēter mixtas ipsum constituēs q partes non sunt elementa simpliciā nec sunt mixta perfecta vt in ipsis reperitur hec manifesta diffinitas partū z se parabilis q reperitur in mixto cui⁹ sunt partes ex cōfricatione. igitur corporū adinuicē z rarefactionē q ex hoc causatur cum in rarefactione sit motus de centro ad circūferentiam extrahētur partes ignee z aerē de centro z profundo corporis versus extrinsecam superficiem: et separantur a partibus terrestribus frīgidis cum quibus vehemēter erāt permixte que partes ignee: et aerē proueniētes ad exteriora: et in partibus multiplicatē predicta loca reddunt calida et intrinseca: z vsq ad illud ad qd pertingit ipsarum calefactio. sunt enim tales calide actualiter aut virtualiter vt ab ipsis partibus terrestribus separatis. Et insimul versus exteriora multiplicatis generant actuale caliditatem in predictis corporibus: et generatur talis actualis caliditas in illismet partibus si solum erant calide virtualiter et non actualiter: nam idem existens tale virtualiter potest se facere actuale sicut aqua calefacta

capitulum
quartum
in borgia
relacione
laurencia
ni

potest ad frigiditatem redire. et generatur talis calor in alijs partibus cum sint istis propinque et iuxta stantes et in genere talis caloris est plus et minus accidit diversitas multa ex multo vel paruo motu vel ex diversitate corporum quod conficitur ut aliqui ex multa frictione in corporibus habentibus predictas partes aptas inflammari accendat ex frictione et motu generari ignem.

Sed non valet instantia rudis que in hoc posset fieri cum dicitur quod corpora non apparentia calida ex frictione calefiunt extractione partium calidarum ad superficiem que in profundo stabant. Nam posset quis dicere quod per diffusionem corporis in frustra illa caliditas apparere deberet. Et certe ille partes calide per diffusionem ad superficiem non extrahuntur nec in diffusionem per actum separationem ab alijs actualiter sicut fit hoc in rarefactione et condensatione. et hoc bono intellectu satis est clarum. Et dicitur autem corporum non ex quo particulariter est hic sermo. igitur nos calefacit quia cum mouetur videtur motus in nobis sanguis et spiritus que sunt corpora calida. unde commota disperguntur ad membra ad quod primo non dispergebantur ad quod venientia illa calefiunt et ebulliunt: obiecta autem prius facta per se patet: quoniam si motus est aliqua res distincta a permanentibus non ponit quod illa res sit illa que calefacit: sed est calor ibi causatus modo dicto. nam si motus ponatur esse talis res non erit nisi quedam res consequens frictionem et contactum fieri non simul tanquam partium vel corporum.

Solutio. Scimus quod abducit non valet: quoniam illud dictum non est universaliter verum. unde auerroy. scilicet cella et mundus dicitur quod calor non generatur a motu nisi accidentiter. Et ad dictum dicimus quod oporteret quod sit similis in specie aut genere non est verum universaliter in accidentibus: quia non sequitur ut oporteret accidens fiat a simili in specie vel genere. unde nungredo aliquando a calore aliquando a frigore generatur et cetera. unde auer. xij. metaphysice. 2. m. c. r. v. dicitur quod illa dispositio dicitur quod conueniens fit ex conuenientia tribus conditionibus. scilicet ut sint in agente non in instrumeto et in propinquo non remoto et in agente essentialiter non accidentiter.

Antiqua traductio.

Aut putrefactionem aut propter copulationem alterius caloris. aut propter retentionem effluxionis calide: aut propter immisionem substantie calide velut ex fonte quodam feruentis vel generantis ut ad nostrum sensum vel augmentis calorem necesse. et febrium causas ad predictos reduci modos.

Nicolai leoniceni.

Vel propter putrefactionem: vel propter

adhesum alterius caloris: aut propter detractionem calidi effluxionis: aut propter mictionem calide substantie quodam velut ex fonte effluens: et quod quo ad nos sensum generet. vel augere caliditatem necesse omnino et febrium causas reduci ad eos quos prius diximus modos.

Et ostendit alios modos secundum quos calor in nobis augetur. et unus est ex putrefactione et hoc patet cum putrefactio sit extraneatio proprii calidi a calore extrinseco. Et alius modus est cum res calida per contactum copuletur ab extra. Et alius modus est cum retineat superfluitas calida que a nobis prius debet effluere. et alter modus est cum in nobis intra corpus immittitur substantia calida. et intelligitur quod vel sit calida actualiter vel sit apta ex leui causa inflammari ex qua causa fluit calor ad corpus tanquam veniat a quodam fonte. unde ante supra generatur in nobis. et augmentatur calor propter immisionem substantie calide fluens intrinsece vel generantis vel agentis ut ad nostrum sensum. Et quando cum nobis placet dicere dico fluens calor velut ex quodam fonte. Et subdit si igitur hijs modis calor in corpore nostro augmentatur tunc necesse est causas se ad hoc reduci modos.

Antiqua traductio.

Putat estus siue ea que a sole est operatio hanc habet nuncupationem siue que fit in corpore passio siue que iam facta est: eademque et hic ipsum preter naturam calorem nondum tamen iam est febris nisi cum caluerit cor vniuersum nimirum hoc genus cause ex copulatione fit calefacientis siue sol siue ignis siue farinacum fuerit quod calefacit extra tanquam gens vel appropinquas vel copulas vel qualitercumque quis nominare voluerit.

Nicolai leoniceni.

Veluti statim exustio siue ipsa solis operatio tale sortitur appellationem aut quod ab eodem fit in corpore affectus siue ille quod iam effectus est: nam igitur et hoc ipsum calor preter naturam nondum tamen febris existit nisi cor vna calefiat. omne quidem huiusmodi cause genus fieri constat ex rei calide adhesionem siue sol siue ignis siue medicamentum calidum contingat extrinsecus aut proximam fiat aut adhereat siue quovis aliquo vocabulo quispiam uti voluerit.

Exequitur principaliter declarando hos modos augmenti caloris que fit ex re que nobis extrinsece copulatur. et dedit per hunc modum intelligere modum augmenti caloris in nobis que fit ex immisionem substantie calide in corpus nostrum quoniam

similes sunt. et quod dicitur ex se patet. Et cum dicitur nondum eam est febris nisi cum caluerit cor denotatur quod febris attribuitur cordi ut sua passio.

Antiqua traductio.

Graviter est velut ebullitio quedam et motus vehemens irascibilis virtutis que in ipso corpore cordis insidet concalefit autem ipsi quandoque quidem substantia spiritus quoniam vero sanguinis substantia. et si forte apta fuerint cum susceperit quod multum detinere calorem. et si motus cordis steterit remanet hec preter naturam calida. et tunc febrere necesse est hominem.

Nicolai leoniceni.

Graviter autem est velut quidam feruor quidam ac vehemens motus potest irascibilis in ipso cordis corpore sita: simul autem cum hoc feruore calefit spiritus aliqui: aliqui sanguinis substantia. Quod si ita contigerit ut ea corpora que in se caliditate admiserunt longo eam tempore retinere natura apta sunt licet motus cordis sedetur in hisce tamen remanet calor preter naturam atque inde hominem febricitare est necessarium.

Declaravit modum augmentationis caloris qui fit in nobis propter motum. et primo propter motum animale qui fit in accidentibus anime. unde primo dixit de ira. et tetigit prius Galenus cui attribuitur accidentia anime que sunt ira tristitia timor et cetera. cum dicit irascibilis virtutis que in corpore cordis insidet. Et intelligitur quod in gaudio et tristitia et similibus accidentibus anime sunt duo. nam ibi est apprehensio rei gaudiorum se vel contristationis manifestum est quod res apprehenditur sub ratione presequibilis: vel fugibilis et quantum ad hanc apprehensionem ista accidentia anime saltem secundum medicos attribuitur cerebrum: aliud quod est in accidentibus istis est alteratio spiritus et motus eius localis de extra ad intus vel e contrario mediate quo motu spiritus virtus vult assequi letabile: vel fugere contristabile: tamen hoc non facit nisi cum organo suo quod est spiritus. et quod hic spiritus in quo accidit hic motus maxime est spiritus cordis. et quia illud quod appareret est in corpore in his accidentibus anime est motus spiritus hominis: ideo hec accidentia anime absolute cordis ponuntur. Declaravit tulerius galenus quando calor qui fit ex motu ire sit febris. quando dicitur quod si sanguis et spiritus fuerint apti retinere calorem quem suscipiunt ex motu ire. et hoc erit cum motus ille ire steterit. et perseverauerit tunc necesse est febre hominem. unde intulit correlatum manifestum cum dicit.

Antiqua traductio.

igitur talis quod febris principium habet et motum et ebullitionem innati caloris.

Nicolai leoniceni.

Huiusmodi autem febris habet originem a motu atque feruore nature caliditatis. Et denotavit galenus quod quoniam calor generatur ex ira esset magnus. et ledens omnes operationes totius dummodo non esse sit quod amplius non dependeret ex ira quod non esset febris. immo non esset morbus.

Et ex hac statim incitatio insurgit virtus caliditas tre possit esse febris. unde morbus dato quod continue ab ira dependerit. secundo est excitatio de caliditate solis. et multis alijs similibus illis ex quibus patefecit quod est requisitum ad hoc ut aliqua res sit morbus. Et apparet quod caliditas tre continue ab ira dependens possit esse febris. et morbus nam ut patet primo de accidentibus. et primo de regimine sanitatis morbus nihil aliud est nisi dispositio preter naturam noctua actioni. et hoc intelligitur sensibiliter. et manifeste. cum igitur homo habens iram aliter quando habeat operationes multas sensibiliter letas ut quoniam aliquis habens febre effimeram. et hoc dicitur de aliquo homine troso in quo continue caliditas ab ira dependet. et aliquis stans ad soles aliquando ex caliditate continue dependente a sole habebit operationes sensibiliter permutatas et operationem ambulationis. et operationem anhelitus. et operationem pulsus. Et valde maiorem caliditatem ad tactum quam aliquis habens effimeram. si igitur ille calor in effimero est morbus et febris. et ille morbus et febris debet esse.

Et similiter

tenemus quod dispositio nes ledentes operationes nostri corporis sensibiliter quoniam multum sensibiliter lederent que continue sunt dependentes in conservari a causis extrinsecis vel a causis primitivis. Et specialiter accides ad libitum cuiuscumque remouibilis a corpore non sunt dispositiones morbose quod declaravit primo per Galenum cum dicit hic quod necesse est febre hominem cum sanguis et spiritus que suscipiunt calorem ab ira fuerint apti detinere calorem illum et non aliter. Et confirmat. nam galenus si pia cum distinctis genera febrium penes diversitatem materierum dicit quod necessarium erat ad hoc ut constitueretur aliquod genus febrium aliquam predictarum materierum habere caliditatem in facto esse que est non dependens. igitur nulla caliditas in corpore quoniam sensibiliter lederet operationes omnes corporis sicut facit febris. differetur febris nec morbus si ab aliqua causarum primitiviarum. et specialiter ad placitum remouibilium dependeret in conservari. Et confirmatur. nam avicenna. lib. cano. diffiniens febrem. hoc respiciens notandum dicit febrem est calor extraneus et cetera. Et subdit non sicut caliditas tre. et laboris cum non vult

Dubium.

matur et impedit operationem ita ut retineatur sto qz et alijs modis a nobis manifestatur passus ille. Et confirmat: qz si morbus ad sui constitutionem non requireret illud qd dicitur statim sequitur qd homo qd habet manus ligatas esset infirmus. Et probatur statim hec consequentia: qz corpus habens operationes altius membri sensibilibiter lesas est egrum fm illud membrum. Sed habens manus ligatas hz sensibilibiter ipeditas opationes organicas man. Igitur est egrum fm manus. cum igitur hoc sequens simpliciter sit absurdum sequitur qd aliud requireretur ad morbum qd qd sit dispositio sensibilibiter ledens vel nocens operationibus. et hoc ut sit cum toto hoc non dependens a causa primitiva sto qd a quibusda quorum nomen deus a doctorum collegio totaliter stirper iam nihil concessum fuit. ex ruditate eorum et vi argumendi predicti qd homo qui habet manus ligatas si eger fm manus siue in manibus et hoc egritudine in portione vel compositione sit igitur a nris auribus remotum. Intelligitur igitur ad declarationem dictorum qd sicut patet per Galenum de accidenti et morbo circa principium differentia est inter morbum. et passionem: passio est dispositio existens in fieri et in dependere continue a causa. cum autem hec dispositio permanet in corpore. et a causa amplius non dependet: tunc illa dispositio est morbus. et non amplius passio. Et oportet irrefragabiliter qd Galenus hic intelligit de causa primitiva qd probat quia si non sic esset statim sequitur qd qualitas in membro que est feb. putrida non esset morbus probat quia febris putrida in membris est qualitas continue in fieri dependens ab humore. cum igitur sit dispositio in membro fiens. et non facta et passio. et morbus non coincidat in idem igitur necessario hoc presupposito cum dicit Galenus qd passio est dispositio existens in fieri et in dependere continue a causa intelligit de causa primitiva. qualitas igitur continue a primitiva dependens. et non intra corpus quantumcumque ledat operationes sensibilibiter est passio et non est morbus qd a principio est intentum hic declarari.

Et non apparet adhuc declaratum ex predicta declaratione. An oportet semper morbum esse dispositionem aliquam membri subiective existentem in ipso qm videtur qd sic. nam videlicet notificatur morbus a Galeno dicit qd est dispositio vel qualitas ledens operationem membri. Sed quilibet caliditas ledens operationem membri videtur esse subiective in eo qd denotat et culus operationes ledit. Et confirmatur qm si egritudo posset subiective esse alibi qd in membro sequitur qd egritudo posset esse in corpore et in non vivente. et per consequens sequitur qd non esset passio vivens. qd est absurdum. Et confirmatur qm sanitas et egritudo habent fieri

circa idem. si igitur illa res ponitur esse egritudo que non sit inesse membri igitur sanitas poterit esse in aliqua re qd in membro. qd expresse videtur absurdum.

Et in veritate oppositum huius videtur expresse velle Galenus de accidenti et morbo primo capitulo. in numero 40 primum ubi ponit lapidem in renibus et in vesica et in articulis et cataracta in oculo esse morbum: et tamen lapis in vesica non est dispositio in membris existens. Et nos breviter obmissis multorum ymaginationibus in hoc ponamus duas conclusiones quas iam dixerunt aliquid qd lapides et tales sic res non sunt morbus causa. Morbus autem est quedam dispositio in membro subiective resultans ab istis. Et sit prima conclusio nostra qd multe res qd non sunt dispositiones nec accidentia in membro sunt egritudines et universali morbus potest esse res cuiuscunque predicamentum que immediate ledit operationes non dependentes a causa primitiva ad placitum remouebilis fm dicta supra.

Secunda conclusio qd non dicitur esse egrum nisi illud sit membrum et vivens membrum. et patet prima conclusio nam illud qd ledit operationes membri sensibilibiter sine aliquo medio non dependens a causa primitiva et ad placitum remouebilis est morbus ex supra dictis. Si lapis existens in vesica. in fundo imediate ipedit motum vesice qd est contentu requisitum ad pulsionem urine sto qd nulla alterationem faciat in vesica. si solus ex sua corpulentia. igitur ille lapis est morbus. Et apparet oppositio minor nam posito qd lapis esset precipue elusdem complexionis cum vesica ita qd vesica altera re non posset ad aliquam qualitatem adhuc motum vesice impediret. Et confirmatur nam pars in camera pulmonis formans vocem potest esse egra fm nullum accidens vel qualitatem aliam quam alterata igitur egritudo non est semper dispositio in membro infirmo subiective existens. et antecedens patet qm existentibus musculis pectoris impeditis in motu ut non possit mouere aerem in sufficienti quantitate ad epiglottum non potest ibi formari vox et dato qd in parte epiglottalis nulla alteratio sit facta et consequentia de se patet. qd autem epiglottalis pars sit infirma apparet quoniam membrum quod sensibilibiter in operationes suas est impotens est infirmum.

Et ideo hic aduerte qd ut patet per Galenum de interioribus primo egritudo potest esse in membro duobus modis aut propter proprietatem aut propter compositionem et associationem. si infirmitas sit in membro per proprietatem tunc oportet qd semper per transmutatio facta sit circa membrum infirmum fm aliquem modum si autem egritudo in membro sit per compositionem tunc non valet qd membrum in aliqua natura sua sit transmutatum si aliquid sufficit ut ibi morbus non sit aliquid aliud nisi privatio

alicuius rei ad suam operationem requisita ita qd morbus in membro tunc res posita non est. Tamen considera qd illa verba Galeni de egritudine per proprietatem et per compositionem multam sustinent molestationem quam pro brevitate dimitto: et tu per te considera. Secunda conclusio supposita probatur. si qd nihil potest dici nec esse egrum nisi membrum: qd nihil est egrum nisi culus operationes leditur: sed operationes solius membrum sunt quare et c. sto igitur qd res qd est egritudo possit esse res qd subiective in membro non est. et de genere substantie ut lapis tamen illud qd dicitur esse egrum dicitur esse membrum.

Ad primum articulum. **Et obiecta** enim dicitur primo qd genus et c. certe ibi sumit Galenus qualitates et dispositionem large et cum dicit qd egritudo denotat membrum dicendum qd non denotat ipsum tanquam res semper subiective in eo existens: sed denotat ipsum sicut putatur determinat subiectum quoniam morbus semper de membro putatur sumendo morbum in concreto non aliquo alio modo.

Ad secundum articulum. **Ad aliud** dicendum qd egritudines esse in corpore non vivente est dupliciter. uno modo: qd res qd vere non subiective in corpore vivente sic egritudo: et hoc conceditur. Alio modo qd aliqua res non vivens dicatur egritudo qd recipiat denotationem egritudinis in concreto: et hoc non conceditur ut patet ex secunda conclusione bene igitur res non vivens egritudo: sed non est egra. et hoc secundo intelligitur illa propositio famosa: qd egritudo est passio vivens.

Ad tertium articulum. **Ad tertia** dicendum qd sanitas et egritudo habent fieri circa idem quia de quocunque putatur unum in concreto potest aliud putari: nam nihil potest esse egrum nisi qd esse sanum: et e contrario habet etiam fieri circa idem: quia in quocunque egritudo est in eius opposito est sanitas: et e contrario. si igitur sanitas et illud qd est immediata causa actionis bona tunc sanitas non est nisi dispositio aliqua membri. Et tunc non sequitur egritudo ergo non est nisi dispositio membri: et lapis. igitur non est egritudo: qd multe sunt res que non sunt dispositio membri possunt immediate operationem membri destruere: sed nulla res immediate facit operationes bonas nisi ipsum membrum suis dispositionibus mediatis: si igitur sanitas isto modo sumatur qd est proprius modus tunc sanitas et egritudo habent fieri circa idem propter modum dictum et exprellum est qd dicitur: nam nihil potest operationem ignis facere nisi sit dispositio aliqua ipsi ignis: et tamen multa operationes ignis possent destruere qd dispositiones ignis non sunt ut patet. unde ex hoc patet qd egritudo potest esse aliqua qd est dispositio non vivens: si sanitas non qd sanitas est immediata causa bone actionis: sed egritudo non est immediata causa malicie in operatione. Et isti sermones multum differunt: nam quantumcumque operatio mala sit quod ibi est de bona operatione fit a bona complexionem qd remansit et non ab egritudine

sed ab egritudine sit malicia illa. Si autem sanitas sumere valde impropre: et largissime pro eo qd fm aliquem modum requiritur ad operationem bona membri: qd si eo non existere illa bona operatio non fieret tunc multe res que sunt dispositiones membri possent dici sanitas. Sed hic modus abstractus est a medicorum sermonibus.

Antiqua traductio. **Quevero** si tristitia est non adhuc ebullitionem sed motum solum.

Nicolai leoniceni. **Que** autem ex tristitia fit ex solo motu non autem ex fervore generatur. **Declarat** modum generationis caloris et fe. per motum animale qui fit in alio accidenti qd est in tristitia: et dicit qd fe. qd est in tristitia non habuit ebullitionem: sed solum motum. Et causa in hoc est: qd in tristitia causatur fe. ex multo tractu spiritus ad intra. unde ex concussione et vivore excrescit ibi calor: in tra autem est magna ebullitio sanguinis et spiritus.

Antiqua traductio. **Que** vero in laboribus est principium quidem et ipsa habet motum ampliores musculorum et nervorum et colligatiarum et articulorum quoniam et prima calefiunt pertransit autem secundum continuitatem huic ad cor calor et in hoc februnt.

Nicolai leoniceni. **Eius** autem qui labores sequitur principium est musculorum nervorum copulaz et articulorum nimia frictio qd quidem primo quedam calorem concipit. hinc vero continua tum calor ascendit ad cor atqz inde homo necessario febricitat.

Declarat quomodo generat fe. per motum et hoc per motum corporeum: et qd dicitur est manifestum per fe. et in sua causa cum ligamenta in corpore in motu corporeo multum laborant et intellexit cum dixit: et colligatiarum. i. ligamentorum.

Antiqua traductio. **Quevero** in densitate cutis acceditur fe. maxime stipticitatem patientibus et infrigidatis affluevit accidere constricta in corpore mordaci effluvia fit.

Nicolai leoniceni. **Que** autem ex densitate cutis accedit febris qualis maxime frige factis atqz astrictis corporibus solet accidere mordaci effluxu in corpore acervato contingit. **Quia** declarat duos modos de dictis fm Corretas que hz in nobis fe. gnari nunc declarat alium riu novu.

Ho. differe-
ntia iter
morbus et
passione.

Dubium.

modi. i. quo modo retento calide effumeratio nis se. generat. Et q dicit esse per se clarum.

Antiqua traductio.

Clam transpiratur quide semp aialiu corpora fm duplicē modū effusis quidez semper ad exteriora vaporibus. z fuliginosis supfluitatibz attracta vero interiorius q infrigidant z ventilat q fm naturam calidū aerea substantia. cū igitur causa aliqua fortis dēfens cutē hos trāstus cōstringerit multoties quidez corpus in plectoricā immisit dispositionē cū euaporabile. z suauē fuerit qd effluit est z quādo in febrē cū acre z mordax fuerit sufficiens maxime em tunc z ex hoc q nihil intra corpus attrahitur refrigerās calor coaugetur. **Nicolai leoniceni.**

Semp em aialium corpora diffantur idq duplici modo effusis ad exteriora vaporosis atq fuliginosis supfluitatibus. ac rursus attracta refrigerate ac ventitante natūū calorem aerea substantia. Cū igitur aliqua causa potētor eos de quibus dixim meatus angustiores effecerit sepius in plectoricā dispositionē incidit corpus qm z vaporosum. et optimū quod effluit extiterit. at cum acre fuerit satiqz mordax nōnunq in febrē quo tēpore maxime qm intra corpus qd refrigerandū hz nō attrahit calor augetur.

Addit causā sui dicit immediate dices q corpora spiritaliū. i. animalū anhelantiū spirant z. Et dedit intelligi q nō semp constrictio cōducit ad se. sed tunc maxime cum illud q ex cōstrictione retinetur fuerit acre. et mordax. Cum autem est benignū causat plenitudinē. **Et** aduerte ad clariorē intellectum verborū Galeni sicut ptz galenus libro de vtilitate respirationis primo caplo tertio. omnes flāme habent duplicē motum vnum habēt versus furum. z ad extra magis. Aliū versus deorsum. z magis ad intra ad materiam in qua sunt mediante quo ad materiaz eis subiectam se cōuertentes super eam conseruant se: qd autē habeāt istum duplicē motum. declarat ibi Galenus quonā si flāma non refrigeretur tunc propter oēs eius partes accēsas mouet furum. z qm ipsa nō conuertit se ad alias stingitur flāma. q autē habeat motū versus infra patet qm si accendit candelā in capite sui ibi ad aliquod tempus flāma ad materiā se conuertens erit deorsum. Et ideo si flāma solum vnum istorum duorum motū habeat vt motum exhalatū

uum ad extra extinguitur. z hoc recedētibz partibus in quibus accēsa erat. hic est modus fm quē paruus ignis extinguitur a magno igne. Unde si ponatur candela ad solem vel ad ignem statim extinguit. vnde ibi Galenus qm igitur omnis flāma cūctissimā habet corruptionē semper em ad continens dispergitur propter hoc. z necessariū est esse z generationem cūctissimā existere. Aliter em nūqz nec in paucissimo tēpore duraret. igitur cum cor sit in corpore nostro sicut quedam flāma accēsa oportuit q haberet istos duos motus temperate. z non in excessu. z ideo motū habuit ad extra exhalatūū: vt supfluitates destruentes calidum fumosas expellerentur z ne nimis in hoc supflueret motu oportuit q attraheret aerem frigidum vt ipsum refrigeraret. z conuerteret eum supra materiā ex qua cōseruatur: bene igitur dicebat galenus q corpora animalū anhelantiū spirant fm duplicem motū effusis ad exteriora semper vaporabilibz. z fuliginosis supfluitatibus attracte vero inter q infrigidant z ventillat qd fm naturam calidū aere z sustentant. vnde dicebat in preallegato loco q simile est de nostro corpore sicut de lucerna accēsa: nam oleum ex qua nutritur calidum lucerne proportionatur sanguini. Et quo nutrit calidum cordis: et ideo si poneret vnam ventosam perforatam super lucernā similaretur pulmōi qui circumiacet extorūm cordi ad insiar ventose. ergo sicut ventosa perforata conseruat calidum lucerne z obturata stingitur: ita pulmō qui bene potest euentari z trāspirari conseruat calidum cordis. cum autē incōpetēter constringitur. z ipsum suffocatur.

Sed statim hic licet querere in for. Dubium.

nam problematis que sit immediata causa quare ignis cum totus cooperit vt verbi gratia candela statim stingitur. z iam data est in hoc a quibusdam causa super de accidenti et morbo. nam impossibile est duo corpora esse in eodem loco: cum autē ignis cādele obstruit tunc multiplicat substantiam aeream circa se. et cum illa non possit esse in eodem loco cum calido oportet q calidum in se minoretur et constringatur z quasi propriam materiā derelinquat. sic cōsequenter multitudo substantiam aeream in tantum per constrictiōē minuitur q ex toto deficit z extinguit. z hec causa potest morderi. z tu considera.

Et est in hoc alia causa magis veridica. nam calidum in his inferioribus non cōseruatur nisi per continuam generationē. z per continuas conseruationem partium aerearum subiecti in quo est et partium pinguium ad formam calidā. vt manifeste apparet in flāma candelē. hec autem conseruatio harum partium est per modum cuiusdam subtilitatis paulatim: nam

flāma candelē non stat in cepto grosso ideo oportet cōtinue partes cepti in partes aereas et subtiles cōueriti. Et cū he partes amplius ibi non sunt corrūpitur extoto flāma: subtilitatio harum aut partū fit per cōtinuā z paulatīnam actionē calidū in ceptum grossum. cum igitur tu constringis flāma subito se cōuertit super ceptum z actionē facit subitā. vnde he partes subtiles ex quibus manebat flāma subito resoluitur anteq alle subillens in quibus flāma conseruetur. vñ cōseruabitur per hoc q fm qd cōtinue paulatīne partes inflāmantur resoluitur ita paulatīne alie subtilitatur. vñ flabellatio z euctatio est causa q non subito agat: sed paulatīne ideo similiter stringitur flāma per cōstrictionē sicut stringitur cādele cū ponit ad ignē. i. magnū vel ad solē ex hoc em stringit ex hoc q ignis z sol subito rapiunt z disgregant z resoluit partes inflāmatas z accēsas per actionē subitā z forte ante q alle inflammari possint. similiter hic ignis candelē per constrictiōē actionem faciens subito z fortem in sua materia resoluit partes accēsas anteq alie accēdi possint q fit per continuā actionē talem in seipsum. Similiter z causa alia est multitudo vaporū suffocantiū ignem z accēsum sibi cōtrariorū.

Antiqua traductio.

Aeris vero z mordax effluit supfluitas bis q aut natura sunt cachochymiores: aut cibaria mala intulerūt: aut multitoties indigestiōē passi sunt. z maxime in talibus cibariis: vel si turbidaz z luto sam vel cenosam vel limosam vel gurgitis vel piscine vel stagni vel qualitercūq corruptam vel putridā aquam biberint. Sitr autē z supflue siccā laboratibus vel vigilatibus vel solitudine patiētibz vel farmaca acia cōtinue inferentibus.

Nicolai leoniceni.

Aeris autē ac mordax defluit superfluitas bis q aut naturavitosos habent hūiores: aut prauis cibis vtitur: sepius cruditate patiunt: at tū pserit cū post huiusmodi cibos assumptos seculēt atq ex lacumis siue paludibz siue quis alio vitiatā ac putrescētē biberit aquā idē bis quoq accidit q supra modū laborat aut vigilat aut medicamina acuta iugiter sumunt.

Dicit galenus q ex dēitate cutis fit se. cōstrictis supfluitatibz z maxime acrisbz. declarat nunc a quibus superfluitates mordaces et acres defluūt. z per qns q sunt res has superfluitates generantes et dicit q he superfluitates acres defluūt ab hīs q ex natura sunt ca

cochymiores q in se habēt hūiores malos in qualitate peccātes aut in hīs qui sumperūt cibaria male qstatis z q multiplicauerūt in digestiōes. z maxie in malis cibis. Et itelligē hic q idigestio facies fe. z hac mordacē supfluitatē generās nō est indigestio cibi in qua cōuertit i accidā qstiatē. qm hec fe. nō generat nisi valde raro vt dicit galen. vñ. terapēti. S. Indigestio q adducit se. ē in qua cibus cōuertitur in fumosum. z subdit galenus q illa mala superfluitas multiplicat in hōibus q potauerūt aquas malas cuiuscūqz maneriet ipse tangit. Et itelligē qm in hoc est causa qm ille sunt aque grosse q de facto trāsire morantur. aqua autē morā faciens in stomacho conuertit ad naturā calidam. vt ptz tertio regimis acutorū ex qua postea ad res z mordaces supfluitates generant. accidit z hac acris superfluitatē multiplicari in superflue vigilatibus vel patientibus solitudine vel assumentibus acia farmaca z vniuersaliter oia q calefaciunt z exsiccant hoc habent facere.

Antiqua traductio.

Igitur cibaria quidez dico mala z q natura sunt talia sicut cepe. z allia nasturtia z porros z caules z basilicum z viticas z quecūqz vocant allia siluestria sicut et erucas apud nos dictas z q natura qdem sunt bona ppter putrefactionē vō aliquā parem pdictis vel etiam maiorē multoties acquisierūt malitiaz sicut et frumentū z ordeum: z alia cibaria vniuersa frumentariorū hec quide a tēporis longitudine in putridam dispositionē deducta. alia vero vermibz repleta ppter malā horrei dispositionē. quedā vō z fm primā gnationē ab erugie sunt lesa. Talia igit cibaria deniqz nūc coacti comedere multippter famē hi qdē mortui sunt a putridis z pestilētiōis febrībz. Alii vero a pustulis possessi sunt scabiosis et leprosis.

Nicolai leoniceni.

Loco autē prauos cibos quibus hoc ipsum est a natura insitū sicuti allia cepe nasturtia porros brassicas ocima z viticas. z quecūqz allia agrestia dicuntur veluti que apud nos lampsanē vocant. z que preterea natura quidez optima sunt: sed ob quosdam putrefactiōis modos equalē autē maius aliquādo vitium contrahunt veluti frumenta ordea atq omnes alie fruges que ad vsum cibi assumuntur quarum nōnullē tēporis longitudine ad

putrescibile ducunt dispositione alie qm male repositae fuerint humiditate replent. Queda dō in prio ortu rubigine depra uatur tales cibos hodie quoq; vrgēte fa me plures coacti comedere nonnulli qui dem a putridis ac pestiferis febrib; inte rierunt, nonnulli aut pustillas instar sca bie ac lepre in corpore contraxerunt.

Declarat illud qd dicit q cibaria mala ha bent facere acie supfluitate: nam ostēdit que cibaria sunt hec. nam illa sunt illa q ex natu ra sunt acia. et exemplū ponit talia etia ciba ria sunt bona nō apta ad hoc cum ppter pu tresfactionē acquirūt maliciā malo reuel sum lem predictis. et hoc ponit exemplū et dicit ad tēpōis. i. ppter tēpōis longitudinē vel ma lam horē. i. generi et loci in quo pseruāt. rz subdit q illa cibaria ex ipsa natūitate nascū tur quasi putrida. et qd dicit vltē? est clarū.

Antiqua traductio.

Cum igit repletū fuerit quidē corpus talibus hūorib; opilatione vero nulla scōm vllū viscerū fuerit improbitate dō trans piratur. et refrigerat fm vniversam cutē aial quidē sanū est sed breuē et fallacē h3 sanitatē. cū autē cōstrictū fuerit exteriore sine aut opilatū fuerit de cursib; q sunt in pfundo in pstructionib; quidē qd nunc dictū est in opilationibus vero putridū qd post pauca dicit segtur genus febriū.

Nicolai leoniceni.

Cū igitur plenū fuerit corpus huius modi hūorib; nulla dō obstructio aliq; ex viscerib; obsidet libere aut pvniversū corpus cutis diffat ac refrigerat: sanita ti quidē frui aial: sed dubia ac momēta nea. qm autē cōstringi terminū exteriore aut obstrui penitiarū partium meatus cōtigerit in pstructionib; quidē qd nup di primus febriū gen; psegur in obstructio nibus anteq quod paulo infra dicemus.

Intulit ex pāctis correlariū dicens q cū corpus fuerit repletū talibus hūorib; .i. talib; supfluitatib; humorū dictorū. et nō fuerit fm aliq; viscerū opilatio. et hoc intellige nec fm venā. nec fm aliā viam. et corpus non ha beat trāspiratōē phibitā: immo fm vniver sam cutim refrigeret tunc aial est sanū tamē habet breuē et fallacē sanitatē. et hoc q: iam habet in se multitudinē harū supfluitatū ma larum. ex qbus redditur corpus in suspitōē quia est ppinquū labi in egritudinē. Sz cum corpus habes tam multitudinē harū supflui

tatum fuerit cōstrictū in fine exteriori. i. in porositatib; exterioris cutis. Aut fuerit opilatio de cursib; q sunt in pfundo. i. in vīs in trāsectis vt sunt vīe venarū qd sequitur dicit galen; hoc stante. qz in cōstrictionib; cutis segtur hoc qd dictū est q: scz generat fe. effi mera: sz in alijs opilationibus segtur genus fe. putrede qd postea dicit. Et in hoc est cau sa: qz ad hoc vt fiat fe. putrida reqritur maior perseverantia opilationis. et maior prohibita transpiratio qz ad faciendū effimeram. et illa ambo sunt plus in opilationibus in pfundo qz in cōstrictionib; cutis. Et aduerte q per hoc quod dicit in cōstrictionib; q nunc dictū est in opilationibus vero q postea putridū dicit mus pōt tibi appere q vīs nūc cause sūt fe. effimere. et hoc vīs fm opilationes dēnt. Et aliter etia poterit introduci fonte illa pticula.

Antiqua traductio.

Non igitur mirabile neq; ppter quid indigestionē patiētū bi quidē febricitāt illi dō nō. Itā bis quidē q iam cachochi mi sunt et male trāspirant vī laborauerūt importune vel balneati sunt indiscrete pō ptū est febrere. Erubimis dō et bñ trāspirantib; et qescentib; et fouētib; ea q sunt fm ventrē et epar impossibile est febrere.

Nicolai leoniceni.

Abil ergo mirū si ex bis q cruditates passi sunt nonnulli quidē a febribus corre pti fuerūt aliq dō mīme. Itā bi q iam hu mores habent vitiatos ac male diffatū aut intēpestine laborāt aut balneis sup fluis vtētur bi facile febrib; corripitūtur Et q boni habit; sunt ac bene diffantur et quiescunt et ventriculū atq; epar cales faciunt bis febrere est impossibile.

Et intulit correlariū aliud ex preceden ti sermone sicut enim dicit q nec omnis qui repletur illis superfluitatibus statim febricit: sed cum cōstringuntur vel opilantur ita et quia dixerat indigestionē patiētis febrere in tulit in hoc sermone et dicit q non est mirabl le ppter qd aliqui patientes indigestionem non febricit et aliqui sic: qz hoies qui ex natu ra cacoximi et male trāspirāt. et laborāt ipor tunc vel balneātur indiscrete oēs hī pōpte febricit et causa hec p se est nota: sed illi hoies qui sunt euchimi. i. bonorū humorū et q bene trāspirāt et quiescūt et fouentur. et bene dige runt in stomacho et epate isti non febricit nō q aliqui indigestiones habent.

Antiqua traductio.

Manet em ibi oē qd corruptū est fm ventrē vel epar sed et tēpore pcedēte dige

ritur paulatim et fit benignū qd primū in digestū sicut et bis q in motus vehemētio res deueniūt vī ad solē estiuū vel balneū calidaz dulciū aquaz resumunt oia cor rupta cibaria in toti; corporis habitū.

Nicolai leoniceni.

Itā in eisde refidet vētriculi atq; epas tis ptib; quodcūq; corruptū ē ac paulatī p tps cogitur atq; optimū fit sicuti bis q sevehemētiōib; motib; exponūt aut estiuo soli aut balneis calidis dulciū aquaz qd dicitū est in habitū corporis recipit. Et assignat causam istā vltimū dicit et dicit q in istis corporib; euchimis et bene trās pirantib; illud qd corruptū fm ventrē et epar manet. i. non trāsfiens ad habitū mēbroū cū mēbra sana et fortia sint et p tēpus illd paula tim digerit rectificat q et indigestū erat digerit tur. et fit benignū: sz in alijs corporib; dictis cachoximis vel balneatibus et cetera oia cor rupta cibaria resumūt. i. trāsferūt in ha bitantū toti; corporis et hec sit corrupta: qz p tēpōis spaciū corruptū rectificari non pōt.

Et hoc intellige q in corporib; cachoximis corrumpitur valde maior corruptio qz in corporibus euchimis: vt in istis rectificari non possit. etiam sic illis ideo corruptū non rectificat i cachoximis ad am bitum totius trāsferitur in illis autē trāsferit rectificatū in cachoximis autē est dispositio preparata humorū vt cito putredini subiecta tur non autē ibidē bene dispositis.

Antiqua traductio.

Ita dō et eos qbus descenderūt deorū sum cibaria corrupta febris nō insequu ta est nisi fm aliā aquā cām putavel labo rantes in multis affellatiōib; vel flegmo nem patiētes in bis q sunt fm ventrem.

Nicolai leoniceni.

Sic et quoscūq; ex ciborū corruptioe fe bris inuasit subsequuta nō esset nisi alia cā accessisset aut q supra modū fatigati essent aut freuēnti; surgēdi necessitatē habuissent aut inflāmatōē in ventricu lis partibus subtenuissent.

Reddit aliū casum i q aliq idigestioes pa tiētes fm ventrē nō febricit: nā aliq ad corru ptionē ciborū segt flux; vētris. vñ nō detinēt corrupta cibaria et tūc ex corruptioe illa feb. non segtur. posset aut tūc sequi ex alia causa vt qz in affellatiōib; nimis fatigare. vñ ca lesceret vel qz habere flegmonē fm ventrem et inflāmatōē multā ex tali indigestione. et illa dicta in causis sunt per se nota.

Antiqua traductio.

Scdm opilationes deniq; pororū et obstructioes hūorū distuli em dicere de hoc et febriunt aialia et eam q ex putredine est febrem patiūt. Nicolai leoni.

In obstructioib; quidē foraminū atq; hūorū intrusionib; nā et de hoc dicere di stuli ex putredine patiūt febres aialia.

Cum declarauit galenus qualiter causa tur se. i nobis ab hīs q copulant corpori no stro et qualiter p motū tam aialē qz et corpo reum. et causat ex retētiōe effluxiois calide vult declarare nūc qualiter causat ex putredine q erat membrū. et ex hoc pōt hec pars introduci q postq posuit causas generātes fe. effimera per q maxime sunt tres p dīcte si cōsideras eas tunc ponit causas generantes fe. putridā. Et posset qz q supfluitates detz nebatur ex cōstrictioe pororū. et ex opilatiōib; et illa erāt posita cā se. i. supfluitatū reten tiō. Postq declarauit qualiter fe. fit ex cō strictioe pororū tunc declarat qualiter fit ex opilatiōib;. Et dicit qualitercūq; introduca tur q fm opilationes pororū. i. viarū et obstru ctioes hūorū. i. factas ab hūorib; et nō dēstare cutis sicut supra distuli dicere qm de hoc se briunt aialia illam febē q est ex putredine.

Antiqua traductio.

Paratissime em putrescūt oia qcūq; sunt calida et hūida multa fm calidā rez gionem nisi patientur transpirationē si mul et refrigerationē. Nicolai leoni.

Propriissime em putrescūt qcūq; cali da ac hūida atq; in calidis locis nisi dissi flari ac refrigerari contigerit.

Ad hoc maxime preparata: qz calida et hu mida. et maxime fm calidā regionē nisi tunc valde bene trāspirēt. et infrigidēt. Et in tellige q sicut p galenū. x. terapātie ime diata causa putredinis est trāspiratio phib ita. immēdiata autē cau sa trāspiratiōis pro hibite est opilatio maxie magnorū vasorū et profundorū. Et ppter hoc bñ dicit q fm hu morum opilationes febricit ea que exputredine. nam putrefactio vt p3 quarto methēo rōrum. et loco fālegato nō hīl aliudē nisi corru ptio in hūido ppio caliditatis naturalis a caliditate extranea nunc autē cum vīe corpo ris nīl bñ euētari nō possint: qz accidit in opilationib; tunc calidū naturale extraneū fit et gubernare non pōt humiditates corporis no strī. vñ accidit eas putridas fieri.

Sed statū qzere an i nobis putredo cā ri possit cui; imēdiata cā nō sit. phl Dubium. bīta transpiratio an necessario cutislibet pu tredinis cā imēdiata sit phibita trāspiratio.

Est & in hoc responsio dñi q̄ duobus modis in egritudine potest accidere putredo in humorib⁹. vñomodo ex hoc q̄ calidū naturale corrūpatur a calido extrinseco puta a calido extraneo aeris cōtinētis & in hoc modo putredinis dicit q̄ nō est necessarium q̄ eius immediata causa sit prohibita transpiratio. Si accidit tunc putredo a calido sibi extrinseco attingēte hūiores.

Aliomodo potest accidere putrefactio i humorib⁹ ex hoc q̄ calidū naturale corrūpit a calore extrinseco aggregat ab ipso nō ab extrinseco: s; ab intrinseco magis. Ex hoc. s. q̄ supfluitates humore & calide que solēt euacuātur nō euacuātur. Unde decēter superaugent caliditatem in corpore & faciūt ipsas extraneas. Ex hoc accidit putrefactio & in hoc modo putredinis causa immediata eius est transpiratio prohibita. Et hunc intellectum habuit Galenus. xi. terapen. Et vltimus subdit q̄ l; nō oportet q̄ oīs putredinis causa immediata sit. phibita transpiratio tamē cū oīs feb. putrida qñ iam est cōiūgē phibitio transpirationis. & causa est q̄ in oīs feb. putrida transmittit & tunc humus putridus ad ventriculos cordis qui ibi existens prohibet sufficienter euērationē caloris naturalis. ista tamē phibita transpiratio nō est prima cā putredinis sed sequit ad putridā febrem.

Et aliter in hoc rñdes ab alijs moder niorib⁹ nā habet q̄ si humor putrescit ab aere extrinseco attingēte etiā potest dici q̄ ibi sit transpiratio phibita & q̄ ille aer nō est sufficienter euērans humorem.

Amplius dictum aliud eorū multe pos sunt esse cause defectus caloris nri nō potētis gubernare humores: et nō solum phibita transpiratio malicia humorū & mltē cause debilitates aliā. Quapropter dicit putredinē nō fieri sine phibita transpiratione est dupliciter. vñomodo vñ nūq̄ humor putrescat quā phibita transpiratio sit sua causa hoc est falsum. primo q̄ Galenū immediata quā vult in plectoris fieri putredinē p opilationem sed in repletionē quo ad virtutē ex hoc q̄ ab ea non reguntur.

Item humor ex seipso potest habere maliciā. Unde est captus putredini tūc igit potest putrescere sine phibita transpiratione. & hoc p̄per exēplū in exterioribus q̄ carnes quātūcūq̄ in aere suspēdātur ac moueātur possunt putrescere.

Secundo dicit q̄ nūq̄ humor putrescit quā cum eo putredo cōiūgatur phibita transpiratio & propter duo. primo q̄ humor putridus est inflāmat. Unde aer tractus nō sufficit ad euērandum omnino.

Secundo q̄ talis humor habet maliciā substantie sequēte maliciā qualitatis eius vel maliciā q̄stratis quib⁹ opilat

& aliquos poros claudit preter naturā fact⁹. **Et nos** possum⁹ in hoc bonū intellectū dare q̄ eos finaliter credimus intellexisse. q̄ euēratio & transpiratio si accipiat p libero ingressu aeris in nobis & in vias corporis nostri existente corpe sano nō habente in se cām suspitionis sanitatis sue q̄ liber ingressus aeris in diuersis fm diuersas sanitates corporis: & tūc phibita transpiratio opposita huic euērationi est. phibitio ingressus aeris liberi in nobis in vias corporis nostri in cōparatiōe ad illud qd erat in sanitate & hoc dico de aere loquendo naturaliter disposito ad euērandū corpus sanū sic p̄p̄ta videtur esse et acceptio. Tunc si querat vtrū causa necessaria ad putredinē faciens sit hec phibita transpiratio. dicendū q̄ nō qñ stante libero ingressu aeris in vias nostras potest esse dispositio corporis ex multis causis nō potēs humores regere vnde putrescit & tamē in corpe nō erit opilatio nec clausura prohibēs ingressum aeris vt illi declarant.

Et forte posses hīc ymaginari q̄ si q̄ cā dispositiua inchoas possit esse putredinis causa aliā q̄ phibita transpiratio. Causa tñ cōpletua & hoc dico prima rñ nō solū cōsequens est phibita transpiratio qñ statim sicut virt⁹ nostri corporis amplius nō potest regere humores ita etiā eos p aerē attractū ppter corū debilitatē euētare intrinsecus bene nō pot est. & tūc posset suscitari text⁹ Galeni predict⁹ in putredine qualibet. et tu si speculeris adhuc magis tibi apparebit statim sup illo Galeni nequa q̄ igit mirabile. Si autē vis facere eū magis particularē & plurimū verificabile et q̄ phibita transpiratio sit causa putredinis cuiuslibet scz primaria vel necessario cōcurrente vt declarant: potes quoniam si primariā causam cuiuslibet causam nō ponebāt necessario tamē in quālibet ipsam consequi iudicabant.

Et quia dicit vltim⁹ Galen⁹ q̄ corpa paratissima ad putredinē sūt corpa calida & humida licet nobis inquirere que de corporib⁹ sunt magis parata fe. incur rere. Galenus. viij. terapē. ponit corpa magis parata calida & sicca. in secundo ordine ponit calida & humida. princeps autē aboaly ponit corpa vehementi⁹ preparata ad fe. corpa calida et hūida. In secundo autē ordine ponit calida & sicca.

Et obmissis dictis aliorū in locis illis dicem⁹ q̄ se. sicut ex dictis apparet sunt diuersorum generū vt ethice: effimere & putride tūc autē corpa calida & sicca sunt magis parata ad fe. effimere & colericas & forte ad ethicas cū istis. natura eorū pportione. Corpa autē calida & humida sunt magis ad fe. alias putridas q̄ autē istorū corporū citius caderēt an calidū & humidū in putridū an calidū & siccū in effi

Thomas.

Dubium.

Thomas.

merā esset qd estimabile & quodcūq̄ teneret bene retorqueri non posset ratione. & autē. cōparans hec corpora in calido generali ad fe. oēs dicit q̄ corpora calida et humida vñ hemeter sunt preparata ad fe. Deinde dicit q̄ calida & sicca sunt iterū preparata ad feb. calidas & siccas: & loquēs de istis nō dicit de inde ponit illa. Sed dicit iterū sunt parata et q̄ forte in suo iudicio erant q̄ calida & humida essent magis parata ad putridas q̄ illa ad sibi proportionabiles: ideo primo ponit illa. Galenus autē quare loquebat de effimere febris ad quas sunt plus preparata calida & sicca corpora: ideo ea in primo ordine posuit. post ista magis apparet sunt vt dicit autē. corpora tepērata in passuis et excedentia in calido. vñ illa sunt plus apta ad effimere postea ad putridam. q̄ citius in corpore causantur: et a causa faciliōr q̄ ethica. Ordinem autē aliorū corporū ad fe. respiciat ibi ab autē. ito igit q̄ melancolica corpora citius currat fe. melancolica q̄ alia corpora & fleumatica citius fleumaticam q̄ alia corpora incitat fleumaticā. Tamē predicta corpora citius incurrūt fe. in quas sunt disposita q̄ illa. legas igitur caplm aboaly. iij. cano. fen. prima cap. ii. dixerunt quidam.

Antiqua traductio. Cūq̄ igit mirabile ē & cur plectoricas sequuntur febres etiam opilationes multe sunt & difficile transpirabile fit totū corpus fm tales dispositiones quāmodū igitur fm alteram multitudinem que est fm virtutem imbecillē in corruptionē deueniunt cito humores non vltra possessi neq̄ cocti benigne quasi digerente eos virtute imbecilliori existente.

Nicolai leoniceni. Cū bil igitur mirū si ex repletionib⁹ febres euēniūt. etenim obstructions multe atq̄ vniuersum corpus in huiusmodi affectib⁹ male distat secuti igit in altera multitudine q̄ ratione potētē dicit cito ad corruptionē humores deueniunt qñ non bñ continent neq̄ cognunt cū ea a quā perficiuntur vis inualida existet.

Intulit ex dictis correlaria: et primū est quoniam iam dixerat opilationes & obstructions esse causam feb. putride: q̄ prohibebant transpirationē nūstrū ē: & nihil mirabile quare dispositiones plectoricas. i. repletiones q̄ ad vasa fe. sequuntur: & hoc q̄ ad illas sequuntur multe opilationes: vnde corpus redditur intranspirabile quāmodū fm multitudinē q̄ videtur appellat multitudino quo ad virtutē humores cito corrūpuntur. Et hoc q̄ non

reguntur a natura: et si littera dicens quasi nō digerēt &c. sicut negatiua text⁹ maneret clarus. Si autem sit affirmatiua expone q̄ digerēt eos virtute: & quasi virtute debente eos digerere imbecilliori existente. Et ad uerte q̄ sicut supra apparet ex illo dicto Galeni dicebat illi q̄ non est necessarium q̄ semper cum humor putrescit q̄ prohibito transpirationis sit sua causa: qñ Galen⁹ hic vult q̄ in plectoricis sit putredo propter opilationē: et per p̄s propter phibitā transpirationē. Sed in repletionē quo ad virtutē nō ex illo: sed ex eo q̄ non regunt humores. Et si vis defendere vltimū dictū ibi ad qd te excitaui. causa disposita: & inchoans putredinis possit esse alia prohibita transpiratio q̄ tñ causa com: pletiua est transpiratio phibita. dices q̄ Galenus nō fuit vñs hic illo mō locutionis qñ in repletionē quo ad vasa q̄stricūq̄ virtus de se bene regeret humores ipse tñ humor ex corpulētia sua obturans foramen phibet ingressum aeris transpirātis: & ideo peccatū ibi attribuit humorū qd p̄ctm est ex multitudine opilationē. Sed in repletionē quo ad virtutem proprie nō est opilatio vñ ex obturationē alius rei replentis: q̄ ibi humor de se non est aptus phibere ingressum aeris transpirātis: s; ibi est transpiratio phibita: eo qd causa mouens aerē ad transpirandū humorē debilitata est q̄ est virtus mouēs organa. vñ intrinsece cum bene euētare non potest: & ideo vñ de qñ aeris euēratio pot phiberi: vel q̄cā debēs eū in oēm partē mouere regere non pot: vel q̄ si q̄ cā q̄ bñ disposita sit nō ē ibi locus quo erat quapropter isto modo loquēdi fuit vñs Galenus in repletionibus hīs.

Sed tu statim hic dubitares contra virtutem mouens aerem ad euērandum est virtus pulsatiua arteriarum: sed illa virtute existēte valde fortis potest virtus digerētia venarū & membrorū esse debilis vt non regat humores: & putrescant. igitur Galenus voluit q̄ q̄stricūq̄ humor per aerē bene euētare dūm nō regantur a virtute q̄ putrescant.

Solutio. q̄ existente virtute digerētia de bil vt humorē nō regat statim humor anteq̄ putredinē incurrat acquirat modum malū: vt quia sit subtilior & subtilis vel quia viscosior & grossior: vnde aer per virtutem pulsatiuā forte in attractus non potest intrinsece transpirare: & hoc est vltimum complementū ad putredinē causandā. oportet igitur q̄ virtutes si nt ad inuicē respondeat: quapropter stat primū. Attēde vltimus q̄ ex verbis hīc habes duplicem posse fieri in corpore repletionē. vna que vocat plectorica que est repletio quo ad spaciū vasorum alia ē repletio quo ad virtutē. quia illa est repletio quo ad virtutem que facit corpus in egritudine cadere cum virtus tunc vincatur talis autem est prefata repletio.

Instātia.

Solutio.

Et attendendū q̄ repletione eē quo ad virtutē pōt intel ligi duplici. vno modo potest dici repletio quo ad virtutē illam q̄ est ex humore peccāte in quali q̄ repletio distinguit ab illa q̄ est ex humore peccāte in q̄sto et non in quali. et hac diuisione de repletione quo ad vasa: et quo ad virtutē illo modo dicta intelligit hic Galenus intendit et hoc nono terapeitice cum dicit q̄ in sinoca inflatiua non est repletio quo ad virtutē: sed sicut in putrida. vocat autē illa repletio q̄ est ex hūore peccante in quali quo ad virtutē: et q̄ cum talī repletione nō fiat virtus: immo dīminuit: sed cū repletione ex hūore peccante in q̄sto q̄ illa est repletio sanguinis et spūs stat fortitudo virtutis. nam alij humores a sanguine nō possunt multū peccare in q̄sto quā statim peccāt in quali. pōt etiā dici illa repletio quo ad virtutē: q̄ in ea humor ledit per naturā cōplexionālē: s; in repletione quo ad vasa ledit per suam q̄stiatē replendo vasa. tunc autē spaciū et q̄stias non sic appropinquat virtuti: immo est dispositio magis corporea q̄ cōplexio. cum dicat galenus virtutem in cōplexione fundari: sed qualiter hoc sit habet per se dubiū. hanc prefatā diuisionem repletionis intelligit Galenus in. ix. primo cap. s. de cataplasmatib; . hac etiā intelligit et terrapentice cum loquebat de balneis ad hunc intellectū loq̄batur Galenus in libro de febrilibus hominū noue translationis illo capit. iudiciali: igitur arte q̄ etiā tetigit in cōmento illi? affoissimū vbi cib; p̄ter naturā strāt. et aut cēna in hoc locut; est ad hūc intellectū in multis. Alia dicit repletio quo ad virtutē: q̄ est repletio in qua virtus deficit sensibiliter in operationib; cōsuetis. vñ instantū vincit q̄ in illis opationib; nō pōt. et illa repletio pōt esse ex peccato in q̄sto et ex p̄cto in quali: q̄ q̄n augetur tñ peccatū q̄stiuē qualis q̄ ex hoc virtus deficit in regēdo corpus in suis opationibus tūc est repletio quo ad virtutē: et isto modo accipiendo repletione quo ad virtutē in sinoca est repletio quo ad virtutē: et de hac repletione arguit argumētū p̄ductū. de hac etiā repletione quo ad virtutē fuit locut; Galenus in cōmento illius affoissimū vbi cib; p̄ter naturam intrat.

Antiqua traductio.

Propterea vero et quicquid lubrica viscosa et pachymorū. i. grossorum humorem generatiua cibaria morbidiora sunt. opilla re enim et obstruere eū q̄ ex ipsis est humor paratius est.

Nicolai leoniceni.

Propterea autē quicquid cibi glutinosi sunt accrassi sunt magis morbis obnoxii obstrui enim atq; intrudi euz qui ab ipsis generatur humorem facilius existit.

Infert aliud correlariū ex dictis vñ sequitur est clarū dicit q̄ quicquid cibaria sunt lubrica viscosa vel parachymorū. i. grossorum humorū generatiua sunt cibaria morbidiora: et dedit cām q̄ paratius. i. p̄optū est eū hūore qui ex ipsis. i. factus obstruere. et opillare vias.

Antiqua traductio.

Quid igitur nōne et p̄traria sunt egrotatiua et attenuatiua et acria videtur enim similiter possessa a febrib; q̄ superabundant alterutro genere diete q̄ et antea oīa hec talia dicta sunt cachochimia esse.

Nicolai leoniceni.

Quid igitur nōne p̄traria rōne acria atq; estuatiua morbosia videntur enim similiter a febrib; infestari qui vtrāq; victus rōnem in nimīū sequuntur q̄n et supradiximus omnes tales mali succi esse.

Dubiū est q̄m tam patet q̄ cibaria grossa sunt generabilia fe. s; hoc etiā faciūt cibaria acria et attenuatiua: sed illa sunt p̄traria qualiter igitur est istud. vñ dicit quid igitur sicut dicit nōne cōtraria. i. egrotatiua cibaria et pro id est et. videt etiam possessa. i. oīa corpora q̄ superabundant in alterutro genere dictis. i. in dictis attenuantiū et acriū ciborū et in dictis grossorū: et dedit causam q̄ oīa illa sunt egrotatiua: et hoc q̄ sunt cachochimia.

Antiqua traductio

Ugitur cachochimie quidem ratione hec putrefactionis. vñ ratione quicquid lubrica et grossa febrium sunt cause.

Nicolai leoniceni.

Tali igitur rōne bi ob putredinē autē quicquid glutinosi sunt ac crassi febriū sunt cause.

Solut istud dubiū dices q̄ cōtraria cibaria diuersimode sunt causa fe. nam acria et attenuatiua sunt causa fe. rōne cachochimie. i. male qualitatis eorū: sed grossa lubrica sunt causa fe. rōne putrefactionis q̄n ratione grossi celi generat opilationes magnas: et rōne lubrici citatis in viis feruntur hoc p̄t clarum.

Antiqua traductio.

Sed et partes que flegmonē patiuntur putrefactionis ratione accedunt febrem: obstructum enim in eis id q̄ influxit euz fuerit natura calidum ex eo quod non bene transpiratur corpus putrefit.

Nicolai leoniceni.

Partes etiā que inflammationē patiuntur ratione putredinis febres accedunt intrusus enim in ipsis influēs humor eū non bene diffletur putrefcit.

Cū declarauit qualiter ex putredine quā si fm totū ex opilationibus facta generat fe. declarat qualiter putredo erisfēs fm aliquā partem determinatā se. facit. et primo ponēs hoc innuēs causam dicit q̄ partes q̄ patiunt flegmonē. i. apostema calidū patiuntur se. q̄ illud q̄d influxit ad particulā cum fuerit natura calidū obstructū in particulis ex eo q̄m nō bene transpiratur corpora. i. particule ille in quib; ē ille humor obstruct; dico q̄ illud obstructum putrefit. quō autē feb. generat apostema in parte magis post apparebit.

Antiqua traductio.

Cum igitur quidem certissime fuerit amare colere reuma calor erispile? possidet partes: cū vero sanguineū flegmonos? quod autē ex abobus est mixtū vel erispile? sit flegmonos avel flegmon erispile? suz nomē quidē a dīante hūore accipies denotationē vero adipiscens ab altero.

Nicolai leoniceni.

Cum igitur fluxio hec amarā bilē dominantē habuerit caliditas quedā erispile? propriē occupat partē. cū vero sanguinis inflammationē. cū vero humorē ex vtriusq; cōmixtū vel sit erispile? inflammationis participās vel inflammationē erispile? latīs nomē quidē ab humore superabundante suscipies. cognomē autē ab altero.

Imponit noīa dicens q̄ q̄n reuma. i. humor q̄ influxit ad partē fuerit colera et. et q̄ dicit est per se notum. apostema enim colericū vocat. erispile sanguineū. flegmon mixtum sumit nomen compositū: et illud q̄d dicit.

Antiqua traductio.

Febres autē in oībus his acceditur ratione cōicationis: calefcit enim sepe et in carbunculis id q̄d continuū est in calido quidez sufficīter sanguine melacolitiori vero q̄ aduultū est generationem habent.

Nicolai leoniceni.

In hisce autē oībus cōicationis rōne febres acceditur semper em calefacte prima pars simul calefcit donec ad cor cōmunicatio pertingat: nā et in carbunculis id q̄d continuū existit vna calefcit. fuit autē ex sanguine quidez satis calido sed atrebilis naturā p̄pter aduersionē cōuerso. Postq; dixerat propter apostema causari feb. et in hoc dederunt causam dat modū fm quē fit illa fe. ex putredine existēte fm partes illam: et dicit q̄ fe. in oībus istis putredinib; existētibus fm aliquā partē acceditur ratione

unionis. i. rōne cōicationis calorē ab illa parte ad cor. si em nō cōicare cor nō ē feb. q̄m i istis apostematib; calidīs vt i carbunculis cū calefcit semper illud q̄d continuū est eis et cōsequitur vlt; ad cor.

Et aduerte q̄ pars apostemosa alq̄n calefacit cor trāsmittēdo solam caliditatē vt calefacit do spūs et partes circūstātes. Aliquādo autē calefacit ipsuz trāsmittēdo sibi sumū putridūz maxime quōd particula apostemosa p̄tinuat cordi p̄ vias manifestas sicut sūt partes intrinsece. Deīn de Galenus cū locutus fuerat de carbunculo ostēdit ex qua materia h; fieri et dicit q̄ carbūculus h; generationē ex sanguine calido declinatē ad naturā melacolicā et hoc q̄ ille sanguis adurif: cū autē sanguis adurif. tūc fm multā p̄e declinat versus naturā melacolicā.

Et aduerte q̄ carbūculus vt p̄. r. i. i. terrapē. ē apostema q̄d ab Aulice. i. i. i. can. san. i. i. vocat p̄una et ignis persicus que duo nō differūt nisi fm maiores vel minores gradūs et aduersionem materle ex qua fiunt vt ibi apparet. que ambo vt dicit Aulice. ibi generatur ex colera citrina adurēte permixta melacolie. Sed p̄una est ex materia q̄ per aduersionē magis est ingrossataz magis melacolica facta q̄ materia ignis persici. et hoc est q̄d vult Galenus q̄ carbūculus fiat ex sanguine calido aduulso. nā cū sanguis aduritur vt patebit infra pars eius vertitur ad colerā citrinā et pars eius ad melacolicā q̄ ambo permixta hoc causant apostema.

Et apparet hic q̄ Galenus vult q̄ ps apostemosa feb. faciens non facit feb. nisi per cōmunicatio nem calorē ad cor. q̄d supra in multis locis specialius asserit vt vult feb. esse passionem cordi appropriatam de quo nobis licet hic ex citare: et hoc multū tā clare tractauerūt: quāz propter hic quidam modicum tāgemus dicētes q̄ feb. nihil aliud est nisi mala cōplexio calida sto q̄ vt plurimum secum coniungatur sicca vt supra. patuit ledens sensibiliter operationes omnes totius corporis. cum em in corpore nostro sit complexio bona facies operationes totius que cōplexio toti corpori attribuit sto q̄ principalis vñ mēbro q̄ alteri et oīs p̄plexio habēs aliqd tēperatū possit ver? quattuor distēperari pōt hūc p̄plexionē totā aduenire distēperamētū calorē cui dī distēperamēto ipositu est nomē fe. et hec sit via quā itelligit Galenus in principio. vii. terrapē. Et vltēr? aduerte q̄ cū in oī multitudine sit vñ principitū a quo oīa depēdēt et cōseruatur. in corpore autē nostro sunt mēbra multaz operatiōes multe opz q̄ inter illa esset vñū principalius oī alto q̄d esset sicut fons origo cōseruationis aliorum et a quo omnia alia haberent principium operandi: tale autē ab oībus positu est esse cor. quo emanat spiritus

Dubium.

ulte in se habēs virtutes oēs et operationes corporū: et dato qd ad exitum operationū idigeat de articulatione oīm aliorū spirituum vt cerebri et epatis: et de articulatione etiam fm cōplexiones diuersorū membrorū quibus appropriatur cum ipse tanq̃ agens vniuersale ponatur. Et quibus dictis statim sequitur qd cum sit dare vnam cōplexionez totius que est tēperamētū operationib⁹ totius: et dico de vnitāte ordinis sicut quodlibet membrum hz sibi tēperamentū p operationib⁹ suis qd illi mēbro principālī hoc tēperamentū attribuitur qd inter oīa obtinet principatū qd etiā est causa cuiusq̃ tēperamētū i corpe existētis tale autē iam positū est esse cor. igitur tēperamētū cōplexionis exercēs oēs operationes corporū principālīter inter oīa membra cordis est attributū. Et quib⁹ iam preinductis in propaculo apparet qd fe. est propria passio cordis equiuocationē aboluendo a passione: nam hic intelligimus per passionem propriā propriū morbum vt sit sensus vtrū fe. sit ppria passio cordis. i. vtrū sit ppria morbus cordis: et hoc non dico sumendo propriū morbū vt distinguat cōtra morbū per associationē: sed sumēdo hic propriū morbū quā sic attribuit vni mēbro qd non alteri: et hoc qd sic ledit operationes vni mēbro: et sic qd non alterius: et dato qd operationes lederet alterius. et immutatio illa alteri mēbro cōmunicaret: et sic in eis accidit immutatio fm qd ei attribuitur operationes que ab illo morbo leditur. Et hoc p supposito declarat pmissa ppositio sic illius mēbro principālīter est propria passio: et proprius morbus fe. cui principālīter attribuitur sanitas faciens operationes cuius sanitatis operationes fe. habet ledere: sed cordi principālīter attribuitur sanitas faciens operationes qd fe. hz ledere ei quare ei principālīter attribuit fe. et prima ppositio est clara ex immediate inducta. cecitas enim idem ponitur ppria passio oculi et non alterius mēbro: qd immediate ei attribuit sanitas huic morbo opposita: et non alteri mēbro. Et scda ppositio ratiois huius et ex dictis remanet declarata: nam iam apparet qd fe. ē mala cōplexio calida ledēs oēs operationes totius. Et hic morbus opponit directe sanitati qd est bona cōplexio habēs oēs operationes totius exercere. quō autē illa sit vna sanitas vel plures nō est modo dicendū qm saltem est vna ordinē sanitas aut totius: et eius tēperamētū attribuebat principālīter pio cordis huc esset oē tēperamētū virtuali cōtinens quare relinquat qd et tanq̃ pprius morbus tribuat fe. Et tō aduerte qd sicut tēperamentū sanitas tot⁹ hz duplex subiectū vni ē subiectū extēriū et hoc ē totū corp⁹: alio ē subiectū principālē: et hoc est cor in quo tāq̃ in principio illa sanitas radicatur. et tēperamentū illud ita et fe. pōt dici habere duplex subiectū vni totū

tale per qd totum accendit: et hoc est corpus totū: nā fe. ē calor a corde spāsus ad corpus totū mediāte sanguine et spū: aliud est ei⁹ subiectū principālē: et hoc est cor: nam alijs mēbris distēperatis ad caliditātē nō fit fe. vt dicebat galen⁹ nisi cōsecrēt tēperamētū cordis. Et qd auctores respererūt principālē subiectum ipso fe. et nō totalitē et extēsiuū: ideo dixerūt fe. esse propriā passionē cordis: et qd fe. pōt ab alijs mēbris remoueri ppter prohibēs eam expādi a corde ad alia nō autē pōt vniq̃ esse quin cor sit febrilis. Et ideo intellige qd ostendunt actores qd fe. est calor expansus ad totū intelligit illa diffinitio vt alle diffinitioes entium naturalū. i. vbi nō sit phibēs vt graue existēs sursum descēdit deorsum nisi sit phibens. tunc autē multa possunt esse phibētia calori febrili a corde spādi ad alia membra vt ptz in fe. epiala et leparia: et hec verba ibidem dicit auicē. Et vltērius ex dictis pōt tibi esse palā qd nō qd in corpore nro sit aliud mēbrū a corde qd sit principū tēperamētū tot⁹ vt cerebri et epatis: qd nō illorū nullū est principū oīs tēperamētū tot⁹: et hoc dico in qualitate calida cor aut sit principū oīs tēperamētū: i. toto toto qd vniuersale principū hinc ē qd fe. non pōt appropriari tanq̃ ppria passio et proprius morbus alicui aliorū mēbrozū nisi cordi. si igitur epas nutrit calorē super totum corpus nūq̃ est fe. ille calor: nisi distēperato corde: et eo trāsmittente ad totū: et hoc ex causa dicta erit tunc igit calor epatis nō fe. sed causa fe. in corde: et hanc sūmā qd fe. non solū distēperamētū sic tot⁹ imo sit distēperamētū oīs tēperamētū tot⁹ expōne ponit auer. ssi. colligit. vñ post verba dicit: et ppterea qd calor cordis est ille calor cum quo mēbra faciunt oēs suas operationes necessariū erat qd reciperet aliquā pmutationē vt ledatur oēs operationes eorū. igitur diffinitio fe. est hec qd est calor cōpositus ex calore naturali et calore extraneo putridinali misso a corde ad totum: et ledit oēs actiones et passiones. i. totius ecce qd non dicit qd ledit solum actiones totius: sed oēs totius ledit tantū igit de hoc quesito breuiter sit a nobis dictum etc.

Capitulum quartum in quo agit de febribus pestilentialibus.

Antiqua traductio. Calidiores vero continentis nos aeris constitutiones quales circa ortū canis sunt maxime per inspirationē quidem quasi ipsius calefaciunt cor deforis circūeffuse corpori: id calidum vniuersum ostendunt. et maxime arterias vtriusq̃ attrahētes quidez et substantie continentis

non aeris in quibus oibus dispositionibus cor necesse est calidū imoderate fieri ipsius primū et maxie febrile dispositionē assumere et immittere vniuerso corpori.

Nicolai leoniceni.

Calidiores autē ambiētis aeris stat⁹ quales maxie circa canis ortū cōtingunt per inspirationē quidē manifeste cor calefaciūt. corpori autē extrinsecus circūfusi totū ipsū calidius efficiūt. sed presertim arterias vt que ipsi substantie aeris abiētis aliquid trahāt ex quibus oibus simul cor affici est necessariū: et euz supramodum incaluerit ipsū primum atq̃ principium febrilem calori suscipere atq̃ ad vniuersum corpus transmittere.

Am declarauit Galenus quō ab vno modorum causarū dictarū diffusionis ab eo supposite accendat fe. intēdit hic ostēdere quō ex constitutione aeris fe. accēditur: et hoc quia constitutio aeris multū nos permutat et hec causa pōt reduci ad genus cause qd fēbat ex copulatione rei calefaciētis ad nos. et primo ostēdit qualiter aer alterat⁹ fm qualitatem fe. accēdit et dicit qd cōstitutiones caloris aeris si pendēat fm naturā sicut est in canicularibus diebus calefaciunt ipsum cor et inspiratē interi⁹ et exteri⁹ existēs ab extra calefaciētes corpus. vñ dicit: et de foris circūeffuse corpus calidū ostēdunt. i. faciūt et tunc dedit modū qualiter intrinsecus constitutio: nes ille calefaciunt qm talis aer per arterias attrahit. vñ subdit vt vtriusq̃ attrahētes quidē substantie continentis nos aeris. i. ipse arterie in quibus dispositionib⁹. i. attractioib⁹ talis aeris necessariū est cor et ipm fieri calidū imoderate assumere febrile dispositionē deinde mittere vniuerso corpori: et dicit primū maxie: qd illa caliditas pio fit in spū cordis deinde mediāte illo spū trāsmittitur ad totū.

Antiqua traductio.

Secundū vero pestilētes inspiratio fit maxime causa febris. fit em qnq̃ quidē et ppter eos qui in corpore sunt aptos hūiores ad putredinē existētes cū quāda breui occasione continēte acceperit aial.

Nicolai leoniceni.

In pestilēiali vero aeris statu inspiratio plurimū est causa. fit em et aliqñ ob eos qd sunt in corpore hūiores ad putrescēdū paratos cū breuē aliquā occasione ad febrem originē ab aere abiēte acceperit aial. Ostēdit qualiter aer trāsmutat⁹ trāsmuta

tione que vocatur fm substantiā generat fe. putridā: et ideo ostēdit qualiter fiat fe. pestilētiālis: et dicit qd inspiratio. i. attractio aeris fm cōstitutionē pestilētiā sit maxime cā fe. et possum⁹ dicere qd ostēdit duplicē modū fm quē pestilētiālis aer generat fe. vñ mod⁹ est p attractionē aeris pestilētiālis ab extra: hoc maxime qm in corpore sunt apti hūiores ad putredinē incurrit putredinē cum aial incurrerit quandā breuē occasione. i. alteratōnem ab aere cōtinētis vt quasi tūc p dispositionē hūiorū in corpe solū ppter alteratōnem ab extra ab aere putrido fiat i corpe putrido.

Antiqua traductio.

Quā multū autē ex respiratōe incipit eo qui in circuitu est aerea putrida euaporatōe cōtaminato.

Nicolai leoniceni.

Magna autē ex parte ex inspiratio ne incipit aeris circūstantis a putrescibili euaporatōe vitiato.

Deinde dedit aliū modū fm quē aer pestilētiālis putrefacit hūiores nostri corporis: et per qns facit fe. qd putrido in pestilētiā incipit i nobis qd multū ex inspirationē attracti aeris existēte tunc aer qd est in circuitu ad nos qm per os attrahim⁹ pnuato. i. infecto a putrida euaporatōe. i. a putridis fumis cū aere mixtis: qd aer sit putridus p admixtione euaporum prauorū. Et attēde qd p hoc qd dicit Galenus cū quandā breuē cocōctionē a ptnēte acceperit aial insinauit qd in pestilētiāli aere si corpus est mundū et purū hūioribus et nō plenū hūiorib⁹ ad putredinē aptis opz qd si debet fe. incurere vt magnā et longā alterationem ab aere recipiat: sed cum nō est purū sufficit breuē et parua alteratio: et hec est cā multarū diuersitatū accidentiū in pestilētiā.

Antiqua traductio.

Principiū autē putredinis vel multitudo aliqua mortuorū est nō cōbustor vt in preliis assuetū est cōtingere: vel ex gurgitibus quibsdā vel stagnorū vaporib⁹ horra estatis. Est aut qm dominat quidē immoderat⁹ calor cōtinētis nos aeris vt in possidēte attenientes pestilētiā ait tyl lides als tucidides. hz in tugurijs suffocantib⁹ hora estatis quersantium corruptio secundū corpus fiebat. in eo vero qd hui⁹ qd i corpore hūiores ex mala dieta sunt apti ad putredinē principū pestilētiā sit febris. fortassis autē et secundū cōtinuitatem ex ethiopia influxerūt quedā putrida inquamēta apta habentibus corpora ledi ab ipsis future esse febris.

Nicolaus leoniceni.

Putredinis autem principium vel cadauerum multitudo non crematorum quoad modum in preliis contingere solet aut ex aliquorum vel lacuum vel paludum estatis tempore euaporatio. Contingit autem quicquid prece dere ambientis aeris caliditate quoadmodum in ea pestilentia quam athenienses inuasit ut tucidides inquit. Sed in tuguriis suffocantibus estatis tempore habitantium corpora corruptio laborabit. Atque quia huiusmodi corpora ex victus prauitate erant putredini obnoxia hinc febribus pestilentibus origo data est: forte autem per totum ex ethiopia quidam putredinis fluxere contagia his quorum corpora erant ad patendum patia febrium cause futura. **S**ed dixerat de aere pestilentialis ostendit quoniam quod modum aer fit pestilentialis: et ostendit causas unde pestilentia causatur in hoc magis in spali assil gnas modum pestilentialis se. et dicit quod primum putredinis. scilicet in aere. unde fit pestilentia vel est aliqua multitudo mortuorum non combustorum: et hinc habes quomodo comburere corpora mortuorum preueniat a pestilentia: et est causa in hoc quia per combustionem fit consumptio humiditatis: et si non consumatur sunt causa multe putredinis. vel cum huiusmodi putredinis est erigurgitibus vel vaporibus stagnorum et paludum quod sunt vapores putridi marie huiusmodi estatis: quia calor euertatur est causa putredinis in sanguine illius unde tunc copulatur caliditas et humiditas que sunt cause due putredinis.

Secunda causa pestilentie. causa pestilentie in aere cum immoderatus calor dicitur in aere ut accidit pestilentia in ciuitate atheniensium ut dicit tucidides qualiter hoc sit apparebit immediate. unde fiebat corruptio huiusmodi estatis in cognino. id est in domibus suffocatis. id est non euentis nec spirabilibus.

Tertia causa pestilentie. causam pestilentie in corporibus ponit ex parte dispositionum corporum: quia in corporibus malis dispositis parua causa fit causa corruptionis eorum. unde corpora putrescunt in huiusmodi suis: et hoc modo pestilentia in eis est. unde dicit nota pro sed in eo quod huiusmodi humores in corpore ex mala dieta ad putredinem sunt apti fit principium pestilentialis febribus et hoc super. quantum est ex dispositione corporis: nam multa corpora ex malo regimine facta possunt esse principium pestilentialis se. sicut putrefactio aeris. Attende etiam cum ad quolibet causandum effectum requiritur non solum fortitudo agentis: sed dispositio patientis ut post apparet vobis: sicut Salernus trahere vitraque causam. et forte huiusmodi causa debebat esse post illam quam dicit cum dicit fortassis. unde apparet maior continuitas. **Quarta causa pestilentie.** causa pestilentie est ibi cum dicit fortassis et ad

uerte quod differt hec causa a salictis: quia hic ostenditur quod in aere potest esse putredo et dato quod in illo loco non sit causa putredinis aeris: sed est ibi causa continuitatis que est in alio loco: sed dicitur cause putredinis assumuntur penes causas existentes in illo loco ubi putrefit aer. unde dicit fortassis autem in continuitate influerunt quidam putrida iniquitamenta. id est infectioes futura causa feb. huiusmodi habentibus corpora apta ledi ab illis infectionibus putridis.

Sed hic attentione dignum cum loquamur de pestilentia quid pestilentia quod morbus pestilentiosus: et an sint cause alie pestilentie quas non nuerat galenus. Et aduerte primo quia pestilentia est aeris immutatio quod aer potest multipliciter alterari. et series huiusmodi serie extra huiusmodi ab aboaly aulce. ex secunda prima et prima quartum: nam modo mutat aer in suis qualitatibus. Alio modo mutat aer ut dicit aulce. in substantia: et non intelligas quod possit immutari aer in substantia quoniam mutetur in qualitatibus cum quibus fit omnis actio: sed non dicitur mutari circa qualitates: quia qualitates eius ad dispositionem intollerabilem non proueniunt mutatio aeris in suis qualitatibus potest dupliciter esse vel quia aer non veniat ad infectionem rabio: sam sue qualitatis: et hic de hac fuit locus? Galenus in principio huiusmodi capitulo cum dicit calidioris non continetur hec mutatio pestilentiosa in aliquo modum appellari non potest. Alio modo potest mutari aer in qualitatibus suis: quia ad rabiositatem in aliqua suarum qualitatibus proueniat ad tantam frigiditatem vel caliditatem: et sic de aliis qualitatibus: et inde menses et graua corrumpuntur et hec mutatio aut est ad qualitatem symbolice: cam: et homogeneam ut rabiositas caloris in estate et frigoris in hyeme. aut hec mutatio est ad contrariam qualitatem ut malicia frigoris in estate et caloris in hyeme: et sic in aliis qualitatibus potest proportionaliter intelligere: nam aer tantum mutatur sicut corpora proutitur quoniam disponitur sicut prout pira particula de pleu matibus. Et hic intellige quod hec mutatio rabiosa in aere potest poni mutatio pestilentiosa et dato quod non sit proprie appellata ab actoribus mutatio pestilentialis sicut quod transmutat aer in sua substantia: et quod talis mutatio potest pestilentia causare per se. Galenus quod enumerans causas pestilentie dicit est autem quod dominatur quidam imoderatus aer calidus continetur nos aeris ut in possidente athenienses pestilentia contingit ut ait tucidides et cetera. nam aer sic rabiose calidus est causa multe prostrationis virtutum: unde non possunt humiditates regi: et ex hoc corpora incurrunt magnas putredines specialiter cum tali calore cuncta esset humiditas. talis autem alteratio magna cum euenit est accidens quasi toti communicari existenti in illa regione quoadmodum et proutas pestilentiosi aeris est hoc facere. Mutatio autem aeris in sui substantia est ut substantia aeris ad maliciam con

Dubium.

uertatur non quia aliqua qualitas suarum fortior facta fuerit secundum augmentum vel diminutionem sicut quod sine omni mutatione qualitatibus se non contingat imutatio quod proprie dicitur pestilentia: nam pestilentia secundum aulce. est putrefactio que accidit aeri similiter putrefactio aque remolitionis fetide nam ingrossatur tunc aer et totus remollit quoadmodum aqua cum quis immiserit lignum vel talia. **Et** si instetur cum dictum sit pestilentia fieri ex putredine aeris et aer non possit putrefieri cum sit corpus simplex et putrefactio sit passio mixta. Et asserit in hac sententia philosophus. xv. particula problematum. xiv. problemate et sic inquitur propter quod terra et aqua putrefiunt aer autem et ignis non putrescunt: et dat causam quia omne calidum fit in putridum quoniam oportet in frigidari prius igne autem nihil est calidius semper est aer autem igne plenus.

Solutio.

Et dicendum ut ait Aulce. quod aer purus et simplex non putrefit: sed permixtus cum fumis terrestribus et aquosis vaporibus putrefit cum a sui simplicitate remoueatur. unde aer qui nos circumdat non est aer purus. unde Aulce. nos namque cum aerem dicimus nolumus dicere aerem simplicem mundum quoniam ipse non est aer qui nos circumdat. Et si inuentus fuerit purus fortasse est altus. unde subditur nos non dicimus illi aerem nisi quoniam dicimus aquam maris lacuum huiusmodi non sit aqua pura simplex sed mixta ex aere terra et igne sed superans est aqua et cetera. igitur et aer quicquid conuertitur in eius substantia ad eam.

Et ergo intellige quod ignis inter cetera elementa simplicior est magis aliis et sic impermixtus minime putrefit. unde quarto metheororum omnia elementa putrescunt dempto igne etenim terra aer et aqua putrescunt. **Et** aduerte quod pestilentia plus attribuitur aeri quam aquae vel terre: quia aer est rarus facilis impressiones recipiens vapores et fumositates que exsurgunt a terra et aqua statim aeri permiscetur cum eis contineatur et eum putrefaciunt. Et alia causa in hoc est potissima quia aqua terra alteratio nem quam in nobis faciunt: faciunt mediante aere et inducunt in nos quoniam in aere habitamus et ipse est qui nos circumdat.

Et ideo egritudines ab aere in nobis eueniunt sicut quod illa possunt esse causa alterationis aeris quid sit morbus pestilentialis apparet et quid sit pestilentia. deinde vide quis morbus sit particularis et quod communis. Et aduerte quod morbus quidem particularis appellari potest ut quod diuisum et prius eueniunt sicut que in eodem tempore contra dicentur accidit ut aliquibus euenit tertiana. quibusdam quartana. et sic de aliis.

Alius est morbus communis qui etiam diuersificatur ut patet ex sententia Johannis alexandri super sexto libro

epidimiarum. quoniam quidam est consuetus qui vocatur comedicus siue morbus humoralis quasi abintus eueniens ratione talis loci in quo euenit ut propter aquam existere in tali loco vel per ventum vel propter alias conditiones illas existentes. unde accidit quod in quibusdam ciuitatibus nescitis in quibusdam locis quod apud arabes nunquam aut raro est repertum. in quibusdam habundat vena medea quam Galenus nunquam vidit ut patet de interioribus sexto. et de tali morbo quasi determinatur in libro de aere et aqua. **Aliter** est morbus communis qui est ad differentiam morbi predicti qui ex loco consurgit unde epidimia quidem interpretatur superueniens solum pestilentia morbi in illalab. v. theori. e. morbus multiplex et subit? vno eodemque tempore communis multitudinis hominum. differt autem multiplex huiusmodi modi diuersitas ostendat et eius extensio: nam eo est diuersitas magna in ambitu sui generis: quoniam aliquam pestilentia est ex qua eueniunt feb. aliqua ex qua carbunculi aliqua ex qua accidunt variolae morbilli et sic de aliis. Hic etiam morbus necessario extenditur. unde Aristote. prima particula de problematibus problemate septimo. pestilentialis sola egritudo est communis omnibus. Dicitur autem morbus pestilentialis morbus subitus ad differentiam morbi predicti vocati humoralis: quia ille paulatim euenit ex impressione illa que consistit in loco illo. dicitur enim vno eodemque tempore communis etiam ad differentiam morbi proprii qui ex parte contingit regimini: quia non qui libet egrotat vno morbo nec eodem tempore cum vnus erret circa calidum: alius circa frigidum alius circa ambos et cetera.

Ex quo patet quid sit pestilentialis morbus: an autem se pestilentialis sit se. putrida vel alia appetit in fra illo quia vero pestilenciosorum. Dicit autem Aulce. et alii non eo pestilentiam aeris putrefactionem in plurimum euenire in postremo estatis et in autumno: et tamen contrarium videtur apparere quoniam ver est calidum et humidum: autumnus autem frigidus et siccus: nunc autem caliditas et humiditas sunt causa putredinis. frigiditas autem et siccitas sunt prohibita illius: quia videtur pestilentia plus in vere prouenire quam in autumno.

Sed quare plus in autumno proueniat est causa multiplex. primo ex parte ipsius aeris quoniam in postremo estatis et in autumno aer est valde subtilis per caliditatem estatis que valde precessit unde redditur aptus omnem malam impressionem recipere.

Similiter et calor qui primo erat in estate qui poterat putrefactioni resistere tunc

diminuitur. Alia causa in hoc est ratione vtorum qui sunt malos vapores deferentes et hoc est ex parte multorum vaporum insurgentium ex multiplicatione fructuum et aliorum existentium tunc temporis qui propter debilitatem caloris tunc temporis non resoluuntur. Alia causa in hoc est ex parte corporum. Nam tunc corpora sunt multum debilia: et prostrata virtutibus distractione caloris nunc ad intus nunc ad extra ex multa diuersitate tunc in tempore existente. unde tunc corpora non possunt resistere impressionibus factis ab aere.

Aduerte ergo quod dato quod tempus sit calidum et humidum caliditas tamen et humiditas illa non est caliditas et humiditas excellens et extrinseca que ponitur esse causa putredinis: imo ver videtur calidum et humidum: caliditate et humiditate proportionata corpori humano: nam ver inter omnia tempora ponitur temperatum tempus. Et ideo licet autumnum dicamus frigidum et siccum quia tunc est faciliter qualibet impressiones receptas: et quia corpora sunt multum debilia tunc accidit quod in eo putrefactio contigerit. Unde multo plus hec cause potentes sunt ad putredinem inducendam quam frigiditas et siccitas autumni possit illi resistere. dato igitur quod in autumno sint humiditates consumpte ex calore estatis precedentis non tamen instantur sunt consumpte quin adhuc bene sint sufficientes ad pestem in aere cauendam.

Nunc videndum est que sint cause pestilentie an sint aliquae quas Galenus enumeret. Et attendendum quod cause pestilentie in aere materiali. materia ex qua pestilentia habet causari non sunt nisi mali vapores puri cum aere corruptores esse a sua bona dispositione. et ideo pestilentia caret ex materia semper ex de rebus inferioribus.

Cause autem efficientes diuersificantur quedam sunt vniuersales et remote magis quam particulares et propinque cause autem vniuersales et remote magis ut dicit Aulice. et occulte sunt dispositiones pendentes ex formis celli facientibus et necessariis illud cuius euentus ignoratur. et hoc. scilicet a medicis inquit est medicus: imo oportet ut scias quod causa prima longinqua ad illud sunt figure celestes et propinque figure terrestres et qui faciunt necessario virtutes agentes celestes et virtutes patientes terrestres humecta: et tunc vehementem aerem expelluntur vapores et fumi ad ipsum et perguuntur in ipso et putrefaciunt eum cum caliditate debili. vult ergo aulice. quod pestilentia aliquando tanquam a causa naturali remota accidat et corporibus celestibus mouentibus particularia et inferiora agentia ad illam cauendam. unde dixerat quod quandoque accidunt putredines in inferioribus terre propter causas quarum euentus ignoratur et nocere faciunt aquam et aerem.

Et aduerte quod hec causa de particularibus causis sita quod occulte possunt ponit debent autem sterlagi hoc maxime contingere ex lunari eclipsibus aut conjunctionibus planetarum et maxime saturni et martis cum stellis fixis aut adunatione ipsorum in aliquo signo humanorum et proprie cum preuenerint in domo vite in aliqua conuictione maiorum vel aspectu vel reuolutione anni mudant inducentibus prauas constitutiones ipsorum permutatis essentialibus et naturis hoc dicit consilia tot. Cause autem particulares et manifeste pestilentie sunt corruptiones sensibiles hic in aere de parte existentes vel adducte ex longinquis partibus a ventis maxime australibus sicut euenit in apertione puteorum et cauerum narum diutius conclusarum aut per uentationem et constrictionem aeris inter parietes et tecta vel per lacunas et stagna que ponit Galenus aut per stercorea: aut aialia cadauera et cetera. Alij autem ut ait Aulice. mortalitas corruptis arbores et vegetabilia: et ideo corrumpitur animalia que eis vescuntur sic vult de alijs particularibus manifestis causis poterit hic inuenire.

Et aduerte quod iubent medici quod cum pestilentia fuerit ex inferioribus superiora et lata loca querere oportet. unde aulice. capi. de aere bono. cum sit in aere acciderit putrefactio cois. scilicet a causa supra celesti discoopertus tunc erit ipsius magis recipiens quam constructus et occultatus. aliter autem acciderit discoopertus melior existit. Cognoscitur autem cum est ex superioribus vel ex inferioribus nam quando pestilentia est in inferioribus tunc vermes exeunt terram aues a terra fugiunt in altum. Cum autem ex superioribus tunc aues fugiunt a loco superiorum et descendunt ad terram.

Aduerte immediate post quod ad cauendam pestilentiam cum hijs causis efficientibus dictis resigit dispositio patientis cum actus actiuorum sint in patiente dispositio: unde aulice. agens solus cum prouenit et patienti non est preparatio non accidit actio ideo Aristoteles. primo problematum problemate. vij. ait quia propter hoc omnibus affert pestem quecumque praua preexistit nam qui habuerunt humores resistent eorum tempore et vigore corruptioni aeris. unde Alexander in suis problematibus propter quod in constitutione pestilentiali hijs quidem moriuntur hijs quidem minime et assignans causam dicit ex preparatione complexionis si enim quis fuerit plenus cacochymia et cetera.

Considerandum autem maxime ad pestilentialem dispositionem sunt corpora humoribus plena non multa corpora. videntur superfluo costu corpora etiam latorum pororum multe balneationis vniuersaliter corpora hongenea putrefactio: nisi aeris contraria autem non. Et est ergo in causa pestilentie fortitudo agentis. scilicet cap. de

etaz dispositio patientis requirit et moraz tractat agens ad passum et appropiatio aeris vndique intus erit exterius nobis occurrerit hys iustitabile necessitate ad nos pplexio nono de ingenio.

Antiqua traductio.

Oporet enim meminisse huius semper in hoc toto sermone quod nulla causarum sine patientis aptitudine agere apta nata est: aut ita vtiq; vniuersi qui in sole estimo immorarentur febricitarent: et qui amplius mouerent aut vinum biberet aut irasceret aut tristarent. ita vero vtiq; ut existimo: et circa canis ortu oes egrotarent: et pestilentia morerent. Sed ut dictum est maria particularia generationis egritudinis est passuri corporis preparatio. Nicolai leoniceni.

Opz enim hoc in toto sermone memoria repetere quod nulla causarum sine patientis aptitudine agere potest: alioquin oes qui sub estimo sole comorarentur febricitarent aut qui nimio motu exerceret aut vini potu grauarent aut ira excandescentes aut tristitia afflicti febricitarent alioquin et ut arbitror circa canis ortu egrotarent ac in pestilentia morerent. Et ut diximus magnam generationis egritudinis partem huius est quod passus est habitus corporis.

Cum declarauit qualiter sit pestilentia per consequens pestilentialis se. et dixerat quod hoc in aere pestilentiali se. dicta requirit aptitudinem patientis vult hoc dictum declarare nunc et primo declarauit hoc ratione sic premittens in hoc conclusionem quod nulla causarum actiuarum est nata agere sine aptitudine patientis quod sic probat: nam si hoc sic non esset tunc oes qui morarentur in sole febricitarent: et experientia apparet contrarium ita oes qui exercitarentur amplius quam sit necesse aut vinum biberet aut irascerentur et cetera. Similiter oes in pestilentia morerentur sed illud prius preceps est absurdum et apparet contra: quia cum in oibus causis dictis agens et effectiua causa sit eadem apud oes si non requiritur aliqua diuersitas ex parte patientis ita vnus febricitret sicut alter. unde concludit verbum notandum quod sicut dictum est maria particularia generationis egritudinis est preparatio corporis passuri: et totus hic sermo ex antea dictis clarus est.

Sed statim videtur dicere non verum quod ad inductionem effectus requirit dispositio patientis: quoniam vniuersum tractum nullo modo huius ad aliud dispositionem nec aptitudinem ut frigidum nullo modo est dispositum ad calidum: et triuidentur quod calidum facit ex frigido calidum ut ignis ex aqua facit ignem.

Solutio. Solutio quod aptitudo patientis est duplex: quedam est propinqua seu

spalis quod breuit transmutatione ad actum reductur: et hoc quod iam aliquid dispositionis est in passu et inclinatione versus naturam agentis. Alia est aptitudo remota seu generalis quod requiritur in oibus ad inuicem possibilibus transmutari: et ista non breuit transmutatione ad actum reductur: sed multa in illa aptitudine non est aliqua inclinatio vel dispositio versus agens extra aptitudinem nem generalis quod est in oibus ad inuicem transmutantibus. modo vniuersum tractum huius aptitudinis. scilicet generalis et remota ad aliquid: et ideo non de facili transit illud nec transmutatio breuit. In oibus ergo transmutatione requiritur dispositio patientis vel remota et generalis vel propinqua et specialis tunc aut corpora disposita ad pestem non solum habent in se dispositionem remotam: et generalem qua oia corpora sunt ad illa disposita. Sed propinqua. unde iam habet aliquid in se forme putredinis.

Antiqua traductio.

Supponat autem ut in exemplo scdm circumstante nos aerem inferri quedam pestilentie semina copulatorum autem ei corporum hoc quidem supfluitate esse omnem plena preparatorum iam et per se putrefieri. Alio vero existentia sine supfluitate et pura adiciatur prioribus quidem opulatio pororum vndique et ea quod vocat plectoris: et ebrietas in copiosis comestationibus: et ebrietas tibus: et venereorum imoderatis vibus: et his quod ex necessitate oes predictos sequuntur indigestionibus. Alijs autem oibus corporibus puris: et sine supfluitate existentibus adsit cum existentibus eis bonis bona inspiratio quidem per oes poros non opulatos: et non constructos existentes: exercitia vero moderata et sobria dieta deinde in his suppositionibus excogita qualiter alterutra corporum necesse est disponi ab eo qui respirat in ea putrido aere. ratione de cens bec quidem confestim a prima inspiratione principium putrefactionis accipere: et ad plurimam pcedere malicia: quoniam vero sine supfluitatibus sunt: et pura bec qui dem nequaquam illa vero parum patitur facilis eis fiat in id quod finem naturam reuersio.

Nicolai leoniceni.

Supponat igitur ut in exemplis in amiente quidem aere nonnulla pestilentie semina contineri ac ea quod ab ipso corpore continguntur nonnulla quidem esse variis supfluitatibus plena iam ex seipsis ad putrefactionem parata. nonnulla autem pura atque

Correla-
rium. xij.

Dubium

inutili materia carētia ac primis quidez adiūgatur in multis corporis partib⁹ obstructio foraminū atq; ea q̄ plectora vocatur vita ociosa in multis crapulis ac rei venere vībus imoderatis atq; his q̄ necessario oīa que nuper dixim⁹ cōsequitur cruditatib⁹. reliquis vō oībus corporib⁹ puris ac supfluitatibus oīno carētibus adfint. preterea alia bona libera in omnibus spiratio meatib⁹ cum obstructionibus atq; astrictiōib⁹ carent. Exercitia etiā sint moderata: victus temperat⁹: ac deinceps his suppositis cogita quōvtra q̄ corpora affici sit necessariū ab eo quez inspirat aere pestilēti: an non rōnabile est illa quidē statim a prima ispiratiōe principium putredinis sumere ac plurimū in malo pcedere. quecūq; autē munda sunt ac supfluitatib⁹ carēt nōnulla qdez nihil nōnulla vero minimū mali sentire ac facile ad naturalē habitū habere regressum.

Declarat in exēplo prefatam cōclusionē: et ponit exemplū duorū corporū quorū vnū sit intranspiratū plenuz superfluitatib⁹ habeat vitam pīgram: et copiose comedat et multū pliat indigestiōnē: et costū: et alia praua. Aliud corpus habeat pīraria tunc intelligere oportet si hec corpora in pestilētia ponantur nōne primū corpus valde cito putredinez incurret in quo tēpore aliud scd⁹ parū aut nihil quasi patietur: et nullū dubium esse debet q̄ sic. Et causa huius est nota per se cuz primū sit summe ad putredinē dispositū. vnde dicit quedā pestilētie semina addiscant autē. l. adiūgantur pīoribus scz plenis supfluitatibus: et vita deses pīgra alijs autē. et. adit. l. supponat. et. deinde in his proportionib⁹. l. supponētibus dictis nōne decens opīlata hec interrogatorie loquitur hec quidē scilz in pura: et oppositum. et. illa vero parum pati. l. aliqua de his paruis vt facilis idest facilliter quasi subintelligat certum esse. et.

Antiqua traductio.

Ita vero et cum aeris crasis immoderate euertet ex eo q̄ fm naturā in humiditate: et caliditate pestilētie qdez necesse est fieri egritudinē pativō in eis maxime eos q̄ antea repleti erant humiditatis superflue vt quisquis demū moderatis laboribus et vita decoratur oīno ipassibilis pseueret fm oēs has dispositiōes.

Nicolai leoniceni.

Sic et cum aeris tēperatura a natura

li habitu ad caliditatem atq; hūiditatem immodice fuerit ea versa pestilētes quidez oriri morbos est necessariū plurimū vero eisdē laborare quicūq; fuerint superflua pleni hūiditate quēadmodū q̄ modicis laboribus se exponit ac victuritur moderato in oībus huiusmodi dispositiōibus nullam oīno sentit offensionē.

Declarat in exēplo in aere corrupto fm substantiā applicat nunc ad aerem pestilētiā lem transmutatū in suis qualitātibus: et dicit q̄ ita similiter eueniret si illa corpora ponantur in aere cui⁹ cōplexio alteret imoderate: vt q̄ fiet rabiosus: et clare p̄ qd dicit: et apparet ex eo qd dicit necesse est pestilētiā fieri egritudinē q̄ aliqua trāsmutatio aeris in qualibet potest esse causa pestilētie. vt supra etiā posuit Galenus cum dicit. est autē qm calor dominatur: et hoc maxime facit mutatio qualitatis aeris ad calidū et humidū cuz hec qualitates cōiuncte potissima causa putredinis in aere putrescere poterunt humiditates cordis: et ista ex superioribus sunt declarata.

Antiqua traductio.

Hic sermo in vno quidem ductus est exēplo verus tñ est in oīni genere cause: et quicūq; demū vult pfecte in eo exercitari eum q̄ de procacitatis est causis legat librum: ego vero in presentiarū lōgitudinē parcens vno capitulo vniuersa cōplectēs in hoc ipm finia. Oportet em̄ in vnaqua q̄ causarū scrutatē te qua maxime virtute egrotari aptū natum est corpus deinceps superinuestigare cōcordantes et obuiantes ei dispositiōes corporū bene te scientē q̄ in concordantib⁹ quidē p̄opta est lesio: aduersantib⁹ autē et repugnātib⁹ in q̄tūcūq; venerit virtutis et magnitudinis p̄trarietas intantū in vincibiles cōtingit permanere.

Nicolai leoniceni.
Et hic quidē sermo in vno p̄fert exēplo: sed nihilomin⁹ in oī genere cause veritatem complectitur: et quicūq; integre in eouult exerceri te p̄incipiētib⁹ causis legat librum. Equidē vero in p̄sentiarū prolixitati parcēs vno capite vniuersa cōprehendēs finē sermoni cōstitua: oportet si quidē in oīni causarū genere diligenter aduerrere ex qua maxime potētia egrotare cōtingat deinde corporū dispositiōes tam que eidē consentiūt q̄ que aduersan-

tur cōsiderare illud pro cōperto habentes q̄ quecūq; cōsentiētes sunt facillime leduntur cōtrarie autē ac remittentes q̄ tum virib⁹ ac magnitudine contrarietas valet tantū inuictas p̄durare contingit. Cum hoc et in oīni genere causay febrili scilicet q̄ ad inducendū effectum requiritur preparatio passui corporis etiam de p̄carta tictis causis. l. de causis p̄mittiuis.

Dubium.

Et quia Galenus in suo exēplo dicit corpora habētia poros apertos et non strictos minime ledere in aere pestilētiā licet hic excitare q̄ corpora minus vel plus leduntur ab aere pestilētiā an corpora dilatatorū pororū vel strictorū: et videt q̄ dilatatorū pororū plus ledātur qm hoc dicit autē. p̄ima quartū ponere corpora p̄parata ad pestilētiā corpora dilatatorū pororū. Et cōfirmatur q̄ illa videntur plus ledi ab aere pestilētiā qui plus de illo attrahunt: sed talia sunt q̄ sunt dilatatorū pororū vt p̄t̄ q̄ non ledūtur corpora in aere pro maiori parte nisi q̄ attrahūt aerē putridū: et p̄t̄ minor de se. Et cōfirmatur q̄ illa corpora plus ledūtur ab aere putrido q̄ habēt in se dispositiōes magis p̄portionales putredini talia sunt corpora dilatatorū pororū: et nō strictorū qm largitas et extēsiō pororū sit a calido et humido. vñ talia corpora sunt humida et calida: sed caliditas et humiditas plus proportionatur putredini alia qualitate.

Oppositum.

In oppositū est galen⁹ hic q̄ vult q̄ corpora densa et cōstricta in poris plus leduntur q̄ corpora apta. Et cōfirmat qm in corporib⁹ densis et opīlatis est multa dispositio ad putredinē q̄ non est in corporib⁹ latorū pororū qm p̄ima corpora habēt transpirationē prohibita q̄ maiora causa putredinis ponitur. et. terrapētica. Et cōfirmatur illa corpora plus videntur ledi qui aerē putridū attractū diutius retinent interius: sed talia sunt corpora habētia strictos poros qm corpora dilatatorū pororū sicut eum cito attrahūt ita eum cito expellūt ex largitate vie. In hoc q̄sto respondet dynus primo q̄ corpora habētia poros opīlatos et strictos plus ledūtur: q̄ habēt plures causas in se p̄mutantes ad putredinē: primo quia calidū in eis non sufficiēter euētur sistr non sufficiēter expellūt fumos caprimofos: et aerem attractū putridū diutius tenēt: et ideo illa magis patlūtur ex aere pestilētiā q̄ contraria corpora: tñ subdit q̄ nocumentū subitū plus incurrit corpora dilatata in poris q̄ cōstrictorum pororū: q̄ multuz de aere subito attrahunt: sed nocumentū qd paulatim congregatur plurimū incurrit que sunt in poris cōstrictis. Et sic apparet cui⁹libet intelligēt: et hec solutio cōfusa quapropter dicit dynus:

Dynus.

et inuit in margine sui lib⁹ quam solutionē sumpsit gentilis est solutio apud quēlibet acceptā q̄ strictura pororū est duplex. quedā est strictura pororū: naturalis q̄ repiunt in corporib⁹ frigide: et sicce cōplexiōis: et huius stricture opponit largitas naturalis q̄ i corporibus calidis reperit: et tunc si q̄rat de hac strictura et largitate dicēdū q̄ corpora strictorū pororū minus ledūtur in aere putrido. vñ ras. xv. continentis dicit q̄ corpora frigida et sicca melius tuentur ab aere pestilētiā.

Et confirmatur quia corpora dilatatorum pororum talē dilatatiōe plus attrahūt de aere putrido: et propter largitatem vie et propter calidum eorum. vnde cōtingit plus aerem attrahere propter euentationē. contrariū autem est de corporibus in poris strictis. Item et vt dicitur talia corpora in poris sunt calida et hūida apta putredini: sed illa que sunt stricta sunt frigida et sicca putredini resistentia.

Ex quo potest apparere quare iuuenes et fortes viri in pestilētia prius moriuntur q̄ senes: et vetule et huiusmodi: nam vna causa est: q̄ propter calidum eorum plus necessitatur ad attractionem aeris putridi: quia habent largitas: vñas. multum de putrido aere in ea ingreditur. vnde actores vt alicūa in p̄feruatione a pestilētia prohibent vinum et balnea: et prohibent tollere sitim vt non augatur caliditas in corpore: et cogantur ex illo attractiōe multa aeris sto q̄ in hoc sit alia causa. et. alia ponitur esse cōstrictio pororum accidentalis que est propter opīlationem ex multis et malis humoribus: et hinc cōstrictio apud exemplatio et p̄inatio respletionis: et tunc nullū dubium q̄ citius et plus incurrunt febres in pestilētia p̄ima corpora q̄ secunda scilicet opīlata plusq̄ contraria corpora cum iam in se habeāt multas causas putredinis vt ex p̄missis apparet que cause in cōtrariis corporib⁹ nō sunt: tñ hic addit gentilis: q̄ febres veniens ab aere pestilētiā potest dici pestilētiā dupliciter. vno modo q̄tum a tota causa tam dispositiua q̄ completiua sit ab aere putrido et extrinseco sic corpora rara raritate nunc p̄dicta sunt magis parata illa intrare quoniam cum ab intra non sint disposita vt p̄supponitur tunc incurrit in febre totus erit ab aere extrinseco: et tamen subdit q̄ ex hoc illa corpora tardius incurrunt febres: sed cum incurrunt forte illa est vera pestilētiā. Alio modo potest dici febris pestilētiā que est causa dispositiua sic ab intra: sed completiua sit ab aere exteriori: et hinc incurrunt isti qui sunt opīlati et hec vltima verba dicit per sermonē galeni de optima aptitudine vltimo caplo. vbi ponit differētiā inter corpora rara et densa et

Gentilis.

dicit q̄ rara sunt magis parata pati a causis extrinsecis occurrentib⁹. sed deſa sunt magis parata a causis intrinsecis. scz a collectiōibus superfluitatib⁹. Et tunc ad obiecta predicta cū dicit q̄ auctē. ponit corpora latozū zc. pōt dici q̄ aut. intelligit hīc per corpora dilatata. l. corpora dilatata non exercitātia se: vel dic q̄ auctē. intelligit q̄ corpora dilatatozū porzorum que habet naturaliter poros latos: et tam apparet q̄ illa cūctus incurrunt q̄ q̄ habent naturaliter strictos. Et scdm mortuum tam totum cōceditur cum arguat de largitate porozū. naturalī in cōpositiōe ad cōstrictiōem naturalē: z cōtum ad hoc pcedit: z tertium motuū argumenta autē que pbant q̄ corpora strictorum porozorum plus leduntur probatiōe de cōstrictiōe porozū accidētali qd̄ tam concessum est zc.

Antiqua traductio

Aidi deniq̄ ego demū qñq̄ tali cōstitutione facta qualē ypocra. in cranone factam esse ait: carbūculos supuenisse non paucos quozū generatio z alia vniuersa scdm eundē quem ipse scripsit modū certissima erant. et nimirum et quecunq̄ scdm tertiū epidimiariū in pestilētia scripsit cōstitutiōe: z hec vniuersa fm̄ aliā similem illi cōstitutiōe sīr facta sunt. Et autē eozū erat vt ipse ypocra. ostēdit putredo. z nos hoc presciētes cōfestim incipiente cōstitutiōe: quecūq̄ quidā humida corporū videbam⁹: mox oīmodo siccare conabamur quecunq̄ vero sicciōra naturam antiquā custodiebam⁹ in his que cūq̄ vō supfluitatibus erant plena purgationibus sanabam⁹: opiliatiōes autē z porozū aperiēbam⁹ et expurgabamur.

Nicolai leoniceni.

Aidi ego aliqñ in tali temporis statu qualē auctor ypocrates in cranone fuisse non paucos carbūculos crassari p̄ pplm quozū erat generatio eadē oīaq̄ alia quē admodū scribit ypocra. exquisite silia et quidē quecūq̄ in tertio libro q̄ epidemia inscribit de pestilenti aeris statu ab ypo. referūt in altero eidē simili pari modo euenerūt erat autē eozū summa vt ostēdit ypocra. ipsa putrefactio qd̄ cum nos preuidissemus statim ab initio quecunq̄ corpora humida videbamur omnivia exsiccare conabamur: q̄ vero sicciōra in his antiquū habitū conseruabamur. Et in

quibus supfluitates redūdabāt hec purgationib⁹ sanabam⁹ obstructiōes autē foraminū aperire atq̄ abstergere studebam⁹.

Cum declarauit q̄ ad inductionē enētus vt pestilētie feb. requirit dispositiōē pparatio passiuū corporis hoc rōne exēplo declarat hoc nūc per experientiam. z primo premittit cū excusatiōe quādā regulā dices q̄ parces lōgitudinē hāz causaz sītatim vniuersa cōplectēs i vno caplo determinabunt z regulā quā pmittit est q̄ oz vniūquaq̄ causaz. l. im̄ pūmētū in nos sumpte inuestigare scrutāte qua vna maxīma virtute. l. causa corpus est aptū infirmari. Deinde opz te inuestigare dispositiōes corporis que sunt illi cause cōcordātes z dispositiōe ad illa que sunt illi cause cōtrarie. Deinde oportet te scire q̄ cum dispositiōes corporis sunt cōcordātes z dispositiōe ad illa z que sunt illi cause ptrarie. Deinde oportet te scire q̄ cū dispositiōes corporis illi cause q̄ sunt sibi pportionesales q̄ tūc fit p̄opta lesio i illo corpore cū aut aduerſant z illi cause sūt repugnātes intm̄ in quātū fuerit magis vīr cōtrarietati illi? intm̄ inuincibiles ptingit dispositiōes corporis pmanere.

Et aduerte q̄ hoc dictum hīc Galen⁹ nō est nisi repetitio cōclusiōis premisse superius pbate. f. q̄ in hoc vt aliqua cā inducat aliquā egritudinem facit lter in corpus oportet qd̄ illud corpus sit ad illam dispositum. hoc declarat Galenus im̄mediate per experientiam. Et hoc cum dicit vidit ego deniq̄ z dicit q̄ vidit quādam pestilentiam similem illi quā vidit Ypo. zc. que pestilētia causa fuit putredo aeris. z ideo cum presciebamus hāc ventre statim in p̄m cūlo quecunq̄ corpora videbamur humida conabamur exsiccare: z q̄ corpora erant sicca custodiebamur illa cōseruare: z quecunq̄ plena erāt illa purgabam⁹ z ideo sup. in hoc modo defendebamus corpora ne possent incurrere. Quapropter per experientiam patet q̄ corpora disposita ad feb. pestil. illam incurrēt valde cito nisi vtantur p̄uisione.

Et aduerte q̄ cum humiditas z plenitudo z opiliatio corporis sit cā maxīma putredinis q̄ hec corpora valde cito febrem pestilētialem incurrissent nisi p̄uissio predicta facta fuisset. Ex quo per experientiam patet q̄ corpora disposita z p̄paratio corporis est magna causa zc. qd̄ declarandum erat.

Et aduerte vt p̄z per Aulce. p̄uissio a pestilentia sit per mīnoratiōē supfluitatū corporis z p̄ cōuersionē regiminis ad explicationē hoc inuēit Galen⁹. Sit ēt p̄seruatio a pestilētiā vīr causē do hoīem a reb⁹ calefacientib⁹ cū nihil aliud in re illa suauituum sit hoc ne hō ex calore augmētato cogat mltū attrahere v̄ illo aere

putrido z cōtum est ex caliditate in subiecto disposito putredinē carent cū fiat putredo caliditate z humiditate oportet ideo homines cauere a multo exercitio a balneo a vīno z vt nō tollerēt diu sitim: qm̄ hec corpus infirmat oportet ergo q̄ vertat regimē suoz ciborum ad cibaria acetosa quia sunt frigida z sicca resistentia putredini et vniuersaliter alias res hīs faciat proportionabiles.

Et aduerte de vīno q̄ cum vīnū sit multū conforme z pportionale spiritui ex hoc contrarietate putredinis specialiter venenose qualis illa q̄ est pestiferā. vī vīnū confert venenatis confortando z multiplicādo spiritū: q̄ ex illa cā forte vsus eius in modica cōstituta quasi plus in vīam medicīne q̄ potus conueniens esset: s̄ vsus eius multus p modū potus ex causa tam dicta incōueniens est et quasi: z hoc videt in nūsse cū dicit vt tollere sitis. cū suis tollera rī nō debet cū corp⁹ calefaciat: nec debet sitim cū potu vīni sed cū rebus acetosis infirigidantibus. Alia est res q̄ p̄seruat a pestilētia que sua p̄prietate specifica obstitit veneno z p̄ consequēs multū repugnat putredini pestilentiā q̄ est putrida dicta venenosa q̄ etiā medicīne sunt fortiter exsiccatēs humiditates corporis ex quo etiā fit magna custodia a se. pestilētiāli: vt dicit Galen⁹ z ille medicīne sunt medicīne cōposite virtutū magnarū vt metridarū tīriaca z silia q̄ defendūt homines a venenis z a putredine praua pestilētiāli. z hoc sua p̄prietate specifica z exsiccatōe fortiter exsiccatē corpora ab humiditatib⁹ prauis. vnde Galen⁹ in libello de cōmoditatibus tīriacae assimilans pestilentia venenis animāliū venenoz multū collaudat tīriacā dices inuenta est aut a nobis antidotus istud qd̄ dicitur tīriaca in pestilētiālib⁹ cōstitutiōib⁹ sola. que occupantur auxiliari potus et subdit vel cū fere ipsa pestilentia nō solū paucos alios sed ciuitates totas depascens corrūpit neq̄ versione quadam maligna zc. vnde magis infra dicebat eodem modo putamus tīriacam velut enī ipsaz existerē ignem purgationum eis que prebunt eam in pestilentia lī cōstitutiōe nullatenus sint occupati ab hoc malo: eis vero qui tam antici pauerunt pati sanare posse permutatiōem euerterez z plasmare posse malignitatē nequaquā permutantē corrūpere singularissimū.

Quo circa ego consulo propter has que sunt circa aeris cōstitutiones repente et propter alias nocentibus causas accipere de hoc antidoto frequēter etiā sanus exiēs apparet ergo ex verbis galen⁹ dicentis series prefate snie. vñ haly in regnī. circa finem in humoribus infectis sicut sunt illi qui in hominibus infectis pestilentia reperiuntur laudat tīriacā dices illud aut qd̄ ex malicia humoris est cuius vīr

est venenosa manifestū q̄ tīriaca confert eis que etiam sentētia expresse habet ab Auer. in suo tractatu quē de tīriaca fecit vñ Aulce. scdo libro de vīrib⁹ cordis hōiū tēperate cōplexiōis zc. Et subdit statim z cōseruat sanitatem in ipso atq̄ securum facit ab incurſu pestilentium. accidentium z a prauis humorum morbis zc.

Et ultra hoc esset colligere ex oī gene re auctorū. Ande raby moy ses p̄tula. xxi. suoz afforismoz. l. afforismo dicit q̄ hec medicīna. s. tīriaca sufficit in liberatiōe hominū a peste. Et in sequēti afforismo dicit quare medicus sapiens retulit q̄ in teris anthiochus morbo pestilētiāli quodā tpe accipiente cui morbo medicīne oēs debiles inueniebātur cōsuluit hoībus regionis fuerit fumerēt tīriacam: z occupati a morbo ipsi tīriacam sumperūt bñficiū receperūt ab ea z a morbo sunt liberati: z mortui sunt qui eaz non acceperunt. z qui non erat occupatus a morbo z tīriaca vsus est p̄seruatus est a morbo pestilētiāli: nō est mirū qm̄ hec medicīna cōtraria est oīb⁹ venenis z p̄pter egritudinibus in quib⁹ medicīne aliē debiles inueniuntur q̄ hoc est a virtute vniuersa quam hz z hoc dicit Raby auctoritate Galen⁹ in libro de tīriaca ad celarem. Sed dices quō hec medicīna composita cōfert in pestilētia cum sit excellentis calefactionis. z tam p̄z que augmētāt caliditatez in corpore vt in vīnū alia phiberi debent. Et dicit q̄ forte p̄pter hāc causāz Aulce. dicit q̄ administratio horz debet fieri ante q̄ fiet pestilētia disponit em̄ tūc hec medicamina ne a pestilentia futura patiātur corpora cum tūc aer putridus nō sit non est timor de attractione multī aeris putridi ex augmento caloris q̄ faciunt medicamina illa: vnde dicebat z de illis quib⁹ ex ea fit euasio est administratio tīriacae z metridati ante eā saluo regimine bono. vnde Galen⁹ videt velle hec medicamina administrari de bere etiam cum iam pestilētia venit cū dicit eis vero qui iam antici pauerunt pati zc. Et hoc etiam vult raby cum dicit q̄ valde plus cōfert tīriaca sua p̄prietate specifica sua ex siccatione prohibente putredinem q̄ noceat sua calefactione qm̄ dat in valde parua quantitate. Res aut in parua quantitate date per qualitatem modicum operari possunt que tamē per formam specificam multū operatur qm̄ qualitas in actiōe plus requirit quantitatem q̄ specifica forma: hoc forte quia qualitas adhuc est res materialior illa ceteris alijs partibus: nam parvissima res in quantitate reperitur magnam facere impressionem a specifica forma p̄z de interiorib⁹. l. i. c. illo. Ande magister meus calbus dabat etiam tīriacam in pestilētia in hora frigidiōis dicit totum ad regimē ciborum z aliorū q̄ in pestilentia cōueniētius frigida resiliat caliditate.

Instituta:

Solutio,

ti trface: Et ideo propter caliditatem trface anteq̃ pestilentia ventret posset dari in malori q̃tate q̃ cum pestilentia iam venit. **A**dverte etiā q̃ de preseruātibus a pestilentia est rectificare aerē cum rebus odoriferis: et putredini resistētib⁹: et suffumigatiōib⁹ exsiccantibus aerē et cōsumētibus superfluitates priuas: et euētare eū et reddere eū q̃tū cūq̃ possumus magis temperatū.

Antiqua traductio.

Sed hic quidē iam quodāmodo sequitur terapenticā methodū et manifestū est q̃ in illo opusculo de hoc q̃ plurimū dicit

Nicolai leoniceni.

Sed hec quodāmodo artis curatiue ppria esse vidēt: neq̃ in ambiguo est cū plen⁹ de hisce sit a nobis in eo loco dicēdū

Excurat se dixerat enī qualiter preseruatur hoies a pestilentia: sed illa maxime pertinet ad terapenticā. Et ibi q̃ plurimū diceretur. i. qualiter repletio est euacuanda: et opslatio est aperienda.

Antiqua traductio.

Nunc autē memini eorū sequens sermone docentē q̃ ab vna cā dominante quidā quidē a febrib⁹ occupant. alij vero impassibiles pmanēt corporū enī dispositiones dissiles et multiformes existētes quedā quidē facile supabiles et pati pate ab operāte causa sunt. quedā vero inuincibiles et oīno impassibiles perseuerant vel difficile patiūtur in demonstratiōe vō huius rei coacti sum⁹ meminisse et cure si mile quid faciētes hypocra. prescribenti alicubi fm quendā talē modū illud pspicacissimū verbū qd est ostēdit vō sanatio.

Nicolai leoniceni.

Nunc vero de ipsis volui facere mentionē cum eum psequeremur sermonē in quo quēadmodū ab eadē causa inualescere nōnulli quidē a febrib⁹ corripitūtur: nōnulli autē illesi perseuerāt exponeremus cum enī corporū dispositiones dissimiles sint ac multiformes qdaz facile alterant ac patiūtur a causa in ipsa operāte. quidam insuperabiles ac impassibiles oīno existunt. quidā cum difficultate patiūtur ad hui⁹ vō rei demonstrationē coacti sum⁹ etiā curatiōis meminisse non aliter afferim q̃ hypocra. qui quodā in loco per similem modū vulgatissimū illud dictū cō

scripsit ostendit autē curatio.

Hic dicit Galenus volēs innuere q̃ ab vna causa dñante. i. fm corpus quedā corpora patiūtur: et quedā impassibilia permanent et hoc q̃ dispositiones diuerforū corporū sunt valde diuerse: et multiplicēs vt quedā sunt disposita: et quedā non vt dicit et in dñumerando hoc sumus memorati canonū curatiōrū quēadmodū fecit ypocra. cū scripsit illd pspicacissimū verbū ostendit vero sanatio quasi velit dicere q̃ aliqui curatiōes ostendunt qualiter dispositiones corporū faciunt ad generationē feb. putride sicut ypocra. in illo afforismo vbi cūq̃ cibus et manifestauit illud qd ipse dixerat per sanationē ita et nos fecim⁹: et ideo illud hic ponim⁹ licet nō pertineat ad libū hunc: et est clarum totum qd dicit.

Antiqua traductio

Igitur est equidē qualiter et q̃ precussio ditina quidē dicit fm quendā modū sanatio quo circa et cōfunduntur multis in locis noīa a medicis sicut enī alibi demonstratum est: oē opus medici eorū que circa corpus sunt vitiōrū correctiō est: sed non vt ad presentia demū tali indigem⁹ subtilitate: siue enī in duo incidās noīa hoc totū in sanatiōe: et pre custodia siue in vnum ambo cōducas sanationē nominans non parua cōiectura est non patiēdi similiter a tali causa vniuersos dispositiones eorū qui prohibētur capi epidimicis et pestilēticiis morbis. vna enī et prima quidem intentio est in oībus cōmunis siue supfluitatibus q̃ maxime et bene spirabile esse corpus. Scda vero deinceps huic: vt preualentes impugnem⁹ causam vt possibile est. Quibuscūq̃ vero contraria his existunt citissime patiuntur et maxime laborant.

Nicolai leoniceni.

Est igitur et q̃ pre custodia dicitur curatio quodāmodo: sed ipsa videlicet nomina apud medicos sepius confunduntur. sicut enim in altero libro est a nobis ostensum omne medici opus est errorum qui circa humanū corpus eueniunt correctiū. Sed nihil ista subtilitate sermonis hoc in loco indigem⁹: siue enim in duo noīa diuidas omne curationē ac precustodiaz siue ambo in vnum colligas curationem noīaris non paruam comie

cturam affert eorum dispositio qui a pestilentibus atq̃ in populū crassantibus morbis affici prohibentur qd non eque omnes ab eadem causa patiantur vna si quidez ac prima est in oībus cōmunis intentio q̃ corpus q̃ maxime superfluitatibus vacet atq̃ optime spiret. Secūdo loco post hoc vt prepotēti cause quo ad eius fieri potest aduersetur. Et quibus horum contraria existunt celerrime capiuntur ac q̃ maxime laborant.

Remouet dubiū quonā dixerat q̃ in preseruatiōe corporum ne incidant pestilentia potest dici sanatio ideo dicit q̃ pro custodia potest dici quodāmodo sanatio: et hoc intelligitur in q̃tū remouet aliqd in corpore existens: sed in q̃tū prohibet futurum dicitur custodia: et ideo hec noīa a medicis confunduntur sicut est ostēsum alibi totum opus medici siue precussium siue aliud potest vocari correctiū eorum viciōrū que sunt circa corpus: sed nos hic de his noībus non habemus tantū subiliare: quia siue illa vocentur duobus modis siue vocentur vno noīe non est magna cōiectura: nec magis videmus q̃ a tali causa non patiatur similiter vniuersi q̃ prohibentur capi ab epidimicis morbis: nam vna prima intentio est cōmunis omnibus ad hoc vt prohibeantur capi ab epidimia corporis scilicet esse siue superfluitatibus. et bene spirabile: et vocatur hec prima quonā hec est potissima. Secunda intentio impugnare preualentes dispositiones que scilicet preualet in disponendo corpus vt in epidimia cadat et ideo in quibus corporibus existunt contraria scilicet modo dictis vt scilz quia in eis sit opslatio repletio et similia patiuntur certissime. i. a pestilentia et cōpatiūtur laborare maxime: q̃ plusq̃ alia: et hec ex superioribus sunt aperta in quibus statim nō est indigetia.

Capitulum quintū in quo reprobatur opinionem ponentium omnem febrem esse putridam.

Antiqua traductio.

Via vero pestilentiosa rum meminimus febriū a putredine omniū fieri dignū est sistentez sermonē hic scrutari de veteri dogmate omnem febrem in humorū putredine dicentez fieri: periclitatur enim opinari sicut et cetis eorū qui sunt ab atheo viri non minimi et in alijs huiuscemod

di artis et nō minus in febriū disciplina.

Nicolai leoniceni.

Sed quonā de febribus pestilētibus facta est mentio que omnes a putredine ortum habent opereprecium videtur vt hoc loco sistentes sermonem de antiquo dogmate consideremus omne febris genus ex putredine fieri asseuerante: siquidem eius sentētie esse periclitatur oīs a atheneo chorus viri tum in ceteris que ad artem pertinent: tum presertim in febrium cōtemplatiōe minime cōtēnendi.

Cum declarauit causas generationis fe. pestilētialis vult nunc remouere sermonē antiquorum qui fuit q̃ omnes febres erant de putredine humorum ponens in hoc differentiā inter aliquas fe. vt apparebit et primo ponens mentē suam dicit: quia ipse mentionē fecit de pestilētialibus febribus: q̃ omnes sunt a putredine ideo dignū est prescrutari sermonē antiquū dicentē oēm febrem fieri de putredine humorū: et sic omne fe. esse putridam: et qd non. probatur: q̃ periclitat. i. cum quodaz periculo videt opinari q̃ sic oīs fe. sit de hūiore putrido et cer⁹ eorū q̃ sunt et c.

Et est hic attendendū eo q̃ primo dicit oīs pestilētialis fe. a putredine fieri an hoc sit verum q̃ pestilētialis fe. putrida sit: et q̃ non sit putrida ostenditur qm in feb. putrida alteratur pulsus: et vna alteratiōe vehementi vt patebit infra de differentiā inter putridam et effimera: sed in pestilētiali fe. non alteratur pulsus: et vna magna alteratiōe: et cum hoc ipsa est interficiēs velociter et hesitat medici in esse eius. Et cer⁹ qd de pulsu dubiū forte habere videtur est quonā fe. pestilētialis potius habet partes cordis ledere q̃ alia feb. cum motus pulsus dependeat a motu cordis: et illi fm Galenū pportioat mtrū videtur quō dicit eum in hac fe. magna alteratiōe non alterari: et specialr cum dicat q̃ tunc ipsa est interficiēs velociter: qd autem de vna dicit cōfirmat et in secūda feb. etuldem dicens q̃ quandoq̃ vna est in febribus pestilētialibus bona naturalis in sui substantia et colore et sedimine: et ille cuius est tunc intendit ad morte. Et confirmo qm si hec febrib⁹ esset putrida aut esset sanguinea vel colerica vel melancolica vel flumatica. sed ab illis oībus faciunt actores diuersum tractatū pestilētialis feb. quare et c. Et cōfirmat q̃ hec fe. nō sit putrida sed effimera: nā dicit aulcē. pria quart⁹ q̃ sit feb. illa qm aervēit ad cor quare corrumpit complexionē spūs q̃ est in ipso: sed feb. in spū fundata effimera feb. est. Et apparet q̃ hec feb. sit ethica qm eadem curantur cura: nam

Correlatium. v.

Dubium.

almanfor in. lili. regēde sunt feblicitates ex pestilētia ex oibus que in caplo de ethica di-
rimus. Et cōfirmat qm in fe. putrida non
incitatur feblicitates ut comedat cum nō pu-
ra corpora qm plus nutrit. habētes autē
pestilētia sicut almanfor incitatur laborātes
ut comedat cum plures eorū sumere cibū co-
gantur. vnde Aulcē. plurimi eorū qui virili-
ter agūt super cibum: et comedūt violēter ab-
soluūt. et viuūt et necesse est restaurare eos
super cibū. Et ppositū horū expōit hic
galenus cum dicit meminiū pestilētiā
febrili a putredine oīm fieri. et dicit q apud
oēs notū debet eē q fe. pestilētiā inter pu-
tridas est collocāda qm ille eo sunt signa pu-
tride fe. ut ptz vidēdo signa q ponit aulcē. nā
in ea est caliditas inordinata. siccitas lingue
inflāmatio fortis: et angustia āhelitus et mul-
tum constringit per multos fumos expellen-
dos qd signū multū appropiat putridis nau-
sea casus appetit dolo: oīs stomachi sudor
fetidus et c. qm vniuersaliter signis effimere
nec ethice attribuit pnt: relinquitur ergo q
est putrida hec etiā fe. curat quēadmodū pu-
trida cū fleubothomia et purgatōe et digestio-
ne putridorū hūorū. et sic de alijs q fiūt in pu-
trida quare et c. vñ Galen⁹ sicut alij auctores
dicūt fe. pestilētiāle venire in oibus in qbus
hūores sunt apti putrefcere in hūorib⁹ opti-
latis et non trāspiratis: q ex putredine illorū
fit: et ideo aulcē dicebat q aer putridus in pe-
stilentia pueniens ad cor putrefact qd cir-
cundat cor de hūiditate. et accidit caliditas
egressa et c. Aduerte tñ q licet cā hū⁹ fe.
sit humor putridus hec tñ feb. ab alijs putri-
dis differentia habet non essentialē: sed fm
quasda accidentales cōditiones annexas pmo
quia feb. pestilētiālis hz aliā causam q ha-
beat putrida q ē i fe. nō pestilētiāle ut aerē pu-
tridū et venenosum ex qua causa putrefactio
hūus feb. reddit pēlor alijs: et aliqua accide-
ntia ad hanc sequitur q non ad alias rōne quo-
rū regimē diuersificat. Itē et fe. pestilētiālis
habet in se causam putrefacientē cum aere
cōplicatā rōne cuius diuersificat regimē in
cura ab alijs: qm in ea precipit aeris recti-
ficatio et preferuatio ne hūores corrūpat: et
sic in alijs non fit. Aduerte q putredo in
pestilētiāle aere maxie stat circa partes cor-
dis: q nō sic in alijs est: et hoc q cōtactus ae-
ris putridi maxie est ad cor ppter spiratōnē
et rōne istius multa accidentia fiunt in hac pu-
trida fe. q in alijs non fiunt putridis. Et fit in
multis rebus: diuersitas magna cure in
hoc: et ab alijs ppter hoc similiter alte fe. pu-
tride plurimū vidēt fieri ex dispositiōe hu-
morū aptorū ad putredinē q ex agentis
fortitudine. hoc vero e contra. vñ maior causa
videt existere in aeris putrefactione ad hanc
fe. humoralē q in vicio pmo humorū: et
ideo licet hec feb. essentialiter putrida: et de

putredine sit humorū q tamē diuersificat ab
hijs dictis rōne cuius diuersitatis sibi pro-
prius modus regiminis debetur. hinc est q
actores per se et distinctum tractatum de ea
ab alijs putridis fecerūt. Et aduerte vlti-
mus q licet putredo in hūore possit accidere
ab alio q ex aere ut ex potu aque putridevel
ex aliquo cibo putrido comesto: q tñ frequē-
tius cōtingit ab aere putrido ppter tactū cō-
tinuū et vniuersalē quē habet ad corpus et pu-
tredo in alijs pcedit ex aere quare plus ap-
propriatur febri pestilētiāli aeris putrido
q alteri rei putride.

Quod autē preinductū est q non sit
putrida pmo cūz dicat
aulcē. q pulsus in ea non alteratur nec vīna
dicit cōsiliator q ideo nō pulsus: q in ea vlti-
tus est ita pda q nullo modo attētat insur-
gere contra morib⁹: sed cōuertit se ad corpus
ut gubernet illud vel vti in sanitate. hec autē
verba meo iudicio seipsa confundunt. de vi-
na autē dicit q cum propriū sit hūc febri cor-
di inherere vehemēter et vti nocumentū siri
corde et non sit in epate: et in alijs ceteris lu-
tritius ppter hoc vīna naturalis videt ex-
istere: et ideo vīna in morbo diuturno sic per-
manens iudicatur mortalis a damasteno.

Dynus autem verificat textū aulcē. de
pulsu in margine sui quartū aut
cēn. in hunc modū ppter qd aduertit q qnq
accidit q in fe. pestilētiāle eger nō precipit mul-
titudine caliditatis q ex toto est calori inna-
to cōtraria: nā sicut accidit in aere q sit pe-
stilētiālis ita accidit in hūorib⁹ nri corporis
mō aer nō sit pestilētiālis ex multa intēsiōne
caliditatis: immo ex corruptiōe substantie sue
cum caliditate quadā tepida obtusa q est cō-
traria nobis a tota specie ut venenū. vñ plu-
res humiditates nostras corrūpit q si esset
multe caliditatis ita accidit in hūorib⁹ nris
cum putrefiūt ab aere putrido qm in eis at-
tēditur caliditas tepida venenosa et infirm⁹ nō
sentiet nec intra nec extra multā intēsiōne
caliditatis: et tamē angustietur fortissime. vñ
licet illa caliditas modica sit est tñ magis ex-
tra naturā q caliditas multū intēsa: vnde
Galen⁹ ponit. lili. de cressi. q fe. aliquādo erit
multe maliciei: et tñ nō erit fortis caliditas: et
ideo licet in tali fe. caliditas debilis sit ip-
sa tamen est de febris interficentibus maxi-
me aut caliditas debilis cum hūiditas esset
multa in qua sit illa caliditas: et maxime si
esset vilcosa flumatica: nunc autē in tali feb.
debilis caliditatis per modum dictum possi-
bile est q non alteretur pulsus: et vīna altera-
tione magna de vīna autē quia vīna est su-
perfluitas principaliter epatis et venarum in
tali autē nō est principaliter nocumentū circa
epar: sed circa cor sicut etiā videm⁹ in alijs
egritudinibus mortalibus ut in pñsiciis et si-
millibus vīnas nō permutatas a naturali dē

Ad pñs
mum.

Dynus.

positiōe: et tñ eger tendit ad mortē: et hoc ma-
xime cōtingit in egritudinib⁹ in qbus mate-
ria illas faciens cum vīna nō miscetur. De
pulsu aures dicit q pulsus nō alterat magna
alteratiōe in differētijs pulsus q cōsequit ma-
gnitudinē caloris q sunt magnitudo: veloci-
tas: et frequētia qm em ad has differētiās
cum tñ debilis sit caliditas in tali fe. nō alte-
ratur pulsus magna alteratiōe: sed qm ad
dritas q psequitur alteratiōe: et pñtis mo-
lestatiōe dicit q alterat magna alteratiōe hz
em talis infirmus nō sentiat maximū calorem
nec intus nec extra: tñ estimandū est q percl-
puit anxietatē: et angustia magnā ut bñ secum
quiescat lect⁹ et us. et ideo qm ad differētiās
nō q cōsequitur egritudinē: et virtutis angu-
stiam alteratur pulsus alteratiōe manifesta.

Deinde dat aliū intellectū hui⁹ textus
pallegati q forte in aliqua pe-
stilentia est possibilis q nō alteretur pulsus
alteratiōe multa: et tñ est interficiēs velociter
sicut em est repire q in corpore ut nō impe-
di nētū in operatiōibus appareat pulsus di-
uersitatis multe q qm est de se morib⁹ signi-
ficat. ita est possibile q in corpore egro mul-
tum ut egritudine pestilētiāle reperat pul-
sus q non est multe alteratiōis q tñ est de
se mortē nō significat. q autē pñtis sit repe-
rire ptz per Galenū pmo de interiorib⁹ de
illo medico entymeron et c. modus autē fm
quē ē possibile q reperat pulsus ille nō mul-
tum pmutat⁹ in tali egritudine: et qm pulsus
non alterat multū nisi qm virtus est vehemen-
ter oppressa: hoc autē nō est nisi qm eucrasia q
est in substantia cordis vehemēter est pmuta-
ta hoc autē nō est in fe. dicta qm ea accēsa in
humore non est fortis q cum materia rectifi-
cati a natura non pōt vinci: id accidit q eger
moritur. Aduerte tñ q licet nō appareat
in pulsū magna alteratiōe in principio tñ in p-
cessu qm videt virtus superari manifeste ne-
cesse est q appareat diuersitas magna et alte-
ratio multa a dispositiōe naturali. Sed quia
illa diuersio nō apparet i ipsa sicut signa ma-
la antecēdit in alijs febrib⁹: idcirco dicit aul-
cē illud est in pestilētiāle feb. magis q in
alijs: et q anhelitus immediate significat de
dispositiōe cōtēt in corde plus q pulsus ideo
aulcē. ad certificationē qm hec ambiguitas
accidit in pulsū docet cōsiderare ad anhelitū
hec sunt q dicit dynus. Et si cōsideras istam
scōam expōitionē haberet reprehēsiōne in
alijsbus pulsus dictis q ppter breuitatē tibi di-
scito nā pñtis expōitiō valde mihi placet.

Et nos exponam⁹ q pulsus nō alterat
alteratiōe magna: et hoc dico
in principio harum febriū scz in cōparatiōe
ad illud q in ea est de malicia cum perducatur
in breui infirmū ad mortem. Incipit em feb.
pestilētiālis tepida valde cum sit sua calidi-
tas non acuta que quidē in suo principio ex-

trinfecus nō apparet ut dubitet medicus in
principio huius fe. infirmū febrile nec nō fiat
enim hec fe. in principio intrinfecus multum
sepulta: et cum materia eius non sit mobilis
nec furiosa sio q multū malicia materiei nō
mouetur multū de ipsa in principio ut nō ma-
gnam alteratiōe in pulsū faciat. Et specialit-
ter cōparando alteratiōe pulsus ad maliciā
q in illa reperit: et quia materia hec nec cor-
gibilis est a natura cōtinue plus de ea moue-
tur: ideo cito ex ea moritur infirmus: et ma-
gis facit in pulsū alteratiōe: et alta acciden-
tia prauissima. Et almanfor in quarto feb. q
ex aeris putredine generat nō videtur inesse
multa acuitas in principio cū tangitur eger
sed tñ in occultis partib⁹ corporis: et in ipsius
profundo magni nocumenti: sunt deceptor-
rie: et sunt febres lente et tepide. Et aulcē. di-
cebat cū dicit illud est de pulsū: hesitat me-
dici de esse eius: et potest exponi inesse scilicet
se et hoc in principio an. f. sit vel non sit sio q
possit exponi. hesitat in eē pulsus inuestigā-
do qualiter non alteretur alteratiōe magna.
In alijs autē febrib⁹ nō sic possumus dice-
re q pulsus in principio non alteretur altera-
tione magna qm etiā ille non sic tepide mo-
ueretur: non etiam possumus dicere q non
alterentur alteratiōe magna in cōparatiōe
ad maliciā earum sicut ibi: qm et dato q sint
alique feb. in quibus non alteretur pulsus in
principio multū magna alteratiōe non de-
bet vocari alteratiō parua qm ad hanc fe.
quoniā ex ea non velociter ducitur infirmus
ad mortem sicut ex illa.

Ex quibus dicit tu potes duplicē in-
tellectū text⁹ aulcē. acci-
pere. vno mō q in principio fe. pestilētiālis
et maxime bene circa primū aliquando abso-
lute loquēdo quasi qm ad oēs differētiās
eius pulsus non alteratur multū magna alte-
ratiōe sio q bene satis alteretur quasi m-
nus alteretur qm in multis alijs febrib⁹: et
hoc quia in principio valde modicū aliquan-
do de materia antecēdēte sit cōiuncta: et hoc
per tepiditatem materiei sio q sit parua ut qua-
si in principio aliquando et qm ad pulsū
non appareat hominē febrile.

Alium intellectū pōt illius tertus acci-
pere q aliquādo in principio hu-
ius fe. pulsus non alteratur magna alteratiōe
ne ut dicetur in cōparatiōe ad maliciā que
in ea est quasi scilz dato q in principio huius
fe. qm ad aliquas differentias sit maior al-
teratiō q in principio aliarum cōparando
tamen quālibet permutatiōe pulsus ad ma-
liciam cuiuslibet fe. in qua est hec mutatio in
pestilētiāle ac minor: et magis mirandum
est pessima malicia que est ibi ut cito moria-
tur infirm⁹ sio q in se opata adhuc maior est.
Ad aliud obiectū pargutū dicendū
q hec fe. pōt esse de quocūqz

Ad scōm

humore qui circa partes cordis putrefit hac mala putredine pestilentiali: et tam supra apparuit causa quare actores de ea distincti ab alijs fecerunt tractatum.

Ad tertium. Cum autem ulterius preinducti quod aer proveniens ad cor eorum potest completionem spiritus et cetera. dicitur quod dato quod alteret ipsum alteratione putrida humores autem sic vult quod spiritus alteret non tamen causat effimeram nisi alteret in calefacto esse: sed cum putrefit humor generat putridam. vult autem ibi eorum potest completionem spiritus: et putrefacit quod circumdat ipsum de humiditate non ergo potest aer humorem putrefacere quin spiritum alteret. Et nota quod non est inconueniens quod cum illa putrida coplicetur effimera tamen que pestilentialis est esset putrida et non effimera.

Ad quartum. Ad aliud preinductum dico curat etiam eadem cura cum ethica verum est quantum est ad aliquam: sed quantum ad plura non. et in hoc non est standum.

Ad quintum. Cum autem ulterius dicitur quod in putridis non incitatur infirmus ut comedat cum non pura et cetera. sed hic sic requiritur et vide causam illius dicit in pestilentiali febre. et in hoc assigna causam partim a consiliatore partim a dyano bene iudicio modo colligendo ambo dicta eorum: nam sine dubio cum ista putride februnt cibum est istis nocens in quantum multiplicat materiam tamen est iuuans eos quoniam in istis humores sunt corrupti per quos membra opera sua non exercet. Ad hoc igitur ut virtus sustentet: et fiat regeneratio bonorum spirituum et laudabilium indiget cibatione. Illa causa est. vult debent violari ad cibum: quoniam in istis frequenter est magnus casus appetitus ne ergo deficiat faciendum est illud. vult alimenter hac prelaborantes passione aliquid comedere sunt cogendi plures enim ex eis nihil summevolunt. Et auicenna. et quoniam cadit appetitus restituitur ad comestione. Et in hoc alia causa vult bonitate ciborum et potum resistat malignitati aeris: et ideo aduerte: quoniam illa corpora sunt impura debet cibari sicut illa hoc autem fit: quia damus pauca: et sepe et dabimus cibaria que sunt contraria corruptioni. ut per comestione illi afforimur: et quibus semel aut bis. Est ergo differencia in his febribus: et talis quoniam in alijs non est tanta corruptio sicut in his: et ideo non est tanta indigentia cibi extrinseci. unde virtus melius sustentari potest. et ideo auicenna dicit quod comedunt viriliter illi enadunt: nam illud est bonum per viam signi per viam causae per viam signi: quoniam tunc significat quod adhuc non est facta tanta corruptio: ut ex toto aufertur operatio naturalis quod exercetur pro virtute omnium membrorum quando enim in eis ex toto cadit appetitus: et fit nausea signum est corruptionis marie propter quod stomachus omnia nauscat et prostrationis ultime quod ex corruptio ne contingit tunc quoniam hoc apparet ut in pluribus moriuntur quod autem sit bonum per viam causae tam patuit.

bus moriuntur quod autem sit bonum per viam causae tam patuit.

Antiqua traductio.

In quibus et ego demum plurimum cum eis concordo verum tamen vult quidam derelinquo effimeras notatas febres: non enim mihi videtur hec putredine sequi humorum. Sed quod quidem ex estu febricitat ab efficietis cause calore alterari aptum natum est. Et vero qui ex ira febricit et huic ebullitione quidem quandam generari eius qui secundum cor sanguinis necesse est non tamen iam demum putredine. Ita vero et exercitato secundum gymnasiu amplioris calorem accensum esse preter naturam sine putredine humorum: et qui densatus est cuti secundum acriores superfluitates euacuandas coacervatis illi febricitatus est sine putredine humorum.

Nicolai leoniceni.

De quibus ego magna ex parte illis consentio nisi quod eas que ephemeris notantur excipio. Neque enim videntur mihi be humorum sequi putredine. Sed qui quidem ex solis incendio febricitant ab agentis cause caliditate affici natura aptus est. Qui vero ex ira et huic feruore quidem alia que eius que circa cor caliditatis fieri est necessarium non tamen etiam putredine. Sic et ei qui supra modum exercitatus est vehementior caliditas preter naturam sine humorum putredine in corpore accenditur et cui cutis astricta est cum prius acriores superfluitates per eas euaporaret postquam retente sunt ac coacervate incidit in febrem nulla interueniente humorum putredine.

Hic Galenus exemplo declarat quod illud cum periculo dicebant est falsum scilicet quod non omnis febris est putrida nec cum putredine humorum dicens quod in eo quod illi dixerunt plurimum concordat: et intellige quod hoc dicit quantum ad pluralitatem euentus: quoniam febris plurimum adueniunt a causis intrinsecis quod extrinsecis: et tales sunt putride. putride valde plus eueniunt quod ethice: verum tamen vult in quo discor dat scilicet effimera et cetera. quia hec non sunt a putredine: immo de causis factis febres. de superfluitatibus plures in numero erant facientes effimeram quod putridam: tunc dat causas quoniam si ne putredine causant febres. quia effimeram ut quia ex estu febricitant vel ex ira vel qui secundum exercitum maius naturalis vel qui depressus

a cute. id est secundum cutem febricitatus est: secundum actores propter alterationes. Sed ipse dicitur verum tamen vult derelinquo. ut effimera quod nonne derelinquit ethice certum est quod sic. dicit quod ipse loquitur de febribus que veniunt secundum causas superius notatas. ille autem erant maxime cause effimerarum vel putridarum. infra autem dicitur modus generationis ethice: vel posset dicere quod ipse maxime loquitur de febribus que per se veniunt et incipiunt. ethice autem ut plurimum veniunt se quando effimera vel putrida.

Antiqua traductio

Et profecto et febres que sunt ex buboni bus omnes male sunt exceptis effimeris ut pyocra. alibi tunc quis bubo ex genere est flegmonum et concordo secundum hoc de mum sermo in antiquo: propterea enim in flegmonibus februnt non sicut erasistratus estimavit. Sed tamen sunt quedam in bubonibus febres generis effimerarum sicut alie quedam annunciant non facile tractabiles morbos qui sunt flegmonis vel vlcis vel apostematis vel alicuius alteri invisceribus talis dispositionis progenies.

Nicolai leoniceni.

Et quod in inguinum tumoribus greci bubonas appellant febres oriuntur omnes sunt male exceptis ephemeris quodam in loco inquit pyocra. et quidem eius partis tumor ex genere est inflammationis: et quantum ad hoc affectior illi qui de putredine feruntur eius enim a ratione in inflammationibus quas greci phlegmonas vocant febricitare contingit non ea que erasistratus opinabatur. Sunt etiam quedam febres in inguinum tumoribus e genere ephemerarum que admodum: et alie non facile tractabiles morbos ex vlcere aut inflammatione aut abscessu aut aliqua huiusmodi altera in visceribus dispositione ortu habentes ostendunt.

Cum declarat quod non omnes febres sunt de putredine humorum hic declarat quod non omnes febres sunt de humorum putredine sint putride ad hoc ut sit bene sermoni antiquorum impugnatum secundum omnem viam quod dicit quod omnes febres sunt putride: et dicit quod profecto. certe pyocra. alicubi dicit in quarra particula afforimorum quod omnes febres que sunt ex bubonibus sunt male exceptis effimeris. et hoc dicit quibus bubo ex genere sit flegmonum: et voluit dicere quod in bubonibus sit putredo cum bubo sit ex genere flegmonis adhuc pyocra. dicit ad bubonem sequitur effimera que non est febris. putrida: et secundum hoc concordo sermo

in antiquo scilicet supple tu in hoc quod ibi est putredo ut in humore ut in loco bubonis cum dicit ille sermo omnem febrem esse putridam. vult subdit propterea enim in bubonibus febres: quia scilicet ibi est humor supercalefactus ex putredine non sicut erasistratus estimavit quod ibi esset propter febres putredinem propterea quod ibi esset putridus humor unde subdit hoc remouens: sed tamen sunt quidem in bubonibus febres. supple dato quod ibi sit humor putridus generis effimerarum sicut supple sunt alie quod ab effimeris febres. quas euocat non facile tractabiles. id est terminabiles morbos quos scilicet morbi sunt progenies. id est generati flegmonis. id est flegmone: vel vlcis vel apostematis alicuius alteri: ut apostematis colericis talis dico dispositio in visceribus. id est in visceribus membris: quoniam sicut immediate apparuit febris. que sequitur ad apostemata itrisca non sunt effimere sed putride. vult ergo Galenus hic ex bubone verbi gratia apostemate existente in inguine sequitur ex illa putredine ibi existente febris. effimera et non putrida hoc autem qualiter apparet in parte sequitur: quoniam hoc fit cum a parte apostemosa mittitur sola caliditas ad cor et non fumus putridus.

Sed hic discedendum an ex bubone vel apostemate extrinsecum in quo sic putrido fiat effimera febris. apparet quod non febris. effimera illa febris. non est effimera in qua spiritus est in calefacto ab humore: et humor est in calefacto esse: sed talis est febris a bubone dependens: quoniam humor putridus in bubone habet calefactum esse cum sit putridus spiritus autem est in calefacto: ergo a bubone et cetera. Et affirmo quoniam qualis est proportio aduerti caliditatis putride a corde ad alia membra talis est aduerti caloris putridi a membro in quo est putredo ad cor sed talis est prouentus a corde ad alia membra quod dummodo putredo sit in corde et ad membra proueniat caliditas absque putredine fit febris. putrida: ergo si existet putredine in alio membro: et caliditate sola proueniente ad cor: et non proueniente fumo putredo erit putrida febris: et non effimera. prima propositio satis videtur conueniens: et minor propositio est inuestiganda.

Quapropter licet hic dubitare cum et plures sit supra dictum quod febris a corde ad omnia alia membra procedit quis est hic modus quo febris ad alia omnia deferatur membra an quilibet febris deferatur mediante sanguine et spiritu an quodlibet genus febris suo deferatur deferente ut effimera mediante spiritu tu calefacto putrida mediante fumo putrido ethica membris mediantibus. Et probatur quod quilibet febris suo deferatur deferente. ut putrida mediante fumo putrido ethica membris mediantibus: classumitur ratione eorum ratione facit nunc sicut qualis est proportio caliditatis prouenientis ad cor ab humore in aliquo membro putrido talis est proportio aliditatis a corde veniente ad alia membra

Dubium.

Dubium.

sed ibi est proportio talis q si ab humore putridi
do existente in aliquo membro non proueniat
putrida fuligo ad cor non sic putrida feb. sed
effimera vt vult Galenus ergo talis erit pro-
portio a corde ad alia membra. q si a corde
febriliter non proueniat fumus ad alia mem-
bra non erit putrida feb.

Et confirmo nam si quilibet feb. non
deferretur a corde ad alia membra dicto deferente tunc distinctio fe.
non esset ex materia qd supra fuit absurdum.
Et confirmo quia si quilibet deferret me-
diante sanguine et spiritu tunc pro putrida signa-
tica extra cor et in membris haberet per materia
sua a qua fieri spiritus aut sanguis. **Et confir-**
mo na si quilibet feb. mediante sanguine et spi-
ritu deferret et non quilibet suo deferente tunc
aut deferretur mediante sanguine et spiritu que ha-
berent caliditatem in fieri aut qui haberet cal-
liditatem in facto esse non potest dici. Secundum
quia tunc esset effimera et etiam tunc esset putri-
da: quia tunc humores essent in calefacto esse
sed cum est tunc est feb. putrida. Similiter cum est
putrida tunc spiritus esset in calefacto esse. sed cum
illud est tunc est effimera. ergo non potest dici q
quilibet feb. deferat mediante sanguine et spi-
ritu in calefacto esse: iterum et tunc oes spiritus et
humores oes qui a corde in feb. ad alia va-
dunt membra haberent calefactum esse. qd vide-
tur absurdum. et nec potest dici q deferantur
mediante sanguine et spiritu existente in cale-
facto humores qd est contra Galenum qui vult q
in putrida humores sunt in calefacto esse. si-
militer effimera deperderet a calefacto in spi-
ritu qd est contra Galenum: et tenet consequentia
quia feb. putrida et effimera in membris proce-
dens a corpore dependet a sanguine et spiritu
illas deferente. si ergo ista sunt solum in ca-
lescenti et non in calefacto esse ergo et.

Et probat vltim^o q aliqua fe. sit que
per aliquo tempore deferat
solum spiritu et per spiritum non oes eodem deferent
deferente sic mittente a corde calidum preter na-
turam ad totum corpus spiritus citius feret ad membra
q sanguis qd patet quia spiritus sit corpus valde
mobilis ipso sanguine: sed per illo prius ille
spiritus alterat preter naturam ponet corpus in feb-
re quare et. **Et deinde probat** qd corde febrile
te possit mittere fe. ad totum aliquo solo spiritu ali-
quando solo sanguine sit spiritus a causa extrinseca
propter dispositionem suam potest sic alterari q non
humor et e contrario vbi non: a causa potest iduci fe. pu-
trida et tunc non effimera. et sic de alijs alteratio-
nibus ergo corpore habere febre poterit sic al-
terare vnu alteratione qua deferat fe. q non al-
terabit reliquum quasi sit ethica cum sit fe. sa-
cta apparebit.

Oppositum et q arguitur est per primo p-
auice. qd distinctio fe. distinctio
tione col ad oes et ostendit in hoc modum dilatio-
nis ei ad corpus dicit. fe. e calor extraneus acci-

sus i corde procedens ad totum mediante spiritu san-
guinis si distincte feb. non differatur eodem
Et confirmatur deferente. et tunc et fe. distincte specie differen-
tur per diuersa specie et colerica per coleram
putridam vel per fumos putridos hoc non po-
test dici q potest esse putrida de humore et pu-
trefacto circa cor cuius quantitas erit valde
paucis ut non sit verisimile vapores qui ab ea
eleuentur per totum posse extendi et tunc fe. per totum
extendi. ergo ad multas partes febris potest
et non per vapores illius et per spiritus aliquo cor de-
feretur. **Et confirmatur** q tunc ethica ad me-
bra differret per membra cum ita membra ei co-
parent sicut humores putridi. sed hoc est falsum
quia in membris esset duplex feb. nam ibi esset
ethica que est qualitas facta et dependens ibi
esset alteratio membrorum a corde. Item et mem-
bra deberent sentire illam malam complexionem sien-
tem fieri a corde. **Et confirmatur** qm per illa
videtur deferri calidum preter naturam a corde
ad membra per que deferitur et naturalis calor
cum illa habeat subiectum id est sed mediante san-
guine et spiritu calor deferitur naturalis.

Et dicamus in hoc quesito primo q
non est necessarius qd
quere feb. a corde ad membra deferatur a diuer-
sis deferentibus vt q in pu. vadat pu. fuligo
ad oia membra immo necessarium est q quilibet
et spiritus et sanguine deferantur. Secundo dica-
mus q cum delatione spiritus et sanguinis potest co-
currere in aliqua fe. deferens aliud. et primum
per Galenum est supra ponit distinctionem
fe. e mediante diuersitate materiarum existens
in corde vt cum est in corde putrida tunc sit pu-
trida fe. et dato q alibi non sit q potest esse pu-
tredo alibi et tamen non erit fe. putrida. q putre-
do cordi non coicatur videtur in putrefactione
humoris. posito ergo q aliqua materia pau-
ca putrefiat i corde a qua incipit surgere. su-
mi putridi non in multa quantitate potest sua
mala qualitate inficere cor: non tamen sunt per
totum extensibiles cor putredine febrile: et suum
calorem mittit mediante sanguine et spiritu ad totum
vnde oia febrile cum non possit cor febrile quin
alia statim febrile. Tum ergo feb. alia cum cordi
primo attribuat et alijs consequenter mediante
corde opus necessario q hec fe. de materia pu-
trida i corde non potest ad totum suos vapores
mittere sit feb. putrida. q ad membra mediante san-
guine et spiritu in calefacto existit deferret. Ad
constitutionem q febris putrida non requiritur pu-
tredine esse per totum extensam: sed requiritur pu-
tredine solum in corde esse cum exinde sua consti-
tuat essentiam. aliter enim in quolibet fe. putrida
oes arterie et vene semper essent plene putridis
vaporibus. Et non opus aliqua causa parua i qua
esset simplex caliditas qd apparet valde extra-
neum. et si vna arteria ab illo potest esse abla-
ta et tamen ibi est fe. illa eadem ratione alie ex-

Thomae

tra cor nonne vides possibilitatem q existenti-
bus vaporibus putridis in corde maior pars
extra cor expellitur potest per anhelitus exire et non
ad totum et tamen fe. ad totum expandit. **Suffi-**
ciens est ergo quilibet feb. a corde ad membra
deferri sanguine et spiritu in calefacto existente a
corde cum sanguis et spiritus tunc sint illa que vni-
uersaliter ad quilibet partem corporis. deferan-
tur. Ex quibus per primum premissum q simul
cum sanguine et spiritu deferentibus sit aliqui in
aliqua vt ibi gra vt pu. aliud deferens quasi
possibile est et i pure aliqua aliquo modo putri-
dos fumos extendi ad totum corpus. Sed statim
hic instabit q non omnes feb. deferantur a
corde ad totum et c. quoniam fe. ethica in me-
brium habet esse factum non dependens ergo
postea facta est amplius non deferatur: aliter
enim in membris semper esset alteratio i ethica.

Amplius si aliqua feb. fiat in aliqua
parte in qua sit apostema
putridum non est dubium q potest esse maior
caliditas valde in partem apostematosam in
qua est putredo q sit caliditas spiritus et san-
guinis illam ad totum deferente si sit tunc spi-
ritus et sanguis a corde veniens deferens fe-
brem illam partem caliditatem eo non altera-
bunt: et per consequens super eam feb. non de-
ferent. et sic posset argui de multis membris
que de facto per multas causas possent esse
calidiores sanguine et spiritu feb. ad totum a
corde deferentibus.

Amplius spiritus in calefacto exi-
stens a corde
portans feb. ad membra ex illa caliditate non
fuit sufficiens ponere cor in fe. aliter enim fe.
effimera a spiritu in calefacto existente accende-
retur qd absurdum videtur per Galenum. sed
non fuit sufficiens ponere in fe. membra cum
cor ex caliditate sua sit aptum citius inflama-
re membra.

Responsio
nes ad in-
stancias

Et respondemus ad hec obiecta
primo cum dictis
de ethica qualiter deferatur. Aduerte q si in
ethica membra non ponuntur in calefacto esse
primo q cor vel si non simul ponantur ab ea-
dem causa qd raro esset reperire. immo ponan-
tur a spiritu cordis et sanguine transmissio a
corde ad totum vt si illa causa debet ponere
caliditatem in facto esse in substantia cordis
sed q illa causa alterabit caliditatem cordis ad
hoc vt eam ponat in termino ita continue cor
alterat membra per spiritum transmissum vt
ponat ea in caliditate facta tunc dico q talis
ethica a corde deferatur ad totum mediante
sanguine et spiritu. et hoc dico i prima sua genera-
tione in membris: cum autem tam membrum
factum calidum est a predicto sanguine et spiritu
vt amplius ad vltimorum gradum ethice non
transmutent membra tunc dico q amplius
ad membra a corde non deferret nisi fieret de
nouo et eundem modum. Alius gradus ethice

in membris licet a corde in membris talis ethica
per spiritum et sanguinem cogeretur. et hoc dico co-
seruatione que est in ordine generali membrorum
ad cor independente: sed dices ergo ethi-
ca est dependens et non facta. **Solutio** quida-
m in membris calor naturalis debet esse factus vt
in eis non sit hic calor in alterari et produci et tunc
in eis cogeretur per transmissionem sanguinis et
spiritus et hoc q habet oia membra adinueni-
colligantia ad vnu primum et ad ordinem ideo ca-
lor ethice cum habeat esse factum in membris simi-
le calori naturali vbi est in eis abimat: vt eius
membra non sentiant calorem qui amplius non est
in productu cum in membris que cogeruntur in-
digeret a spiritu et a sanguine transmissio a corde sto-
vt apparebit immediate diuersimode sit illa
cogeratio qm nullum membrum qd habet
ret caliditatem factam siue naturalem siue preter
naturam iteraret calidum ab eo totaliter remoto
sanguine et spiritu imo ab eo prius vita et adue-
nit mors cum frigido et sicco.

Cum autem actores dicunt ethice
habet esse factum non depen-
dens intelligit calorem ethice in termino produ-
ctionis esse et non amplius a causa producti q et
remota causa aqua fiebat vt si fiebat ab hu-
more malo vel a spiritu effimere calefacto vel a
causa extrinseca permanet ille calor et calor
amplius in corde a nulla causa dependet non
autem volunt actores quin calor ethice in me-
bris cogeratur a spiritu sanguine alterato
transmissio a corde ad totum cum sine hijs vita
non stet in corpore nostro. putrida autem dicitur
fe. siens qm sanguis et spiritus qui veniunt a cor-
de ad membra continue ponunt membra in al-
teratione in fieri et si remoueret putredo a mine-
ra putredinis etiam caliditas remouet loco.

Et ideo attendendum q postea ethica est
in membris iudicia spiritus et sanguis
non cogerant eam in membris per caliditates
preter naturam quam habet: qm si per possibilitatem po-
neretur q postea membra habet caliditatem ethi-
ce spiritus a corde ventrem non alterati ultra na-
turam quam habet in homine sano posito q in me-
brium non ageret inducendo dispositionem bonam
adhuc ille calor ethice permaneret. Et ex hoc
patet quomodo ille calor ethice est factus tantum
quaticum hoc sit requiritur ad hoc vt fiat in me-
bris spiritus et sanguine a corde ventre: qm ex
ordine nostri corporis nullus calor nec pre-
ter naturam nec in natura potest esse abie-
cto omni spiritu et sanguine nisi membra pu-
tredine incurrerent sicut aduenit stercore. sed
calor putride feb. qui est in membris si pro pos-
sibilitate ad illam transmittet spiritus et sanguis
non alteratus et qui in membris non ageret vt ibi
dices adhuc ille calor corruperetur et ex hoc
patet quomodo est dependens.

Ex quo volo q ex te perpedas q adhuc
est maior cogeratio et depen-
dentia caloris naturalis ad sanguinem et spiritum

Liber primus

rituum qd sit caliditas ethice in membris ad sanguinem et spiritum transmissum a corde suo qd in hoc sit convenientia qd quilibet sit factus et non in productus forte spiritus ad membrum veniens et hoc dico in sanitate continue aliquid in membro factus qd sic non est in ethica quantum ad caliditatem preter naturam. et hic sit hesitatio non affirmatio. Et autem in ethica membra ponantur primo in calefacto esse qd cor qd est possibile valde per multas conditiones. Unde cor ponetur in calefacto esse. tunc dico qd hec febris non deferretur a corde nisi cor qd est in calefacto esse alteraret membra ad vltiorem gradum caliditatis ethice et cum hoc factum in membris ethici a spiritu cordis et a sanguine transmissio in eis conservatur postquam autem cor est in calefacto esse fit vna febris cum caliditate membrorum contractione quod nihil sequitur sicut qd cor illam caliditatem in membris non poneret: quod si aliqua causa non fecisset et cor habuisset caliditatem in facto esse iam in eis illam caliditatem posuisset cor habuisset caliditatem independentem dependet enim illa caliditas postea a corde in conservari quantumcumque de illa qua ipse perduxisset. Et forte ymaginabile est qd si membra erant in calefacto esse ab aliqua causa cor adhuc non qd cor per caliditatem in eo additam tamen non requirit esse factum alteret plus spiritum et sanguinem qd primo faceret alterat adhuc membra ad vltiorem caliditatem quam haberet ab illa causa alia. Et quibus dictis sequitur qd sit de re febris ethica. et tamen substantia cordis non erit in calefacto esse immo in calefacto esse sic pro possibile est membra alia a corde propter dispositionem in eis aliquam particularem esse in calefacto esse et cor non habere calefactum esse: sed calefacti ab alijs membris calefactis quod quidem calefacti ledet omnes operationes cordis et sic erit febris sed non putrida cum calefacti cordis ab humore non dependeat nec effimera cum cor non calefacta spiritu existere in calefacto esse ergo est ethica. Qualiter autem cum hoc sit dictum superius Galenus per te considera. Et cum vltius obicitur qd pars in qua est putredo apostematiss est magis calida spiritu et sanguine et cetera. Dicendum qd dato illo adhuc spiritus calidus et sanguis ea inflamat quam minus calidum ex passi dispositione augmentat magis calidum. Considera et aliter si vis facilliter. Et cum dicit vltius qd spiritus et sanguis veniens ad membra non possent ponere cor in febre. Dicendum qd diversum est de principio et de dependentibus ab illo: quam permutatio facta in principio levis causa permutat principiatum et parva causa permutat primum modicum nullum permutat principiatum. Quare: propter tam corde febrilem ab aliqua causa forte ille spiritus et sanguis qui forte de se non posuisset cor in febre possunt ponere membra ex permutatione iam facta in eo a quo dependet curus calore operantur. Et forte si velles fantastari

posses dicere sem qd apparebit cum de bubone loquemur et nunc est tempus primo preinducta obijcere voluit enim Galenus qd ex bubone et licet in eo sit putredo sequitur febris effimera et declaratio huius apparebit in sequenti capitulo. **Cum autem** inducitur qd illa non est effimera in qua spiritus est in calefacti ab humore et humore est in calefacto esse et sic in proposito. et in hoc est duplex responsio. prima qd effimera dependet a bubone induratione vltiori quam febris effimera vera durare debeat nam effimera fit ex bubone per hunc modum quia bubo ponit spiritum in calefacto esse et transmittit spiritum ad cor et antequam ille spiritus sit resolutus ponit alter spiritus a bubone in calefacto esse: sic ex bubone conservatur effimera pluribus diebus ita qd dependat ab eo induratione vltiori qd ex se vera effimera duraret. sed non dependet a bubone quia spiritus sit in calefacti a bubone qui facit effimeram quoniam spiritus a bubone qui facit effimeram facies se. habet caliditatem in eo facta qd si per possibilem bubo removeretur a corpore spiritus ille remaneret cum calefacto esse et potes in hoc commotione aliqua excitare te ad vnum qd est qd aliquando febris effimera potest dependere a spiritu qui est in calefacti. qd sic probo. Nam est aliquid dare calefacti qd potest esse maius aliquo calefacto esse qd excitatione non indiget et inferius satis erit clarum ergo aliquid calefacti in spiritu potest esse maius aliquo calefacto qd facit effimeram. preceat ergo spiritus a bubone qui spiritus sit in calefacti intenso vel procedat caliditas non commensurata sed simplex fons valde magna usque ad cor illa ledet operationes eius et erit mala complexio calida et cetera. ergo est febris et non nisi effimera nec potest dici de illa caliditate sicut de caliditate ab ira et a sole dependens que lederet operationes cordis sensibiliter quoniam donec illa a causis primitivis dependet ut supra patuit non est morbus nedum qd sit febris. et quoniam cumqz intense sint: sed hec caliditas fons a bubone dependet a causa intrinseca quia est morbus: et cum sit mala complexio calida in corde ledens et cetera. Ideo est febris amplius possibile est membrum apostematiz esse in caliditate intensa ut possit ponere cor in calefacti mediante spiritu ut operationes cordis sensibiliter ledat que caliditas febris erit et non nisi effimera. Et in hoc non oportet prolongare sermonem et tu etiam hoc dictum concordas cum dicto Galeni supra qd in qualibet febre effimera requiritur qd spiritus cordis sit in calefacto esse. Et intelligit enim fortasse de effimera vera.

Amplius possibile esset epar habere caliditatem preter naturam ut calefaceret cor mediante sanguine quem transmissit ad cor calefactione existente in corde: et ledente cor in operationibus suis ex quo cor

De reprobatione ponendi omnem febre esse putridam. XXVIII

transmittit ad totum spiritum et sanguinem calidum in fieri preter naturam sicut calidum preter naturam calefacit epar: et tamen nulla febris non poterit nisi effimera ponit et omnia hec possibiliter considera. Cum autem deinde arguebat qd qualis erat propositio cordis et cetera non tenet proportio: quam penes materiam in corde ut supra patuit febris distinguebatur ut solus putredine existere in corde et non in toto febris putrida esse posset: et ideo nulla caliditas in corde absque putredine causata febris putrida potest ponit. Et hinc licet ad argumens ta se tunc dicti pertransire ad primum qd inducit qd tam ex immediate dictis patet. Et cum scito in ducitur qd distinctio febris non esset ex materia negatur. vnde aduerte qd causa febris est duplex quedam est primaria que noviter in corpore causat febris et penes has causas febris distinguunt siue penes has materias. Alie sunt cause siue materie secundarie: et non principales que quidem sunt ille qd postquam cor febris habet eam in membris ponit: et penes has febris non distinguuntur. Et cum vltius inducit qd aut deferretur medietas sanguine et spiritu existens in caeteris vel in calefacto esse. Dicendum qd ut patuit medietas illis existens in calefacti: et cum dicit tunc putrida dependet a calefacti humorum dicit qd putrida in sua prima consistentia non dependet ab humore in calefacti: sed ab humore calefacto. Sed sui declaratione a corde ad membra non est inconueniens: et hoc: quia penes consistentiam in membris febris suum esse non constituit: sed penes consistentiam in corde ut iam patuit. Et cum vltius probat qd aliqua deferantur solo spiritu et cetera. primo posset negari illud qd adducitur: quam sanguis et spiritus sunt mixti: et sanguis est vehiculum spiritus necessario etiam toto illo non est contra pre-supposita: quam et sanguis ponit spiritum veniens febris. desert qui sanguis necessario venit post spiritum: et cum vltius dicitur qd spiritus a causa exteriori potest sic alterari et cetera. Dicendum qd alterationes in istis duplices sunt quedam sunt alterationes magne ut que ponit ea in calefacto esse. alie sunt alterationes in eis que ponunt ea in calefacti. modo dico qd aliqua causa extrinseca potest humores alterare et non spiritus: et e converso hoc dico similiter: quod potest vnum illorum ponere in calefacto esse et aliud non in calefacti hoc est impossibile ita est de corde cor enim alteratur preter naturam posset ponere spiritum in calefacto esse non ponendo sanguinem: et e converso et tunc cor febrilis potest spiritus in calefacto esse de novo vel sanguine causaret effimeram vel putridam cum pia coplica tam: non tamen sic posset ponere spiritum in calefacto esse quin tunc poneret sanguinem in calefacti et etiam spiritus cum non omnes totius corporis essent in calefacto esse qd sanguis et spiritus in calefacti febris deferretur a corde vadentia ad alia membra. et tamen de hoc sit dictum.

Antiqua traductio.

Differunt autem que in bubonibus sunt effimere febres ab his que ex putredine consistunt vel secundum aliquod viscerum vel secundum comitum: et maxime vasorum quam in febribus que sunt ex bubonibus calefactionibus semper proximam et continuam ei calor quod pertransit usque ad cor non devenit autem ad id putrida fuligo: sed ibidem manet circumscripta secundum locum bubonis alteratione sola que est secundum comitum ad cor deveniente calore quo maxime modo et in estuatis et laborantibus ex primis calefactis ad vitale principium traditio fit. Ex putredine vero que est secundum viscerum et magna vasorum velut fumus ex his qui putrescunt humoribus ad ventriculos devenit cordis. **Nicolaus leoni.** Differunt autem que in inguinum tumoribus febres oriuntur ab his que ex humorum putredine eveniunt que vel in aliquo viscerum aut in canis et maximis vasis ortum habent quam que in inguinum tumoribus sunt calefactionibus semper partes continuas donec usque ad cor calor febrilis attingat: non pervenit autem ad ipsum putrida fuligo: sed ibidem permanet in loco inguinis circumscripta sola alteratione per continuam facta usque ad cor perveniens calore quo maxime modo in his qui solis calore deurrunt aut lassitudines patiuntur a primis partibus calefactis usque ad vitale principium caliditatis permeat in putredine autem que aut in visceribus aut in magnis sit vasis quod develuti fumus ex putredine scetibus humoribus ad cordis ventriculos tendit.

Assignat Galenus differentias inter febres sequentes bubones et febre sequentes putredinem in vasis intrinsecis assignando differentiam inter has putredines. et dicit prima est febris que consistit in bubonibus. extrinseca apostematata sunt febris effimere quam ex putredine humorum in bubone non pervenit ad cor nisi simplex caliditas. unde per calefactionem caliditatis de parte ad partem pertransit calor usque ad cor: sed ex illis apostematibus non provenit putrida fuligo ad cor: immo permanet circumscripta et inclusa secundum locum bubonis. Et est istis modus calefactionis cordis sicut calefit in hominibus laborantibus: nam primo ex primis particulis calefactis: et ille particule sunt loca concatenationum que in labore primo et magis laborant proveniunt calefactio sine putredine usque ad cor qd est vitale

principiū: s; se. q̄ sequitur ex putredine fm
viscera aut magnavasa. i. ex putredie facta in
intrinsecis mēbris: z hoc oportet intelligere
siue illa putredo sit cōtenta inuentis intrinse-
cis non apostematō siue illa materia aposte-
met sunt se. putride: z causa est: q; ex humo-
ribus putridis in intrinsecis viscerib; nō solū
peruenit vsq; ad cor simplex caliditas per cō-
tinentatē caliditatis partis ad partes: immo
prouenit fumus putridus vsq; ad vētriculos
cordis. Et intellige hīc causāz huius differe-
tie esse: nam ad hoc vt humor possit putridas
fulginez ad cor mittere oportet q; humor sit
propinquus cordi fm locū vt fumū ab humo-
re eleuati ad cor pueniant. Oportet scōo q;
ab humore putrido multi in quātitate eleue-
tur fumū. vt per multā eorū quātitatē cor at-
tigere possint. Oportet tertio q; a loco i quo
putrescit humor ad cor sint vie late z manifes-
te quo possit ire fumū ad cor. Quarto q; in-
ter locum putredinis z cor non interueniant
multa obstacula prohibētia transitū: qm̄ quā-
to hec cause sunt potiores in putredine ali-
culus humoris tanto facilius se. illa inducit
nunc autē in apostematibus exterioribus se
sunt stricte: qm̄ vene versus cutim multū sub-
tillantur ex stricture venarū non manet siue
ad cor in exterioribus mēbris nō est multitu-
do humiditatu vt possint fumū in magna sur-
gere quātitate. loca exteriora multūz distant
a partibus cordis: inter ipsa z cor vt plurimū
cadūt obstacula multa si bene cōsideras qua-
re ab eis ad cor ascendit calefactio simplex
absq; fulgine putrida. Putredines autē que
sunt in intrinsecis visceribus. primo propter
propinquitatē illorum locorū ad cor. deinde
quia hūiores in intrinsecis sunt in multa quā-
titate surgunt multi fumū loca vlarum intrin-
secarum sunt ampla et spacioza: quapropter
caliditas ab eis ad cor simplex non prouenit
sed cum fumo putrido. Et quibus p; q; non
est impossibile apostema extrinsecū feb. putri-
dam causare: z hoc maxie cum esset in parte
extrinseca cordi propinqua in qua et humo-
res multi colligerentur cum fieret apostema
esset de multa materia: z tū inter illam par-
tem z cor essent vene: z arterie satis magne.
Quapropter bubo in emūtoris cordis vt in
subacellis plus est aptum facere putridas q;
existens in emūtoris epatis vel cerebri: z sic
non habet p;o impossibilitatē q; rarū esset
q; ex putredine in aliqua parte intrinseca fa-
cta simplex calefactio ad cor proueniret. z nō
fumus putridus vt ex putredine illa sequere-
tur effusio se. vt cum putresceret aliquis hu-
mor in parte aliqua intrinseca valde longin-
qua a corde qui humor putridus esset in mo-
dica quātitate est effi possibilitas res ampla.
Et intellige q; dato q; vna de causis dictis
reperiret aliquādo plus in putredine partis
extrinsece. vt verbi gratia: q; potest aliqua

extrinseca pars esse propinquior cordi q; ali-
qua intrinseca: tū quia alie cause dicte poten-
tes sunt: et plus reperiunt in intrinsecis ideo
accidit qd dictum fuit.

Antiqua traductio.

Quocirca z putrescere quēit eos qui
dem qui sunt in bubone humores simul
repente oēs siue fm vnū diem siue scōm
duos seu cōtinue copulatos adinuicem
semper et conclusos in vno loco. Eos
autem qui sunt scōm viscera z magnava-
sorum seu effluētes semper z cōputrefa-
cientes quēcūq; tetigerint tēpore amplio-
ri putridū accendere calorem.

Nicolai leoniceni.

Et quide; in tumoribus inguinū oēs
simul humores putrescere solēt siue per
vnum siue per duos continuos dies vt q;
inimicē adhereāt atq; in vno loco cōcludā-
tur atq; in viscerib; sunt vasib; magnis
vt qui continuo fluunt suoz cōtactu vici-
nos ad putredinē trahant spacio tempo-
ris putridū calorem accendunt.

Ponit differētia aliam inter putredinē fa-
ctam in apostematib; extrinsecis mēbriū z
factam in mēbris intrinsecis q; differētia in
hoc cōsistit q; humores q; putrescunt in bubo-
nibus cōtingit eos putrescere simul z cito: et
hoc siue putrescat fm vnam diem siue fm plu-
res: ita q; in eis quēlibet pars hūoris simul
mouet ad putredinē s; q; illa putredo su-
per illo humore durare possit: et vno die vel
duobus zc. Et assignat in hoc causam: q; hu-
mores in bubone extrinseco sunt adinuicem
copulati: z in vno loco cōclusi: sed humores q;
putrescunt fm viscera z magna vasa intrinse-
ca: qm̄ ad hanc putredinē semp est fixio alio-
rum humorū q; putrescunt: z quia semper pu-
trescunt humores quos tangūt: ideo non si-
mul putrescūt nec repēte ergo supple necesse
est tēpore ampliori putridū accendere calo-
rem. Et aduerte q; hec differētia ex vna par-
te potest esse cōis putredinis que est in buboni-
bus: z putridini in apostematib; intrinsecis: et
propria ex alia parte putredinis existētis in va-
sis intrinsecis. Et hoc dico q̄tum ad aliqūd
vt q̄tum ad humores in apostemate conten-
tos qm̄ humores in vtriusq; apostematibus cō-
tenti simul putrescunt: z repente s; q; aliqua-
lis adhuc forte esse posset differētia intrinse-
ca apostematis ad extrinsecum. Et causa hu-
ius differentie putredinis apostematū z vaso-
rum est q; humores q; in apostematibus sunt
contenti sunt oēs cōclusi z conculcati in vno
loco vt equaliter non euectentur: immo simul
super eos procedat putredo: sed q; sunt in ve-

nis magnis cōtenti non stant cōculcati in po-
ris: immo propter largitatē vasū non simul
putrescunt: sed illi qui a transpiratione citius
prohibentur citius putredinē incurrunt. z per
p; pars putrescit post partem: sed prima disse-
rentia erit cōis ex vna parte putredinis intrin-
sece tam in apostematibus q; in vasib; z pro-
pria ex alia parte in bubonib;. Tu aduerte q;
adhuc est differētia inter putredinē in aposte-
mate intrinseco: et in apostemate extrinseco
qm̄ putredo in apostematib; viscerū est cōti-
nua et procedens de parte ad partem: et hoc
propter effusionē materie q; fit ad apostema-
ta intrinseca. vñ accidit in ipsis plurī tēpore
seruari caloz extranei: sed apostematib; ex-
terioribus non accidit hoc vñ caloz putridus
plurī tēpore nō cōseruatur in eis: z causa hu-
ius est: q; loca exteriora non sunt contentiua
hūiditatu nec intra vasa magna vt possit ibi
cōtinuari putredo: sed apostemata in visceri-
bus: q; sunt iuxta multas humiditates: z cō-
tinue accidit pcessus putredinis z exfluxio.
vnde accidit caloz putridū cōtinuari z q̄tū
ad hoc vltimū dictū hec differētia est cōis ex
vna parte putredinis i vasib; z putredinis in
bubonibus. Et intellige q; cū dicit seu effluē-
tes semp z cum putrefaciētes quēcūq; tetige-
runt nō itelligi hoc absente: s; quēcūq; tetige-
runt que sc; fuerint apta putrescere: nam si sit
absolute intelligeret iam in oī se. putrida oēs
putresceret humores. Et attende q; dictū qd
dicit Galen⁹ q; humores in apostematibus
putrescūt simul z repēte apparet nō vñ: qm̄
tūc se. q; illa apostemata sequūtur periodum
habere nō possent adhuc apostemata extrin-
seca aliqñ habent periodū. vñ auct. caplo de
obralimā dicit ampli⁹ de spiritib; obralimē
est q; habet periodū z paroxisimū. Et hic attē-
tione dignum sub breuiloquio qm̄ hī sermo-
nes ostēdendū magis erūt in caplo vltimo hu-
ius libri fm q; cōster abstrahi pōt ab actori-
bus medicis q; plocatio pēdet ex natura
materie cū suis dispositionib; z pēdet ex ge-
neratiōe supfluitatū in particula aliqua et in
receptiōe in patēte particula. incōstū em̄ pen-
dent ex natura materie diuersificatur fm di-
uersitatē hūorū. vñ colera plocat de tertio
in tertitū flegma de diei diei: s; q̄tū plocatio
pēdet ex gnatione supfluitatū in particu-
la mittēte z aggregatiōe in patēte particula
fit diuersimode fm diuersitatē tēporis agre-
gatiōis hūorū in parte mittēte particule pa-
tientis. vñ cum vñ mēbriū aggregauerit ma-
teriā z ad aliud idem mittet: z s; modus in-
fluxus ad quēz locū est humor in periodo fe-
brilium. Et attēde q; vt plurimū diuersitas tē-
poris ex aggregatiōe hūorū in parte mittēte
conformat nature materie s; q; diuersifica-
re possunt: et ideo dato q; aliq; humor de se
sit aptus periodiscari de tertio in tertitū diem
vt colera tū mēbriū debēs eū ad locū aposte-

matū expellere cōgregaret oī die sufficientē
quātitate ad locū apostematū expelleret. vñ
talīs humor omni die periodū faceret qm̄ vt
p; hoc hic reperire cōtingit. Sed vult q; ma-
terie existētes putride z intrinsecis partibus
multe qm̄ non sunt carentibus illis hūiditatu
bus multis sicut putridines extrinsece nō suc-
cessiue putrescūt procedēdo de parte ad par-
tem sicut fit in locis intrinsecis: immo cū ma-
teria in vno loco sit conculcata sup ea tota pu-
tredo procedit. Et ideo aduerte q; cū aposte-
ma est i calefacto esse. z iam materia tota flu-
xit ad locū tūc putredo pro parte sua in eo q;
dicit Galenus a putredine intrinseca differt
vt cuilibet pōt patere. Tu autē apostema est
in fieri per cōtinuū influxū humorū a parti-
bus mittētib; ampliore tēpore durat putre-
do. vñ magis cōuenit cum putredine intrin-
seca s; q; adhuc multū differat si bene consi-
deres. vñ si pcedit putredo in intrinseco hoc
est per influxū humorū ab alio mēbro distāte
ad mēbriū apostematū non autē quia proce-
dat a parte humoris ad aliam sibi partē cōti-
nuam sicut fit in intrinseca putredine et iam
dictis causis qm̄ in intrinsecis sunt hūiores ibi
inulcem cōtinuū non autē sunt in extrinsecis
in hoc differt apostema intrinsecū ab extrin-
seco cū putredine naturāz cōscāt. Et attēde
vlti⁹ q; q; putredo sit maior aut in extrinsecis
aut in intrinsecis in sequenti caplo erit notū.

Antiqua traductio.

Ano aut sermone sicut i exteriorib; oī
bus q; cūq; calefiūt pter naturā a qualis
cūq; cā siquide; nō putrescibile fuerit qd
calefactū est vt puta vt lapis vel lignū vel
aliud tale aliq; vsc; intātū manet calidū
donec infrigidet paulatim illud autē qd
putrescere aptū natū ē p; gredietē fm cōti-
nuitatē bz caloz sicut q; q; agro resperi-
stere bestiarū siue z colūbarū ex quadā pte
calefactū ita fortiter vt qm̄ multū vaporēz
emitteret in modū fumi eleuatū: fortiter
vero mordētē z cōstritātē si q; appropin-
quaret: z oculos z nares ledētē. Erat au-
tem nimirū z tātētib; illud sterē ita alicu-
bi calidū vt cōbureret eos q; ampli⁹ appo-
nebat ei man⁹ vel pedes nō tñ sp; sint ho-
ma hoc pmanebat demū: s; fm sequentē:
deinceps diē infrigidabat qdēz q̄tūq;
sterconis fortitē seruerat fm priorē diē qd
aut cōtinuū ei erat iterū cū statū bēret qd
p; seruerat hoc i declinādo ppiquū ei il-
lud rursus recalefiebat z reueruebat z pa-
rum postea i statu erat p;lo infrigidato z
hoc rursus declinabat: s; eo fumigātē qd

ei erat continuū et parū postea accēdebat quidē id et in statu erat infrigidabatur autē qd prius. Erat autē circuitio hec febre tps diei et noctis et quotidiane maxie febris exēplū qdē fiebat maxie ppiū si vō demū duobus diebus et duabus noctibus predicta circuitio fieret exēplū vtiqz eēt ita tertia ne fe. et nimirū demū et si tribus quartane et si quattuor quintane si demū aliqz quintana est fe. nā ego nondū manifeste vidi nec hāc circuitiōne neqz aliā quandā vltē rius vel exteri⁹ quartanā. Sed de febris quidē quescōm circuitiōne exacerbantur rursus dicitur.

Nicolai leoniceni.

Una autēz ratiōe quēadmodū in extrinsecis oībus quēcūqz preter naturā a quavis causa calefiūt si quidē imputrescibile sit qd calefit veluti lapis vel lignū aut tale aliqd aliud eousqz durare caliditas solet donec paulatim refrigeret. Qd autē putrescere natura aptū est semp ad cōtinua dispartitā et inet caliditatē quēadmodū aliqū in agro cōsperxi excrementa iumētorū simul ac colūbarū quadā ex parte a sole adeo vebemēter calefacta qz instar fumi multā euaporationē in sublimē emittebat nō parū mordacē ac dolorificā et si qz prime accessisset nares oculosqz ledentē: ipsa etiā excrementa tangentibus adeo calida sentiebant vt qui lōgior tpe manus et pedes admoisset exuretur non tamē cōtinuo huiusmodi caliditas perdurabat: sed in die qui sequebat quicquid superiori die ad summū feruoris puenerat sequēti die refrigerabatur. Qd autē huiusmodi cōtinuū erat dū prius pars que calidē cōceperat in summo esset feruore ipsū interim paulatim succensum mox priori se feruore remittēte iterū calebat atqz efferuescebat ac paulopost porē parte refrigerata ipm summū feruorē obtinebat: hocqz rursus deferuescebat tūz pars continua paulatim succēdebat que paulopost vebemēti⁹ accēsa ad summū feruoris perueniebat. hic autē circuit⁹ in vnius fere diei ac noctis spacio peragebatur adeo vt res vna quotidiane febris

quā greci amphimerinā appellant pro priusimū esset exēplū qz si duabus diebus ac noctibus idē circuitus perfectus fuisset tūc febris tertiane eo modo fuisset exēplū: et si tribus quartane et quattuor quintane si quidē et quintana febris exisistat: ego em̄ nondū liquido vidi neqz huiusmodi circuitū neqz alium qui vltra quatrīduanum portenderetur. Sed de febris que per circuitum accessiones habent postea dicitur.

Declarat differentia predictarū putredinum quas ponit in exēplo suo ponit exteri⁹ rem diuersificatā in suis exēplis proportionalem periodo cūscūqz humoris et dicit qz in vno exēplo declarabit differentia posita inter putredinē bubonis: et putredinē intrinsecā qz sicut in exteri⁹ oīs est qz calefaciūt ita est in humorib⁹ nostris. nunc autē ibi ita est qz si corp⁹ qū fuscipit caliditatē nōt si corp⁹ putrescibile vt lapis vel aliud tūc illud corpus manet calidū donec paulatim refrigerat nec ibi fit transitus successiuus caloris de vna parte in aliam nec fit nouus reingressus nec noua reascēsiō caloris: et hoc membrū assumptū si millatur caliditatē in bubone qm̄ illi humoris ibi existētes cum sint cōculcati in loco vno nec sint iuxta fontē humiditatis quas succēsiue putrescere possēt non fit ibi successiua reascēsiō nec noua de parte ad partē: sed si corpus calidū in exteri⁹ oīs sit aptum putrescere successiue tunc fit pcessus caloris de parte ad partē: et noue reascēsiōnis et inuasiōis caloris: et illud membrū similitur si bene cōsideras putredinē humorū in mēbris intrinsecis. Vñ volens hoc vltimū subtili⁹ declarare subdit exēplū de stercore bestiarū qz calefiebat scdm̄ quandā partē et dīsponebat iterū alia pars vt iam reinfracta prima fieret ascēsiō noua in parte alia: et sicut fit successiō noua in parte alia et sicut fit successiō: et illud potest esse exēplū oīm periodōrū humorū cūlibet qm̄ si illa reuersio ascēsiōnis in stercore fit oīm die vt Galenus vidit tunc est exēplū fluminate fe. Si autē reuertet de tertio in tertiu essent tūc colerice: et sic successiue de alijs. vñ dicit Galenus sicut qm̄ ego et c. Et subdit erat autē ne mīrū etiā nō tūc semp eis in hoc sim: thoma. i. hec caliditas cōbustiuā pmanebat vnde subdit erat autē circūlatiō hec. s. a principio ascēsiōnis vni⁹ pti⁹ vsqz ad picipiū reuasiōnis alteri⁹: et quotidiane et maxime fe. exēplū qd pbat: qz fiebat maxime propriū id est fiebat maximū exēplū sile ei: qm̄ illud directe est spaciū redditiōnis quotidiane et si non demū et duobus diebus vel duabus noctibus fieret predicta circūlatiō. Exēplū vtiqz fieret tertiane: qz directe a principio inuasiō

nis vsqz ad principiu reuersiōis ei⁹ sunt duo dies et due noctes cum reuertantur in tertio die. Et nimirū demū: et si tribus. s. diebus et noctibus esset predicta circūlatiō quartane scz esset exēplū si sit quarto quintane fe. esset exēplum: et hoc si esset dare quintanā feb. et dixit se nō vidisse nec in interiorib⁹ nostri corporis nec in exteri⁹ oīs rebus. Hanc circūlatiōne quintane: nā circūlatiō qntane esset qz inciperet et staret quattuor diebus et quattuor noctibus anqz eēt picipiū reuersiōis qz principiu esset in principio qntē diei. Deinde remisit nos pro istis circūlatiōib⁹ ad vltimū capm̄ scōl libi et qz ibi late ptractat Galenus periodos febrium et causas cūscūqz periodis: id ad locū illū reseruam⁹ disputare an sit dare febriē quintanā qm̄ qstio. hec in illa includitur: et dāro qz hunc passum bononē legim⁹ eam hīc disputaremus. Sed dicit Galenus declarās differentiam predictā putredinis quam posuerat in exēplo assimilauit putredinē bubonis corpori imputrescibili. eam autē putredinē qz in intrinsecis vt stercore. Contra: qz hūiores cōlecti et in bubone plus et vebemēter et cit⁹ sunt apti et incurrerēt putredinē qz hūiores in intrinsecis mēbris. vñ dicebat Galenus quo circa cōtingit eos hūiores qui sunt in bubone simul repente putrescere oēs. Et cōsidera qz caliditas lapidis et corporis imputrescibilis pōt cōparari humorū existēte in bubone dupliciter vno modo qstū ad incursum faciem putredinis: et sic nō sunt cōparabilia: qm̄ hūiores oēs in bubone sunt parati sicut putrescere et picipiū ad hoc arguūt: sed qstū ad hoc ea nō cōparabat. Alio modo possunt cōparari in pūatio ne successiōis putredinis de parte ad partem et sic similitur: et hāc similitudine voluit Galenus: et hec similitudo ex multis superi⁹ dictis p3. Et qstū ad hoc et exēplū de stercore ad aptatur humoribus intrinsecis putridis et non humoribus in bubone sicut Galenus infra in scōl libro vtratur exēplo de stercore ad arguendum vt ibi apparebit.

Capitulū sextum de proportionē inter putredinem apostematū et putredinem venarum.

Antiqua traductio.

Atredo autem humorū que in vasis similis est ei que est flegmones et apostemata et alias pustulas Nicolai leoniceni. Humorū autem putredo que in vasis sit similis est ei que in inflāmatiōibus atqz abscessibus accidit alijs collectionibus.

Am posuit differentia inter putredinē bubonis et apostematis: et humorū in venis qz non apparent vult in hoc caplo ponere cōuenientiam inter has putredines ostēdēdo in quo puenit putredo hūoris in venis cū putredine humorū in apostematib⁹. Et dicit primo qz putredo hūorū qz sit in vasis. i. in venis est similis ei putredinē que est in flegmōes p hoc denotauit apostemata sanguinea magna et p apostemata illa denotauit alia apostemata vt colerica et c. qz magna sunt et alias pustulas et p hoc denotauit apostemata parua vt borori et silia. Et est attētiōe dignū qz inter has putredines nō intelligit cōtotalis similitudo qm̄ putredo in apostemate ad sanie cōuertitur. Et putredo in venis cōuertit in ppositam. Sed inter illa est differentia multa: nā primo pnosticoz vltio cōmēto ppositas ponitur tenere mediū inter sanie et hūiores naturales qm̄ plus h3 de inaturalitate sanies in apostematib⁹ qz in vasis ppositas. Cōueniūt ergo he putredines ex pre materiā: qz sicut materia qz in vasis subiecta putredinē materia inaturalis ita et materia qz subiecta putredinē in apostematib⁹. Et dato qz magis inatural sit materia putredis apostematis. Sicut et pueniūt ex pre agēs qm̄ vtriusqz putredis cā est debilitas caliditatis naturalis hūiditatis regēs: et eius ad transtare pmutatio: et ideo ex his insurgunt alia incōuenientia quotqz sunt spēs vni⁹ putredinis vt apparebit tot sunt spēs alteri⁹. Et statim h3 hic dubitare qz de his putredinibus inter quas Galenus ponit cōuenientia sit pēior pu tredo an existēs in apostematibus vel existēs in venis sicut qz sit putredo pēior an que est in apostemate extrinseco an putredo qz sit in intrinsecis siue sit in apostemate siue in venis. Et aduertere qz si qret qz putredo sit pēior an existēs in materia apostemate vel putredo existēs in materia non apostemate: qd clarū est ceteris alijs parib⁹ existētibus putredinē apostematis esse pēiorē quia materia apostematis plus cōculcatur et minus transpiratur. dicitur autē hoc ceteris alijs paribus qz propter multa imparia posset putredo in venis eē pēior qz in apostemate existēs et ideo putredo in apostematib⁹ venit ad sanie qz pēior est qz ppositas ad quā venit putredo siens in vasis. Cōposset autem queri que putredo sit pēior an illa que sit in membris interioribus aut putredo que sit in exterioribus membris. Et videtur qz materia putrida intus sit magis preter naturā: quia putredo hec videt fieri in loco magis naturali et ex hoc videt requiri agēs forius ad illam putre faciendā: sed tale agēs facit ipsa magis preter naturā. Et cōfirmat humor qz putrescit cū maiori idispositiōe vt maiore incurrere putredinē qm̄ em̄ est magis indispōsit⁹ sic forius agēs requiritur. S3 humor in locis intrinsecis

est cum maior in dispositione ad putredine
q̄ humor in extrinsecis probat: quia talis hu-
mor specialiter cum est inuenis nō apostema-
tis est minus intrinsecis. Tertio q̄ in in-
trinsecis sunt inuenire p̄tutes cōseruantes hu-
mores. Et iam quidā tenuerāt z imaginant̄
hec media p̄inducta tñ cōtrariū videtur ve-
rum qm̄ videm⁹ malas putredines vt carbū
culorum z antracis in exterioribus apparēt
Quapropter dicēdū q̄ illud qd̄ querit̄ pōt q̄
rere an vltimū de malicia ad qd̄ p̄ouenit pu-
tredo in materia exterior. mēbrozū sit pelus
q̄ illud ad qd̄ venit putredo intrinsecorū mē-
brozū. Et tunc dicēdū q̄ vt plurimū ma-
teria putrida in exteriorib⁹ ad maiorē gradū
putredinis eleuari pōt q̄ in interioribus mē-
bris qm̄ plus tollat exteriora sunt mēbra innobi-
liora q̄ plus tollant materias in eis corrupti-
p̄ z deprauat̄ q̄ nobiliora membra qualia
sunt intrinseca mēbra. ¶ Scdō posset queri
posito q̄ ad eundē gradū putredinis p̄oue-
niat materia in mēbris intrinsecis que sit pu-
tredo pelor: et apparet q̄ ratione putredinis
in se sunt pares cum ponantur in eodē gradu
sed cōsiderato nocumēto qd̄ in corpore indu-
citur manifeste apparet q̄ putredo in interiori-
bus pelor est q̄ in exterioribus qm̄ ab illa le-
duntur membra nobiliora. z maior causa fuit
inducens vnum gradum putredinis in mem-
bris intrinsecis q̄ inducēs illāmet in mēbris
extrinsecis: cum ibi humor magis cōserue-
tur: z ideo nullū dubiū est q̄ vna materia car-
bunculi posita intus eodem modo quo pon-
nitur extra valde plus nocet. Cum autē ar-
guebatur q̄ in interiorib⁹ putredo esset pelor
quia erat in loco magis naturalī certe dicen-
dum q̄ ex hoc materia incurrit putredinem
minore: q̄ quāto materia est in loco minus
naturalī minus a natura cōseruatur. vñ hu-
mores plus putrescūt. Et si dicitur q̄ si sit in
loco naturalī sit a maiorī cā dicēdū est q̄ ve-
rum est tamē vna causa maior alia in loco in
quo hūiores nō sint custodiūtur z cōseruātur.
Sed cum hoc toto stat q̄ cause facientes pu-
tredines pelores plus in mēbris extrinsecis
occurrant q̄ in intrinsecis stat et cum hoc q̄
nocumētū factum in corpore ab vno gradu
putredinis in mēbris intrinsecis sit malus
q̄ factū ab illomet gradu in mēbris extrinse-
cis existēte. Cum autē z inducitur etiā appa-
ret ex nunc dictis solum q̄ putredo humo-
ris apostemat̄is est pelor: putredine non apo-
stemat̄e humoris: z apparet scdō q̄ putred-
nes facit in extrinsecis mēbris vt plurimū
ad maiorē maliciā p̄ueniūt q̄ in intrinsecis
ita. f. q̄ materia apostemat̄is extrinsec⁹ ma-
gis putrescit q̄ materia putrida intrinsec⁹ sine
apostematemet siue nō: cū dicat magis p̄cul-
catas: z magis a regimine naturalis caloris
derelicta. Et ideo Galen⁹ in cōmēto aīcedē
tī cōparas putredine bubonis ad putredines

Intrinsecā siue sit apostemat̄is siue non dice-
bat quo circa p̄tingit eos humores q̄ sunt in
bubone putrescit oēs simul: z magis repete-
ita q̄ plus putrescunt z citius.

Sed instabilis primo q̄ hūiores bubonis
nō cit⁹ putrescūt q̄ apostemat̄is in-
trinseci: nam cū humores aggregati in locis
calidis cit⁹ velocior sit putredo. vt p̄t̄ in cō-
mēto illius afforismū q̄ relinquunt in morbis
vbi dicit q̄ in locis calidis aggregat: z tunc
fortior z velocior sit putredo. Et cōfirmo ex
dicto Galen⁹ pronosticoz p̄io sup cano. apo-
stema vero circa ventrem q̄ z hūiores in inte-
rioribus plus putrescūt q̄ in exteriorib⁹ p̄t̄:
qm̄ humores in interiorib⁹ p̄ter naturā vel
putridi sunt calidiores. Et p̄firmat nā humo-
res ab interiorib⁹ venientes magis festinant: z
dices vlti⁹ q̄ materia carbunculi et prauorū
apostemat̄is veniat ab intra: q̄ nō nocebat cū
stabat intus sicut cū stabat extra. ¶ Aduerte
q̄ p̄m̄s inductū h̄z veritatē q̄ putredo sit ci-
tior alijs ceteris parib⁹: s̄ in p̄posito hoc nō
reperitur qm̄ plus p̄nt dimissio humoris a na-
tura z eius p̄hibita trāspiratio z ipi⁹ in vno
loco cōculatio ad citā putredine que oīa val-
de reperit in humore putrido in apostema-
te extrinsecō q̄ possit calor maior q̄ plus repe-
ritur in mēbris intrinsecis: z cū vlti⁹ induct-
tur q̄ humores putridi in intrinsecis mēbris
sunt calidiores. dicēdū q̄ nō sequitur aliquis
humor est calidior int̄sue altero. ego putri-
dus prauorū putredine q̄ alter. nā aliq̄s hu-
mor pōt actuali caliditate eē calidior quodā
alio tñ alter pōt esse pessimior: putredine pu-
tridus vt aliq̄ colera putridus pōt actualiter
esse calidior aliquo flumate putrido qd̄ est in-
fectū putredine pelor et magis venenosa in
hoc nō standū tanq̄ in claro. ¶ Et cū dicit
vlti⁹ q̄ magis festat sunt magis putrida il-
lud est verū ceteris paribus: sed absente o-
quendo nō qm̄ humor plus fetet: q̄ plus im-
p̄m̄s in nostrū sensum: s̄ talis impressus sit
scdō q̄ humor plus euaporat: s̄ talis euapo-
ratio fit a maiorī calido actuali. Et s̄ aliq̄s
humor pelor putredine putrid⁹ q̄ alter po-
terit minus fetere: q̄ nō habēt tñ de calido
actuali faciēt in eo euaporationē q̄rū h̄z ille
et ideo si ille q̄ est putridior p̄ueniet cū suis
partib⁹ ad sensū odorat⁹ sic ille plus feteret.
Et ideo aduerte q̄ nō sequitur si aliq̄s humor
plus euaporat alio igit est plus putridus qm̄
euaporatio fit a calido actuali que maior pōt
esse in humore q̄ est m̄m̄ putridus z h̄c esset
locus p̄fundus speculatiōis: z tu p̄sidera. Et
cum vlti⁹ querit̄ cum materia carbunculi ve-
niat ab intra etiā dicit q̄ vna cā est q̄ in mem-
bro exteriori existēs adhuc valde plus dep̄ia-
uatur q̄ esset intra. Et alia causa in hoc est:
quia illa materia cū erat intra erat dispersa z
m̄xta cū multis alijs hūiorib⁹. cū autē ab ex-
tra venit est vñica z ab alijs hūiorib⁹ sepata.

Instātia.

Antiqua traductio.

Que duplex est quidē scdōm genus ex
cōmixtione vero horū duorū generū alia
quedā tertia putredo est varia scdōm spe-
ciem qm̄ cōmixtio i eo q̄ excedit z excedi-
tur alterū generū nō facile ē nūmerabilis.

Niccolai leoniceni.

Dupliciter quidē scdōm gen⁹ ex duorū
autem generum miscella alia tertia secū-
dum speciem euariet: quin z innumera-
biles miscelle modi in eo quod magis et
minus reperiuntur.

Declarat conuenientiaz inter putredines
quas dicit cōuenire p̄mo ponēs differētiās
z species putredis q̄ sit in apostematib⁹ repli-
cauit: z ad putredine vasorū: et dicit q̄ talis
putredo est duplex p̄m gen⁹. Et voluit q̄ due
sunt differētiē in oīi z maxime plures: z ma-
xime extrinsece putredinis apostema. Et il-
le sunt vt ipse ponit putredo mala: z bona. Et
subdit q̄ ex duabus putredinib⁹ extremis sit
tertia species putredinis ex m̄xtione eorum
que tertia species est variata. i. diuersificata
p̄m specie. i. p̄m speciales gradus qm̄ cōmix-
tio. i. diuersitas q̄ accidit ex cōmixtione in eo
q̄ excedit z excedit aliud genus non est fac-
ile numerabile. Et causa in hoc: vltimo dicto
est qm̄ omne mediū inter aliqua extrema in-
ter que est latitudo cum illa latitudo sit diuisi-
bills in infinitū sequitur q̄ illud mediū possit
diuersificari p̄m magis z minus. z maiorē cō-
mixtionē z minorem vñus cōtrarij cum reli-
quo in infinitū. Sed ex dicto sequitur q̄ me-
diū sit multiplex z plura q̄ extrema: quia
videtur absurdū qm̄ quodlibet medium est
mediū inter plura extrema. Et dicit q̄ vt sumit
abauer. p̄i. philosophū cōmēto. xxi. mediū est
duplex quodā dicitū p̄m formā qd̄ vere cum
acquiritur terminat modū z etiam membrū
est determinatū z determinata species distīn-
ctum ab extremo. ¶ Aliud ponitur esse me-
diū motus ad qd̄ non terminat motus nec
ab extremis distīnguit. vt quedā species de-
terminata ab alia: s̄ solū p̄m magis et min⁹.
Et dicit cōter q̄ illud mediū motus sit ex
cōmixtione cōtrariorū in subiecto q̄ transmu-
tatur de vno extremo ad aliud qd̄ dictum p̄e-
cipue ego reputo falsum: sed nō est h̄c pertra-
ctabile: qm̄ est materia pure philosophie. me-
diū em̄ p̄m formā vt cōter dicit s̄o q̄ possit
esse multiplex iter duo extrema vt m̄tra sunt
talia inter albedinē z nigredinē non tñ talia
media variabilia sunt in infinitum qm̄ tñ spe-
cies essent in finite numerabiles. Et illud di-
ctum z p̄cipue reputo fal⁹ vñ qm̄ media p̄m
formā variatur p̄m maiorē z minorez saltim
virtualiter appropinquatōe ad extrema: z ta-
lis est in infinitū variabills: z hoc sicut extra

neum h̄c dimittat. ¶ Cū ergo Galen⁹ dicit
q̄ mediū habet duas extremas putredines
est variabile in infinitū intelligit de medio mo-
tus q̄ diuersificari pōt p̄m diuisionēz partū
materialiū p̄trariāz q̄ partes āplius infinite
ponuntur. Cū ergo tu dicit q̄ quodlibet me-
diū ē mediū inter plura extrema. Iergo plu-
ra dicuntur esse extrema q̄ media. dicit q̄ me-
diū p̄ctuale qd̄ sc̄ipue equaliter in oībus
recedit ab extremis semper est vñus: et hoc siue
illud mediū sit mediū motus siue mediū for-
me: s̄ media in tota latitudine inter extrema
causata tā media p̄m formā q̄ et motus p̄nt
esse plura q̄ sint extrema q̄ media in compa-
ratione ad mediū p̄ctuale obtinet rationēz
extremorū. z ideo si quodlibet mediū cōside-
retur ip̄sū solū semper h̄z duo extrema: z dato
q̄ illa extrema possint esse etiā alteri⁹ medijs
quia extrema plurimū mediōz nō equaliter
distant ab illis medijs: ideo quedā extrema
possunt poni magis multiplicata medijs s̄o
q̄ p̄m substantiā essent pauciora cōsidera q̄
media oīa in cōparatiōe ad extrema possunt
poni vñum mediū: z dato q̄ cōparando ea in-
ter se vñum sit diuersum ab alio.

Antiqua traductio.

Sed duo demū genera alterū qd̄z
domināte natura sit aliū d̄victa: d̄nante
quidē vt in flegmonib⁹ z pustulosis tumo-
ribus oib⁹ pus: i hūiorib⁹ vñ q̄ sunt p̄m ar-
terias z venas p̄portionale puri id qd̄ in
vñis subsistit talis vtiq̄ qd̄ putredo ē:
sed nō simplr est putredo: s̄ qd̄ digestio
nis h̄z manēte em̄ adhuc vtute digestiua
vasorū q̄ putrescit interim humor in talē
alterationē deuenit. Altera vñ quedā est
putredo egrotāte itātū digestiua vtute vt
nullā ad bonū op̄ref trāsmutationē ei⁹
q̄ putrescit supfluitatis qd̄ z fit qnq̄ vlti-
me egrotāte illa: z si qd̄ putrescit modera-
te fuerit malū: est aut qm̄ virt⁹ quidē illa
non in vltimum infirmitatis deuenit bu-
midum vero summe est malum.

Niccolai leoniceni.

At duorū gen⁹ alterū qd̄ sit superā-
te natura alterū vñ supata. Et supante q̄
dem sicut in inflāmatiōib⁹ z s̄ilib⁹ collectio-
ni tumorib⁹ pus in hūiorib⁹ aut q̄ inuenis
atq̄ arterijs p̄tinent: z quodā qd̄ puri
proportiōe respōdet subsidēs in vñis.
Et talis qdem putredo nō simplr qdem
putredo existit: s̄ aliqd in se p̄tinet coctio-
nis. Nā adhuc vi coquēdi in yasis reman-